

System Procedure User Manual

คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน

อ้างอิงจากคู่มือของ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

มาตรฐานงานหอพัก

หน่วยปฏิบัติ : กองช่าง

เทศบาลตำบลบ้านเพชร อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ

เล่ม

1

www.banphet-mu.go.th

Scan me

มาตรฐานหอพัก

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
กระทรวงมหาดไทย

คำนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะ ตามที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจจากส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน ทั้งนี้ การดำเนินการกำกับดูแลกิจการหอพัก ถือว่าเป็นอีกภารกิจหนึ่งในอำนาจหน้าที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องดำเนินการเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตและความปลอดภัยของประชาชน

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานที่มีภารกิจหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการจัดบริการสาธารณะตามอำนาจหน้าที่ และตามภารกิจถ่ายโอนให้มีประสิทธิภาพ มีมาตรฐาน ได้ดำเนินการปรับปรุงคู่มือมาตรฐานหอพัก เนื่องจากได้มีการตราพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558 ขึ้น รวมถึงมีการเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคม เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ดังนั้น การปรับปรุงคู่มือมาตรฐานครั้งนี้ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการกำกับดูแลหอพักตามที่กฎหมายกำหนด และเพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจในการรับคำร้องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจการหอพัก

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้จัดทำคู่มือแนวทางมาตรฐานหอพัก และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือมาตรฐานหอพักที่ได้ปรับปรุงในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการเพิ่มศักยภาพการบริหารและบริการสาธารณะเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีคุณภาพ และมีมาตรฐานเป็นไปตามกฎหมายกำหนด

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กระทรวงมหาดไทย

พุทธศักราช 2562

สารบัญ

หน้า

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมา	1
1.2 วัตถุประสงค์	1
1.3 ขอบเขตของมาตรฐาน	2
1.4 คำนิยาม	2

บทที่ 2 สถานการณ์เด็กเยาวชนในสังคมไทย และงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการหอพัก

2.1 สถานการณ์เด็กเยาวชนในสังคมไทย	4
2.2 สถานการณ์เสี่ยงด้านพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน	15
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการหอพัก	16
2.4 สถานการณ์หอพักในสังคมไทย	21

บทที่ 3 การกิจและขั้นตอนการดำเนินการจัดการหอพัก

3.1 การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักสถานศึกษา	24
3.2 การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักเอกชน	27
3.3 การต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักเอกชน	30
3.4 การขอตัดแปลงหอพัก	33
3.5 การขอเปลี่ยนชื่อหรือประเภทหอพัก	36
3.6 การขอโอนและขอรับโอนใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักสถานศึกษา	39
3.7 การขอโอนและขอรับโอนใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักเอกชน	42
3.8 การขอและการออกใบแทนใบอนุญาตที่สูญหายหรือถูกทำลายในสาระสำคัญ	45
3.9 การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตผู้จัดการหอพักเอกชน	49
3.10 การขอต่ออายุใบอนุญาตผู้จัดการหอพักเอกชน	52
3.11 การขอรับใบแทนใบอนุญาตผู้จัดการหอพักเอกชน	55

บทที่ 4 สาระสำคัญของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (ด้านอาคารหอพัก)

4.1 ความสำคัญของพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ.2558	58
4.2 ความสำคัญของพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง	73
4.3 ความสำคัญของพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2518	80
4.4 การตรวจสอบลักษณะและมาตรฐานหอพัก	85

บทที่ 5 ปัญหาความปลอดภัย

และแนวทางวิธีการในการดำเนินการกำกับดูแลกิจการหอพักและอาคารสูง

5.1 ปัญหาความปลอดภัยสำหรับผู้พักอาศัยในหอพักและอาคารสูง 88

5.2 ความเสี่ยงต่อความปลอดภัยในอาคารสูง 89

5.3 แนวทางและวิธีการสำหรับการดำเนินการกำกับดูแลกิจการหอพักและอาคารสูง 89

บทที่ 6 แนวทางการดำเนินการตามมาตรฐานหอพัก

6.1 หอพัก 93

6.2 การจัดการหอพัก 95

6.3 หน้าที่ของผู้ประกอบกิจการหอพักและผู้จัดการหอพัก 95

6.4 แนวทางการติดตามประเมินผลการดำเนินงานหอพัก 96

6.5 แนวทางการติดตามและประเมินผล 99

บทที่ 7 มาตรฐานและตัวชี้วัดและกำกับดูแลหอพัก

7.1 มาตรฐานด้านการอนุญาตให้จัดตั้งหอพัก 101

7.2 มาตรฐานด้านการจัดการหอพัก 103

7.3 มาตรฐานด้านเจ้าหน้าที่ บุคลากรและการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ 104

7.4 มาตรฐานด้านการส่งเสริมพัฒนาและสร้างเครือข่ายหอพัก 105

บทที่ 8 การเตรียมความพร้อมและเงื่อนไขความสำเร็จ

8.1 การเตรียมความพร้อม 106

8.2 เงื่อนไขความสำเร็จ 106

8.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการหอพักให้เป็นไปตามมาตรฐาน 107

8.4 ข้อเสนอแนะในการนำมาตรฐานไปใช้ 107

ภาคผนวก ก 108

กฎหมายอาคารที่เกี่ยวข้อง

ภาคผนวก ข 195

พระราชบัญญัติหอพัก กฎกระทรวง และประกาศ

ภาคผนวก ค 248

แบบและรายการต่างๆ ในการจัดตั้งหอพัก

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมา

หนึ่งในทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติคือเยาวชน การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในการหล่อหลอมเยาวชนให้เจริญเติบโตเป็นกำลังที่สำคัญในการช่วยสร้างความเจริญทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

สถานศึกษาในระดับที่สูงขึ้นส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเมืองทำให้เด็กและเยาวชนอาจต้องย้ายถิ่นและห่างไกลจากครอบครัว จึงมีความเสี่ยงที่จะทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในด้านที่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือถูกชักจูงไปในทางที่ไม่เหมาะสมได้ หอพักเป็นสถานที่ที่เด็กและเยาวชนจะต้องพึ่งพาเป็นที่พักอาศัยในยามที่ห่างไกลจากครอบครัว จึงควรเป็นสถานที่ที่มีความสะดวก สะอาดถูกสุขลักษณะและมีความปลอดภัยสูง

หอพักจึงจำเป็นต้องมีรูปแบบการจัดการที่เหมาะสม โดยต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์หลักและวัตถุประสงค์รองของการจัดบริการหอพัก หอพักควรช่วยเสริมสร้างและพัฒนาลักษณะนิสัยของเด็กและเยาวชนที่เอื้ออำนวยต่อการศึกษาล่าเรียน มีความสะดวกสบาย มีมาตรฐานให้เอื้อต่อการพักอาศัยมีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนที่พักอาศัยใน

1.2 วัตถุประสงค์

1. ประโยชน์ต่อผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 1.1. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแนวทางในการกำกับดูแล และการพัฒนากิจการหอพักได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบและหลักการที่เกี่ยวข้อง
 - 1.2. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถใช้แนวทางจากมาตรฐานหอพัก ในการกำหนดนโยบายการบริหารงานด้านการส่งเสริมสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน และสอดคล้องกับกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 1.3. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถใช้คู่มือมาตรฐานหอพักเป็นแนวทางในการสั่งการกำหนดนโยบายการกำกับดูแล ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดการลงทุนในการพัฒนาและสร้างหอพักมาตรฐานในพื้นที่ที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและผู้กำกับดูแล
 - 2.1. คู่มือมาตรฐานหอพักจะเป็นแนวทางการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ มีลำดับขั้นตอนการพิจารณาที่ชัดเจนและสามารถตอบข้อสงสัยของเจ้าของกิจการหอพักและประชาชนผู้รับบริการจากกิจการหอพักได้อย่างเหมาะสม ถูกต้องเป็นมาตรฐานเดียวกันในแต่ละพื้นที่
 - 2.2. คู่มือมาตรฐานหอพักจะเป็นกรอบแนวคิดที่จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถกำกับดูแลให้หอพักมีมาตรฐานที่เหมาะสมและสามารถจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้หอพักมีการพัฒนามาตรฐานที่สูงขึ้นได้

3. ประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่น

- 3.1. เป็นการสร้างมาตรฐานการกำกับดูแลสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนที่จำเป็นต้องอาศัยอยู่ในหอพัก ระหว่างการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม
- 3.2. ประชาชนที่เป็นผู้ปกครองซึ่งถือว่าเป็นผู้รับบริการสามารถใช้คู่มือมาตรฐานหอพักเป็นแนวทางในการตรวจสอบหอพักและการดำเนินงานกำกับดูแลหอพักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3.3. เป็นการสร้างหลักประกันเชิงคุณภาพชีวิตสำหรับเด็กและเยาวชนทำให้ผู้ปกครองมีความมั่นใจและสบายใจต่อการส่งบุตรหลานไปศึกษาในสถาบันการศึกษาต่างพื้นที่
- 3.4. ผู้ประกอบการหอพักสามารถใช้คู่มือมาตรฐานหอพักเป็นแนวทางจัดการและพัฒนาหอพักของตนให้ได้คุณภาพและมาตรฐานที่สูงขึ้น

1.3 ขอบเขตของมาตรฐาน

การดำเนินการจัดทำมาตรฐานหอพักครั้งนี้จะครอบคลุมภารกิจกิจการกำกับดูแลกิจการหอพัก ดังนี้

1. ด้านการอนุญาตจัดตั้งหอพักและการแต่งตั้งผู้จัดการหอพัก
2. ด้านการขออนุญาตก่อสร้างหอพัก
3. ด้านการกำกับดูแลควบคุม การร้องเรียน การเปลี่ยนแปลงประเภทหอพักและการเพิ่มเติมหอพักของนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่
4. ด้านการส่งเสริมพัฒนาหอพักให้ได้มาตรฐาน

1.4 คำนิยาม

พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558 กฎกระทรวงแห่งพระราชบัญญัติหอพัก (พ.ศ.2558) และประกาศตามพระราชบัญญัติหอพัก (พ.ศ.2558)

มาตรา 4 “หอพัก” หมายความว่า สถานที่ที่รับผู้พักตามพระราชบัญญัตินี้เข้าพักอาศัยโดยมีการเรียกเก็บค่าเช่า

“ผู้พัก” หมายความว่า ผู้ซึ่งอยู่ระหว่างการศึกษาในสถานศึกษาในระดับไม่สูงกว่าปริญญาตรีและมีอายุไม่เกิน 25 ปี

“หอพักสถานศึกษา” หมายความว่า หอพักที่ผู้ประกอบการหอพักเป็นสถานศึกษา

“หอพักเอกชน” หมายความว่า หอพักที่ผู้ประกอบการหอพักเป็นบุคคลทั่วไปซึ่งไม่ใช่สถานศึกษา

“สถานศึกษา” หมายความว่า โรงเรียน วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย ที่จัดการศึกษาในระบบตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ทั้งนี้ไม่หมายความรวมถึงสถาบันหรือมหาวิทยาลัยของรัฐที่จัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

“ผู้ประกอบการกิจการหอพัก” หมายความว่า ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักตามพระราชบัญญัตินี้

“ผู้จัดการหอพัก” หมายความว่า ผู้มีหน้าที่ควบคุมดูแลหอพักสถานศึกษาหรือหอพักเอกชนตามพระราชบัญญัตินี้

“เงินประกัน” หมายความว่า เงินที่ผู้พักวางไว้กับผู้ประกอบกิจการหอพักเพื่อประกันความเสียหายที่ผู้พักก่อให้เกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินที่ผู้ประกอบกิจการหอพักจัดไว้ให้ผู้พักใช้สอย

“กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด” หมายความว่า กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ กฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการใช้สารระเหยและกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายความว่า” เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ทั้งนี้ไม่หมายความรวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัด

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพัก

“นายทะเบียน” หมายความว่า

- (1) นายกเทศมนตรี สำหรับในเขตเทศบาล
- (2) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
- (3) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร
- (4) นายกเมืองพัทยา สำหรับในเขตเมืองพัทยา
- (5) ผู้บริหารท้องถิ่นหรือหัวหน้าคณะผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งสำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นนั้น

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

บทที่ 2

สถานการณ์เด็กเยาวชนในสังคมไทยและงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการหอพัก

2.1 สถานการณ์เด็กเยาวชนในสังคมไทย

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของ “เด็ก” หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ ส่วน “เยาวชน” หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุสิบแปดปีบริบูรณ์ถึงยี่สิบห้าปีบริบูรณ์ โดยผลการศึกษาโครงสร้างประชากรเด็กและเยาวชนในประเทศไทย จากข้อมูลของสำนักบริหารทะเบียนกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย พบว่า พ.ศ. 2560 ประเทศไทยมีประชากรเด็กและเยาวชนจำนวน 21,829,281 คน คิดเป็นร้อยละ 32.98 ของประชากรทั้งประเทศ โดยมีรายละเอียดของประชากรเด็กและเยาวชนดังตารางต่อไปนี้

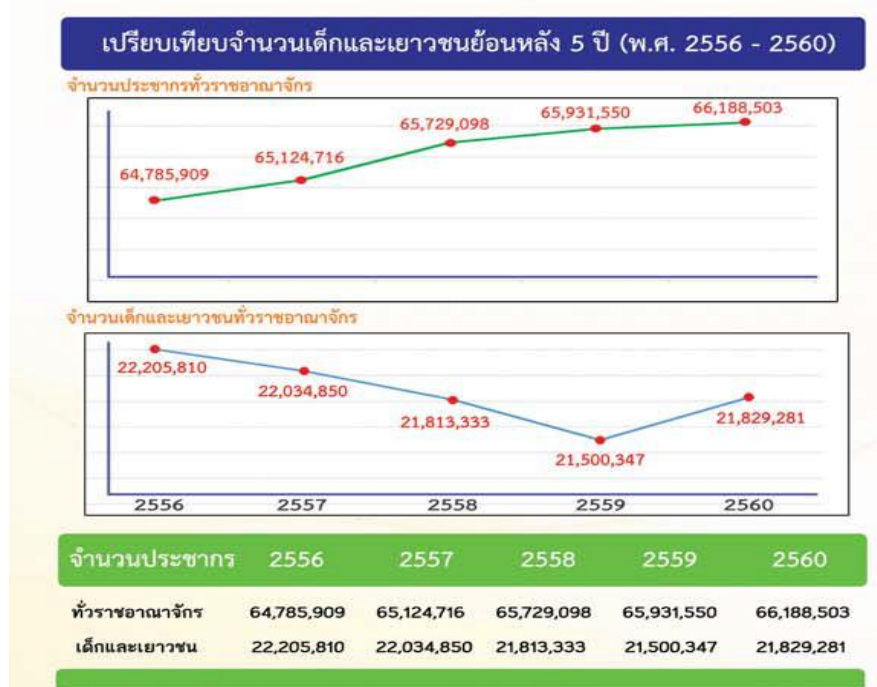
ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรเด็กเยาวชนจำแนกชาย - หญิง

ประชากร	ชาย(คน)	หญิง (คน)	รวม	ร้อยละ
เด็ก (0-17 ปี)	7,301,372	6,905,564	14,206,936	21.46
- 0-5 ปี	2,334,464	2,203,585	45,308,049	
- 6-12 ปี	2,868,220	2,709,665	5,577,885	
- 13-17 ปี	2,098,688	1,992,314	4,091,002	
เยาวชน (18-25 ปี)	3,893,369	3,728,976	7,622,345	11.52
อายุ 25 ปีขึ้นไป	21,270,165	23,089,057	44,359,222	67.02
ประชากรทั้งประเทศ	32,464,906	33,723,597	66,188,563	100

(ที่มา : กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย อ้างถึงใน กรมกิจการเด็กและเยาวชน, ธันวาคม 2560)

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า ประชากรเด็กมีจำนวนเพศชายมากกว่าเพศหญิง เช่นเดียวกับประชากรเยาวชนที่มีจำนวนเพศชายมากกว่าเพศหญิง หรือกล่าวได้ว่าประชากรเด็กและเยาวชนในสังคมไทยมีจำนวนเพศชายมากกว่าเพศหญิง ขณะที่ประชากรอายุ 25 ปีขึ้นไปมีจำนวนเพศหญิงมากกว่าเพศชายซึ่งสามารถคาดการณ์ได้ว่าแนวโน้มโครงสร้างประชากรของสังคมไทยในอนาคตจะมีประชากรชายมากกว่าหญิง

หากพิจารณาโครงสร้างประชากรเด็กและเยาวชนของประเทศไทย 5 ปีย้อนหลังระหว่างพ.ศ. 2556 - 2560 พบว่า มีจำนวนลดลงอย่างมากเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรทั้งประเทศ ดังภาพเปรียบเทียบต่อไปนี้

ภาพที่ 1 เปรียบเทียบจำนวนเด็กและเยาวชนย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ. 2556-2560)

(ที่มา : กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย อ้างถึงใน กรมกิจการเด็กและเยาวชน, ธันวาคม 2560)

สถานการณ์สังคมในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมาจะเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงในหลายด้านอันเป็นผลมาจากโลกาภิวัตน์ (Globalization) โดยมีเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงผู้คนทุกหนแห่งเข้าด้วยกัน ซึ่งก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคม และวัฒนธรรมของผู้คนในสังคมอย่างรวดเร็ว เช่น การติดต่อสื่อสารระหว่างกันทำได้สะดวกรวดเร็วเกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม การอพยพเคลื่อนย้ายของประชากรเข้าสู่เขตเมืองอย่างต่อเนื่อง ลักษณะของครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น เป็นต้น ผลพวงของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นดังกล่าวล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อผู้คนในสังคมอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเยาวชน ซึ่งสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงข้างต้นได้ส่งผลให้เกิดสถานการณ์เสี่ยงต่อพฤติกรรมและสวัสดิภาพของของเด็กเยาวชนในสังคมไทย ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าสถานการณ์เสี่ยงที่สำคัญ 4 สถานการณ์ ได้แก่ การใช้สารเสพติดในเด็กเยาวชน อนามัยเจริญพันธุ์ในเด็กเยาวชน โรคติดการพนันในเด็กและเยาวชน และภาวะซึมเศร้าและการฆ่าตัวตายในเด็กเยาวชน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การใช้สารเสพติดในเด็กและเยาวชน

จากรายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี 2559 ของกรมกิจการเด็กและเยาวชนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบว่า สภาพการณ์และแนวโน้มสถานการณ์ของเด็กเยาวชนในสังคมไทยมีพฤติกรรมการใช้สารเสพติด ได้แก่ การสูบบุหรี่ การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และการใช้ยาเสพติดให้โทษ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 การสูบบุหรี่ พบว่า กลุ่มเด็กเยาวชนมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยผลการสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2558 เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2557 พบว่า กลุ่มเด็กเยาวชนในช่วงอายุ 15 – 24 ปี มีการสูบบุหรี่เพิ่มสูงขึ้น จากเดิมเป็นร้อยละ 15.2 สวนทางกับการสูบบุหรี่ของประชากรทั้งประเทศที่มีสัดส่วนลดลง จากร้อยละ 20.7 เป็นร้อยละ 19.9 (ร่างรายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2558, สิงหาคม 2559) ขณะที่ผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี พ.ศ.2557 พบว่า กลุ่มเด็กเยาวชนเริ่มสูบบุหรี่ครั้งแรกที่อายุน้อยลงจากเดิม โดยปี พ.ศ. 2550 เด็กเยาวชนเริ่มสูบบุหรี่เมื่ออายุเฉลี่ย 16.8 ปี แต่ในปี พ.ศ.2557 ลดลงเป็นอายุ 15.6 ปี เท่านั้น (ร่างรายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี 2557, ม.ป.ป.)

ขณะเดียวกันผลการสำรวจกลุ่มนักเรียนอายุ 13-17 ปี ที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ถึงมัธยมตอนปลายหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพปี 1-3 ทุกสังกัดการศึกษาของสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต ในปี 2559 พบว่ามีเด็กสูบบุหรี่และติดบุหรี่ขึ้นงอมแงม (Addicted to Cigarette Smoking) ร้อยละ 5.8 หรือจำนวนประมาณ 230,000 คน และมีเด็กที่ติดบุหรี่อย่างหนัก (Heavily Addicted to Cigarettes) อีกร้อยละ 2.4 หรือจำนวนประมาณ 96,000 คน โดยสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นสูบบุหรี่มีหลายปัจจัย ทั้งปัจจัยเชิงพัฒนาการตามช่วงวัยของเด็กเยาวชนที่มีลักษณะพฤติกรรมการอยากรู้อยากลองและการพยายามแสวงหาตัวตนเพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่ผู้ใหญ่ ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เป็นผลมาจากกลุ่มเพื่อนและการเลียนแบบเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนและปัจจัยจากสารนิโคติน (Nicotine) ในบุหรี่ที่ส่งผลให้เกิดการเสพติดได้ง่าย (สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์ อ้างถึงใน พัชรีย์ บุญขำ, มิถุนายน 2560)

1.2 การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ จากผลการสำรวจภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่และภาพรวมปี 2560 โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า พฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของเด็กเยาวชนช่วงอายุ 15 – 24 ปี มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

ภาพที่ 2 เปรียบเทียบอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเด็กเยาวชน
(ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, มีนาคม 2561)

ขณะเดียวกันผลการสำรวจของกรมควบคุมโรค (มิถุนายน, 2559) พบว่า การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของเด็กเยาวชนในกลุ่มอายุ 15 – 19 ปี ในช่วงเวลา 13 ปีที่ผ่านมาระหว่างปี พ.ศ. 2544-2547 มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน โดยคิดเป็นร้อยละ 64.5 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 4.96 ต่อปี นอกจากนี้ผลการสำรวจยังชี้ให้เห็นว่าปัจจุบันเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้น โดยใช้เวลาเฉลี่ยเพียง 4.5 นาทีเท่านั้นก็สามารถเดินทางถึงร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้

โดยปัจจัยที่ส่งเสริมให้มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทย มีสาเหตุที่สำคัญมาจากพฤติกรรมกรอการรื้อยาการชกชวหรือค่านิยมของกลุ่มเพื่อนการสังสรรค์ในงานประเพณีวัฒนธรรมด้วยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การโฆษณาด้วยการนำเสนอภาพเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่สื่อถึงความสนุกสนานรื่นเริงและสามารถเข้าถึงได้ง่าย รวมถึงคุณสมบัติของแอลกอฮอล์ที่ทำให้มีเมเเกิดควมผ่อนคลายลิมควมทุกขไปชั่วขณะ นอกจากนี้สารแอลกอฮอล์ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ผู้ดื่มเสพติดได้โดยง่ายอีกด้วย (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, ม.ป.ป.)

โดยผลการศึกษาเรื่องข้อเท็จจริงและตัวเลข : เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย โดยศูนย์วิจัยปัญหาสุราของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพและหน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่าเด็กเยาวชนเริ่มมีพฤติกรรมกรดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่อายุเฉลี่ย 20.8 ปี โดยเพศชายจะเริ่มดื่มเร็วกว่าเพศหญิง โดยพฤติกรรมดังกล่าวในกลุ่มเด็กเยาวชนมีสาเหตุที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การเข้าสังคม/การสังสรรค์ คิดเป็นร้อยละ 41.9 การเลียนแบบเพื่อน/เพื่อนชกชวให้ดื่ม คิดเป็นร้อยละ 27.3 และความต้องการทดลองดื่มด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 24.4 ตามลำดับ (พฤศจิกายน, 2559) จะเห็นได้ว่ามีปัจจัยจำนวนมากทั้งทางพฤติกรรมตามช่วงวัยและปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเด็กเยาวชนอย่างมาก

1.3 ยาเสพติดให้โทษ พบว่าสถานการณ์เด็กเยาวชนมีการใช้ยาเสพติดให้โทษและผิดกฎหมายจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากสถิติฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในปี พ.ศ. 2554 พบว่า มีเด็กเยาวชนต้องคดีจำนวน 13,846 คนและมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับจากปี พ.ศ. 2551 โดยคดีส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดกลุ่มแอมเฟตามีน (Amphetamine) เช่น ยาบ้า ยาไอซ์ ยาอี คิดเป็นร้อยละ 69.5 กระท่อม (Kratom) คิดเป็นร้อยละ 13.6 และกัญชา (Cannabis, Marihuana, Ganja) คิดเป็นร้อยละ 9.8 ตามลำดับ (การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2554 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2554 อ้างถึงใน คุณภาพชีวิตเด็ก, ธันวาคม 2556)

อีกทั้งข้อมูลจากระบบรายงานการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพและผู้ติดยาเสพติด (บสต.) ของศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามกรรมสุภาพจิต พบว่า ในปี 2556-2558 สถิติการเข้ารับการบำบัดรักษาของคนไทยส่วนใหญ่มีแนวโน้มลดลง แต่พบว่าผู้เข้ารับบำบัดรักษาเป็นกลุ่มเด็กเยาวชนอายุระหว่าง 15-24 ปี มีสัดส่วนมากถึงร้อยละ 50 รวมถึงยังพบอีกว่า เด็กเยาวชนมีการเริ่มใช้สารเสพติดให้โทษครั้งแรกที่อายุน้อยลง (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรรมสุภาพจิต, 2559 อ้างถึงใน ประชาสัมพันธ์กรรมสุภาพจิต, มิถุนายน 2559)

สถานการณ์การใช้สารเสพติดให้โทษในกลุ่มเด็กเยาวชนที่ทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่องในปัจจุบัน สอดคล้องกับค่าเฉลี่ยของประธานกรรมการสังคมกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ที่นำเสนอให้เห็นว่า ในปัจจุบันประเทศไทยมีผู้ติดยาเสพติดให้โทษที่เข้ารับการบำบัดรักษาจำนวนกว่า 2.7 ล้านคน ซึ่งมีเด็กเยาวชนกว่า 3 แสนคนและประเทศกำลังเผชิญกับสถานการณ์เด็กเยาวชนที่ติดยาเสพติดที่อายุน้อยลงจากเดิม ต่ำสุดเพียง 11 ปี และพบว่ามียุคเด็กอายุเพียง 7 ปี เกี่ยวข้องกับขบวนการค้ายาเสพติดอีกด้วย (กรุงเทพธุรกิจ, มกราคม 2561)

จากสถานการณ์การใช้สารเสพติดในกลุ่มเด็กเยาวชนในสังคมไทยปัจจุบัน ทั้งการสูบบุหรี่ การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และการใช้ยาเสพติดให้โทษ พบว่า มีสภาพการณ์ที่รุนแรงมากขึ้นในทุกรูปแบบและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งเชิงจำนวนของเด็กเยาวชนที่ใช้สารเสพติด และอายุเฉลี่ยในการใช้สารเสพติดที่น้อยลงจากเดิม ในขณะที่แนวโน้มของการใช้สารเสพติดของประชากรกลุ่มอื่นในสังคมลดน้อยลง นอกจากนี้ อิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม ได้ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมตามช่วงวัยของเด็กเยาวชนให้ใช้สารเสพติดเพิ่มมากขึ้น เช่น พฤติกรรมการอยากรู้อยากลอง การแสวงหาการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนและสังคม สภาพความเครียดในกลุ่มเด็กเยาวชน ประกอบกับสภาพแวดล้อมทางสังคมก็มีสถานะเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กเยาวชนได้มากยิ่งขึ้นอีกด้วย เช่น การมีแหล่งจำหน่ายสารเสพติดใกล้ที่พักอาศัย ค่านิยมการสังสรรค์หรือการผ่อนคลายด้วยสารเสพติด การชักชวนของเพื่อน การเลียนแบบจากโฆษณาหรือตัวแบบทางสังคม เป็นต้น

2. อนามัยเจริญพันธุ์ในเด็กและเยาวชน (Reproductive Health)

สถานการณ์อนามัยเจริญพันธุ์ในเด็กและเยาวชน ถือเป็นสถานการณ์สำคัญอีกประการหนึ่ง ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการและสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนในสังคมไทยปัจจุบัน โดยผลการสำรวจสถานการณ์อนามัยเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชนปี 2559 ของกรมอนามัย สำนักอนามัยเจริญพันธุ์ กระทรวงสาธารณสุข พบว่าอัตราการคลอดของเด็กและเยาวชนอายุ 15-19 ปี เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรวัย 15-19 ปี จำนวน 1,000 คน ในช่วงปี พ.ศ. 2549 – พ.ศ. 2559 โดยภาพรวมมีจำนวนลดลงเพียงเล็กน้อย แต่ยังคงถือว่าอยู่ในสัดส่วนที่มีจำนวนมาก ดังภาพต่อไปนี้

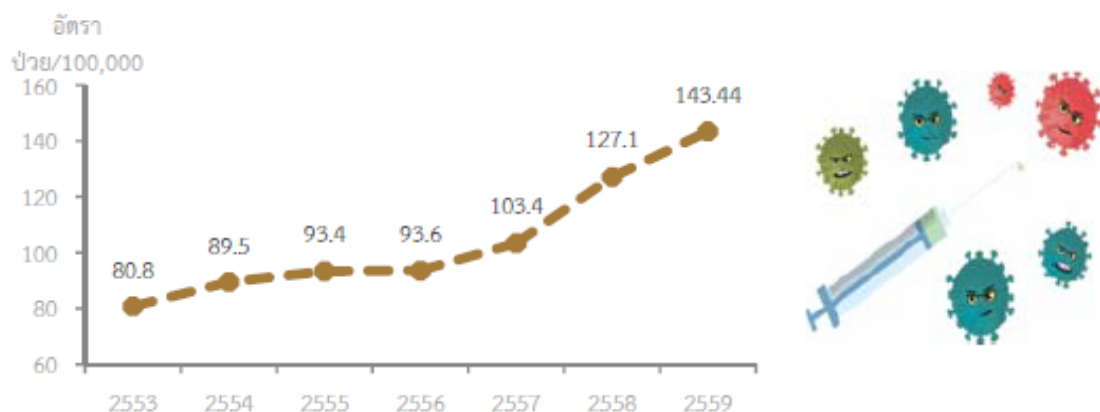
ภาพที่ 3 เปรียบเทียบอัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี ต่อหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คน

(ที่มา: กรมอนามัย สำนักอนามัยเจริญพันธุ์, สิงหาคม 2560)

ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2557 ประเทศไทยมีสถิติการคลอดบุตรของกลุ่มดังกล่าวสูงมากเป็นอันดับสองในกลุ่มสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ซึ่งการคลอดบุตรในช่วงวัยดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบในหลายด้านต่อแม่และเด็กอย่างมาก เช่น ด้านสุขภาพอนามัย การตั้งครรภ์ในช่วงอายุ 15-19 ปี ถือเป็นช่วงเริ่มต้นของวัยเจริญพันธุ์ซึ่งร่างกายยังไม่พร้อมสำหรับการตั้งครรภ์ที่แข็งแรงและปลอดภัยต่อแม่และเด็กเองเท่าที่ควร ซึ่งจะส่งผลกระทบให้ตัวแม่และเด็กเองมีปัญหาสุขภาพได้มากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ในวัยอื่น เช่น ภาวะเลือดจางในหญิงตั้งครรภ์ ภาวะความดันโลหิตสูงขณะตั้งครรภ์ การเพิ่มโอกาสของการผ่าตัดคลอดบุตร เป็นต้น ขณะเดียวกันการตั้งครรภ์ในช่วงวัยดังกล่าวมักเป็นความไม่พร้อมของเด็กและเยาวชนในการเลี้ยงดูบุตรภายหลังคลอด ซึ่งมักจะนำไปสู่ปัญหาการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัยทั้งต่อตัวแม่และเด็กเองที่มีความเสี่ยงสูงต่อเกิดปัญหาการพิการหรือเสียชีวิตของแม่และเด็กมากขึ้นตามไปด้วย (โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ, กันยายน 2557)

พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ในกลุ่มเด็กและเยาวชน ไม่เพียงส่งผลให้เกิดการตั้งครรภ์ที่ไม่เหมาะสมกับพัฒนาการและสวัสดิภาพเด็กเยาวชนเท่านั้น แต่ยังเป็นการเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (Sexually transmitted infections; STIs) เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย โดยสถิติอัตราป่วยด้วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในเด็กและเยาวชนอายุ 15 – 24 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2553-2559 โดยสำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค (กระทรวงสาธารณสุขอ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, มีนาคม 2561) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เด็กและเยาวชนมีอัตราการป่วยด้วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังภาพต่อไปนี้

อัตราป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นและเยาวชนอายุ 15-24 ปี

ภาพที่ 4 เปรียบเทียบอัตราป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นและเยาวชนอายุ 15-24 ปี

(ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, มีนาคม 2561)

สถิติดังกล่าวข้างต้นได้มีการรายงานเพิ่มเติม โดยสำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค ในปี พ.ศ. 2559 เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่พบมาก จำนวน 8 โรค ได้แก่ ซิฟิลิส (Syphilis) หนองใน (Gonorrhea) หนองในเทียม (chlamydia infection) แผลริมอ่อน (chancroid) ฝีมะม่วง (lymphogranuloma

venereum: LGV) เริ่มที่อวัยวะเพศ (genital herpes) หูดอวัยวะเพศและทวารหนัก (Anogenital wart, Condyloma acuminata) และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่น ๆ (สำนักอนามัยเจริญพันธุ์, กรกฎาคม 2560)

นอกจากนี้ รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์และปัจจัยเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี (HIV) ของกลุ่มเยาวชนในประเทศได้แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยกำลังเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวี (HIV) และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่เพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ 70 ของจำนวนดังกล่าวเป็นกลุ่มเยาวชน ประกอบกับ รายงานเรื่อง “2012 UNGASS Global AIDS Response Country Progress Report in Thailand” ได้ชี้ให้เห็นว่า เด็กและเยาวชนอายุ 15 – 24 ปี เป็นผู้ป่วยในกลุ่มดังกล่าวมากที่สุดไทย (Methee Sriphuttha, 2556) เช่นเดียวกับ ข้อมูลสถานการณ์ผู้ติดเชื้อเอชไอวี(HIV) รายใหม่ในประเทศไทย พ.ศ. 2560 จากกระทรวงสาธารณสุข ที่พบว่า กว่าร้อยละ 52 ของผู้ติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่เป็นกลุ่มชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาย และจำนวนดังกล่าวเป็นเด็กและเยาวชนที่มีอายุ 15-24 ปี กว่าถึงร้อยละ 55 (Workpoint Advertorial, มีนาคม 2561)

พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ในกลุ่มเด็กและเยาวชนดังกล่าวเป็นผลมาจากหลากหลายปัจจัยโดยผลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับ พ.ร.บ.การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พบสาเหตุภาพรวมที่ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ไม่พร้อมของเด็กและเยาวชน ได้แก่ (1) พฤติกรรมการเลียนแบบจากกลุ่มเพื่อนและสื่อต่าง ๆ ร้อยละ 73.9 (2) การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 73 (3) การพักอาศัยอยู่ตามลำพังโดยไม่มีผู้ปกครองอยู่ด้วย ร้อยละ 72.7 (4) การขาดความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ที่ถูกต้อง ร้อยละ 67.8 (5) ขาดความรักความเอาใจใส่จากครอบครัว ร้อยละ 66.3 (6) ถูกล่อลวง/โน้มน้าว/บังคับให้มีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 56.6 และ (6) ผู้ปกครองไม่ได้สอน/แนะนำเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ร้อยละ 66.3 ตามลำดับเช่นเดียวกับงานศึกษาเรื่อง “วัยรุ่นไทยกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร” (ปัญญากรินทร์ หอยรัตน์ และปราโมทย์ วงศ์สวัสดิ์, 2560) ที่จำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นเป็น 3 ปัจจัย ได้แก่

(1) ปัจจัยนำ (predisposing factors) เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านพัฒนาการหรือพฤติกรรมที่ติดตัวมาของเด็กเยาวชนแต่ละบุคคล โดยทั่วไปช่วงวัยดังกล่าวเป็นวัยที่มีการหลั่งฮอร์โมนเพศมากกว่าปกติ ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีความสนใจต่อการทำกิจกรรมทางเพศมากขึ้นตามไปด้วย โดยพบว่า “การอยากรู้ อยากลอง” เป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกสูงถึงร้อยละ 51 และได้นำเสนอว่าพฤติกรรม การมีเพศสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับการรับรู้พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของเพื่อน กล่าวคือ เด็กและเยาวชน หญิงมีแนวโน้มจะมีเพศสัมพันธ์ได้มากขึ้นเป็นสองเท่า หากรับรู้ว่ามีเพื่อนส่วนใหญ่มีเพศสัมพันธ์แล้ว เมื่อเทียบกับเด็กและเยาวชนที่รับรู้ว่ามีเพื่อนมีเพศสัมพันธ์น้อย (รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ และพรนภา หอมสินธุ์, 2557 อ้างถึงใน ปัญญากรินทร์ หอยรัตน์ และปราโมทย์ วงศ์สวัสดิ์, 2560)

(2) ปัจจัยเสริม (reinforcing factors) เป็นปัจจัยที่มาจากบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดหรือมีอิทธิพลต่อตัวเด็กและเยาวชน เช่น บุคคลรอบครัว กลุ่มเพื่อน บุคคลที่ชื่นชอบ เป็นต้น โดยได้พบว่าปัญหา สัมพันธ์ภาพภายในครอบครัวที่ไม่ดี เช่น การใช้ความรุนแรงในครอบครัว ขาดการดูแลเอาใจใส่ ฯลฯ ส่งผลให้ เด็กและเยาวชน มีโอกาสมีเพศสัมพันธ์มากถึง 5.7 เท่าเมื่อเทียบกับเด็กที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี

(นิยม จันทน์วาล, เมธีรัตน์มันวงศ์, พลากรสืบสำราญ, และสุบรรณ สิงห์โต, 2557 อ้างถึงใน ปัญญ์กรินทร์ หอยรัตน์ และปราโมทย์ วงศ์สวัสดิ์, 2560)

(3) ปัจจัยเอื้อ (enabling factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบทหรือสภาพแวดล้อมที่รอบตัวเด็กและเยาวชน เช่น สภาพแวดล้อมในชุมชน ค่านิยมความเชื่อ สื่อมวลชน/สื่อในอินเทอร์เน็ต เป็นต้น โดยพบว่า “การอยู่ตามลำพัง” ของเด็กเยาวชนสองต่อสอง เพิ่มโอกาสในการมีเพศสัมพันธ์ได้สูงมากขึ้นโดยมีรายงานพบว่า การมีเพศสัมพันธ์ในเด็กเยาวชนมีสาเหตุมาจากการอยู่ด้วยกันสองต่อสองตามลำพัง ร้อยละ 32.20 (วีระชัย สิทธิปิยะสกุล, พิชานัน หนูวงษ์, รัชณี ลักขิตานนท์, และเบญญา ยมสาร, 2556 อ้างถึงใน ปัญญ์กรินทร์ หอยรัตน์ และปราโมทย์ วงศ์สวัสดิ์, 2560)

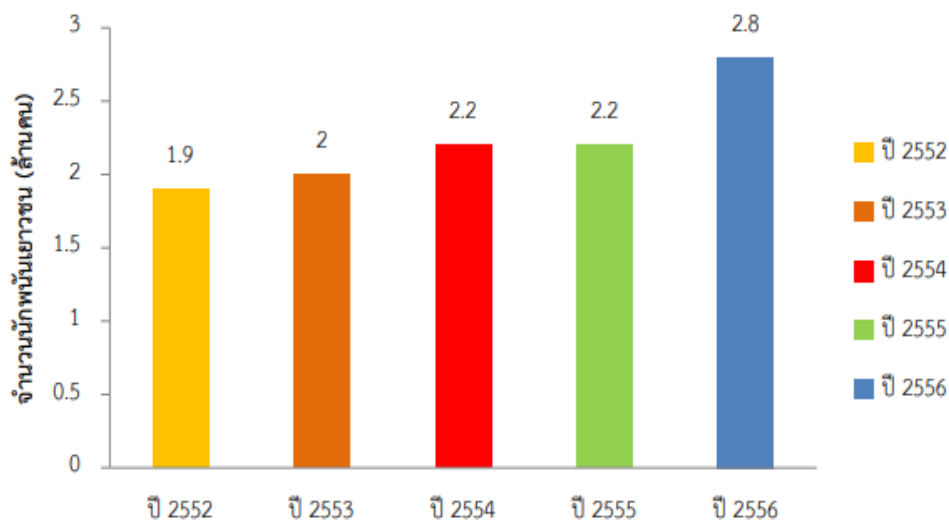
3. โรคติดการพนันในเด็กและเยาวชน (Adolescent Pathological Gambling)

การติดพนัน เป็นสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบอย่างมากต่อสังคม ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะ ในกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งผลกระทบของการพนันมีผลต่อพัฒนาการและพฤติกรรมของเด็กเยาวชนโดยตรงที่สามารถทำลายสมองของเด็กเยาวชนได้อย่างถาวร ซึ่งมีผลการศึกษาจำนวนมากที่ยืนยันว่าการติดพนันส่งผลเปลี่ยนแปลงทางสมองได้ใกล้เคียงกับการใช้ยาเสพติด รวมถึงเบี่ยงเบนความสนใจต่อการเรียน หรือการพัฒนาที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนมากยิ่งขึ้นในปัจจุบัน (เดลินิวส์ออนไลน์ อ้างถึงใน gidanan ganghair, พฤษภาคม 2559)

โดยองค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ประกาศกำหนดให้ “พฤติกรรมติดการพนัน” จัดเป็นความผิดปกติทางจิตชนิดหนึ่งในกลุ่มความผิดปกติของการควบคุมแรงผลักดัน ที่เรียกว่า Impulse Control Disorder โดยเรียกพฤติกรรมดังกล่าวว่า “พาธโวลจิกอล แกมบลิง” (Pathological Gambling) โดยลักษณะอาการของผู้ป่วยจะหมกหมุ่นกับการพนัน หรือขาดความสามารถในการควบคุมตนเอง ผู้ป่วยจะรู้สึกมีความสุขขณะได้เล่นการพนันและต้องการเล่นมากขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่สิ้นสุด (ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์, 2554)

สำหรับสถานการณ์การติดพนันของเด็กเยาวชนในสังคมนั้น รายงานวิจัยเรื่อง “เยาวชนกับการพนัน: ปัจจัยเสี่ยง ความเปราะบาง และผลกระทบทางสังคม” ของศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน ได้แสดงให้เห็นว่า มีเด็กระดับประถมศึกษาที่ติดการพนันกว่า 300,000 คนจากทั้งหมด 5 ล้านคน ส่วนเด็กเยาวชนระดับมัธยมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษาติดการพนันกว่า 1.7 ล้านคนจากทั้งหมด 7 ล้านคน โดยส่วนใหญ่เป็นประเภทการพนันฟุตบอลและเกมออนไลน์ (สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชนผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (2554 อ้างถึงใน กาญจน์นภา พงษ์พนรัตน์ และ อีรโชติ ภูมิภมร, มิถุนายน 2560)

อีกทั้งรายงานดังกล่าวยังแสดงให้เห็นสถานการณ์นักพนันเยาวชนในประเทศไทยมีแนวโน้มที่รุนแรงมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากภาพดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4 สถิติจำนวนเยาวชนที่เป็นนักพนันปี พ.ศ. 2552-2556

(ที่มา: ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน, มิถุนายน 2560)

ในปี พ.ศ. 2560 จากรายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสหนึ่ง ปี 2561 โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยมีจำนวนนักพนันฟุตบอล 2.47 ล้านคน และในจำนวนดังกล่าวมีเด็กและเยาวชนอายุ 15-25 ปี กว่า 6.09 แสนคน (ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, พฤษภาคม 2561)

โดยสาเหตุของการติดพนันของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย พบว่า ประเทศไทยมีสภาพแวดล้อมที่เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงแหล่งการเล่นพนันได้ง่าย และมีกระจายอยู่เป็นจำนวนมากโดยการศึกษาเรื่อง “เยาวชนกับการพนัน ในมุมมองของจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น” ได้แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมการเล่นการพนันของเด็กและเยาวชน มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่มีการพนัน กล่าวคือ เยาวชนที่เล่นการพนันส่วนใหญ่ มักอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการเล่นการพนัน เช่น ครอบครัวเล่นการพนัน มีแหล่งการพนันอยู่ภายในชุมชน (สุพร อภินันทเวช, 2554) ขณะเดียวกัน การศึกษาในต่างประเทศ พบว่า โรงเรียนเป็นจุดเริ่มต้นของพฤติกรรมการเล่นพนันของเยาวชน ที่พัฒนามาจากพฤติกรรมกรอกรู้อยากลองและการเรียนรู้วิธีการเล่นจากกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกันภายในโรงเรียน (Ladouceur, Dube, & Bujold, 1994; Korn .D, et.al, 2003 อ้างถึงใน กาญจน์นภา พงษ์พนรัตน์ และ ชีโรติ ภูมิภมร, มิถุนายน 2560)

4. ภาวะซึมเศร้าและการฆ่าตัวตายในเด็กและเยาวชน

สถานการณ์ปัญหาสุขภาพจิตของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย ถือเป็นสถานการณ์ที่มีความรุนแรงและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นภัยที่กำลังคุกคามเด็กและเยาวชนไทยในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะความตึงเครียด การซึมเศร้าและการฆ่าตัวตาย ซึ่งมีผลสัมพันธ์สืบเนื่องต่อกันโดยตรง กล่าวคือ ภาวะความตึงเครียดทางอารมณ์ประกอบด้วย การซึมเศร้า วิตกกังวลและความสิ้นหวัง ซึ่งเป็นภาวะทางอารมณ์และจิตใจที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมเสี่ยงในการฆ่าตัวตาย (วาริรัตน์ ถาน้อย และคณะ, 2555)

โดยมีรายงาน พบว่า ประเทศไทยมีเด็กและเยาวชนอายุ 10-19 ปี มีความเสี่ยงเป็นโรคซึมเศร้าสูง ร้อยละ 44 หรือประมาณ 3 ล้านกว่าคน จากจำนวนทั้งหมดประมาณ 8 ล้านคน (คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี อ้างถึงในไทยรัฐออนไลน์, พฤษภาคม 2561) และรายงานของกรมสุขภาพจิต พบว่า คนไทยป่วยเป็นโรคซึมเศร้ามากถึง 1.5 ล้านคน ในจำนวนดังกล่าวเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนอายุ 15-24 ปี กว่าร้อยละ 11.5 (ข่าวไทยพีบีเอส, ธันวาคม 2560)

ซึ่งเมื่อพิจารณาอัตราการเสียชีวิตของเด็กและเยาวชน จากรายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน ปีพ.ศ. 2559 ของกรมกิจการเด็กและเยาวชน (มิถุนายน 2560) พบว่า สาเหตุการตายอันดับสองของเด็ก เยาวชนอายุ 15 – 29 ปี ทั่วโลกมีสาเหตุจากการฆ่าตัวตาย และเป็นวัยที่มีอัตราการพยายามฆ่าตัวตายสูงที่สุด ประกอบกับรายงานดังกล่าวได้นำเสนอผลการศึกษา ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนเพศชายอายุ 19-21 ปี ในต่างประเทศ ที่แสดงให้เห็นว่า “ภาวะซึมเศร้า” มีความสัมพันธ์เป็นสาเหตุอันดับหนึ่งของการฆ่าตัวตาย โดยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยส่งเสริมให้เยาวชนที่มีภาวะซึมเศร้าคิดฆ่าตัวตายเพิ่มมากขึ้นเป็นสองเท่า

กล่าวโดยสรุป จากสถานการณ์เด็กเยาวชนในสังคมไทยข้างต้น ได้แสดงให้เห็นว่า ประชากรเด็กและเยาวชนในสังคมไทยมีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง ขณะที่สถานการณ์ในปัจจุบัน เด็กและเยาวชนกำลังเผชิญกับ ภาวะความเสี่ยงด้านพฤติกรรมและสวัสดิภาพเพิ่มมากขึ้น ทั้งการใช้สารเสพติด การตั้งครกก่อนวัยอันควร การเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การติดพนัน ตลอดจนภาวะซึมเศร้าและการฆ่าตัวตาย โดยสถานการณ์ดังกล่าว มีลักษณะที่สลับซับซ้อนและสัมพันธ์ต่อกัน กล่าวคือ เมื่อเด็กและเยาวชนอยู่ในสถานการณ์เสี่ยงอย่างใดอย่างหนึ่งก็ย่อมมีโอกาสสูงขึ้นไปสู่สถานการณ์เสี่ยงอื่นร่วมด้วย หรือกล่าวได้ว่าสถานการณ์เสี่ยงของเด็กและเยาวชนมีลักษณะเป็น “ปัญหาเชิงซ้อน” ดังจะเห็นได้จาก สถานการณ์ที่นำเสนอในข้างต้นมีความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุเป็นผลต่อกัน ยกตัวอย่างเช่น การใช้สารเสพติดในเด็กเยาวชนนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสม และส่งเสริมภาวะซึมเศร้าที่เป็นเหตุของการฆ่าตัวตาย ขณะเดียวกันเด็กเยาวชนที่อยู่ในภาวะซึมเศร้าก็มีความเสี่ยงในการใช้สารเสพติดและการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสมอีกด้วย

เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุของสถานการณ์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า มีหลากหลายสาเหตุที่ส่งผลให้เกิดสถานการณ์เสี่ยงต่อเด็กและเยาวชน แต่สภาพแวดล้อมและบริบททางสังคมที่ไม่เหมาะสมถือเป็นสาเหตุที่พบร่วมกันในทุกสถานการณ์ เช่น การมีแหล่งการพนันจำนวนมากใกล้ที่พักอาศัยส่งผลให้เด็กเยาวชนเล่นพนันมากขึ้น การเข้าถึงแหล่งจำหน่ายสารเสพติดได้สะดวกรวดเร็วส่งผลให้เด็กเยาวชนใช้สารเสพติดเพิ่มขึ้น และการมีพื้นที่ให้เด็กเยาวชนอยู่เพียงลำพังหรืออยู่สองต่อสอง ส่งผลให้เด็กเยาวชนมีความเสี่ยงต่อการเกิด ความเครียด ภาวะซึมเศร้า การฆ่าตัวตาย และการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเพิ่มมากขึ้น เป็นต้น

ขณะที่สภาวะการณ์ของสถานการณ์เสี่ยงทุกสถานการณ์ มีลักษณะที่รุนแรงเพิ่มมากขึ้น ทั้งเชิงจำนวน และอายุที่น้อยลงของเด็กและเยาวชนที่ต้องประสบกับสถานการณ์ดังกล่าว รวมถึงแนวโน้มของทุกสถานการณ์ ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและอาจกลายเป็นวิกฤตที่เรื้อรัง ที่ส่งผลกระทบผ่านต่อไปยังเด็กและเยาวชนจากรุ่นสู่รุ่นไม่สิ้นสุด

5. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

การขยายตัวของเมืองในภาคต่าง ๆ ของประเทศเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้การจัดสวัสดิการพื้นฐานของรัฐไม่ทั่วถึงและครอบคลุม และไม่สามารถรองรับการขยายตัวของเมืองได้อย่างเพียงพอ โดยสังคมไทยในอนาคตจะมีประชากรเกือบครึ่งของประชากรทั้งหมดอาศัยในเขตเมืองและจากการขยายตัวของเมืองดังกล่าวจะก่อให้เกิดปัญหาการกระจุกตัวของความยากจนในเขตเมืองสถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา (IFD) ได้คาดการณ์สัดส่วนจำนวนประชากรเมืองว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2553 ประเทศไทยมีประชากรเมืองร้อยละ 33.70 และคาดว่า ในปี พ.ศ.2563 จะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 38.00 และในปี พ.ศ. 2573 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 43.70 ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการขาดแคลนที่อยู่อาศัย การบริการของรัฐทั้งด้านการศึกษาและสวัสดิการอื่น ๆ ไม่ทั่วถึง ปัญหาสภาพแวดล้อมความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สุขภาพ ร่างกาย และจิตใจ และการเพิ่มขึ้นของอาชญากรรม รวมทั้งมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในสังคมเป็นปัจเจกชนและแยกส่วนมากขึ้น

การพัฒนาเทคโนโลยีจะส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตและพฤติกรรมของคนในทุกสังคมทุกเพศ ทุกวัย การพัฒนาเทคโนโลยีสื่อสารสนเทศส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิต พฤติกรรม และการสื่อสารของคนในสังคม อินเทอร์เน็ตได้เปลี่ยนรูปแบบการสื่อสารแบบดั้งเดิมในโลกแห่งความเป็นจริงไปสู่ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในโลกเสมือนจริง (Virtual World) นอกจากเทคโนโลยีสารสนเทศจะเกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนแล้ว การใช้เวลาอยู่กับสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น จนขาดปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ไปในทางที่ไม่เหมาะสม ทำให้เสี่ยงต่อการถูกละเมิดและถูกแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ผ่านโลกออนไลน์

6. การเคลื่อนย้ายของประชากรที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

เด็กเคลื่อนย้าย (Children on the Move) หมายถึง บุคคลใดก็ตามที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และได้จากถิ่นฐานที่เคยอยู่อาศัยและกำลังอยู่ในระหว่างทางเพื่อจะไปที่ไหนหรือได้เดินทางมาถึงจุดหมายปลายทางแล้ว เด็กสามารถเคลื่อนย้ายอยู่ภายในประเทศหรือข้ามพรมแดนของประเทศ การเคลื่อนย้ายนี้อาจเป็นการเคลื่อนย้ายตามฤดูกาลหรือเป็นการถาวรการเคลื่อนย้ายของเด็ก มีทั้งที่สมัครใจหรือไม่สมัครใจ ไปกับบิดามารดา เพื่อนหรือบุคคลอื่นหรือไปคนเดียว อย่างไรก็ตาม การย้ายถิ่นไม่จำเป็นต้องเกิดผลเสียกับเด็ก ๆ เสมอไป ในทางกลับกันการย้ายถิ่นอาจจะเป็นทางลัด ที่ช่วยให้เด็กรอดพ้นจากความยากจน และหลุดพ้นจากความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัวอย่างรวดเร็ว และยังสามารถนำไปสู่โอกาสในชีวิตที่ดีกว่า

เด็กและเยาวชนที่ย้ายถิ่นในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ เด็กและเยาวชนไทย เด็กและเยาวชนต่างชาติ ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้อยู่กับครอบครัวและเป็นกลุ่มเปราะบาง ที่มีแนวโน้มถูกเอารัดเอาเปรียบเนื่องจากขาดผู้คุ้มครอง สำหรับปัจจัยที่ทำให้เกิดเด็กและเยาวชนย้ายถิ่นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ (1) ความแตกต่างในการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศและในประเทศ (2) ความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง และ (3) ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ปัจจุบันมีแรงงานย้ายถิ่นที่ไม่มีสัญชาติไทยในประเทศไทยจำนวน 3.40 ล้านคน แรงงานต่างชาติเหล่านี้มาจากประเทศกัมพูชา ลาว และเมียนมา ในจำนวนนี้รวมถึงแรงงานย้ายถิ่นซึ่งอาศัยอยู่ในประเทศไทยมานานแล้วและมีบุตรเกิดในประเทศไทย สำหรับปัญหาของเด็กและ

เยาวชนย้ายถิ่นในประเทศไทยมีหลากหลาย อาทิ แรงงานเด็กและเยาวชน เด็กและเยาวชนถูกนำมาแสวงประโยชน์ทางเพศ เด็กและเยาวชนไร้รัฐ เด็กและเยาวชนผู้ลี้ภัย เด็กและเยาวชนไทยย้ายถิ่น เป็นต้น

7. สถานการณ์ด้านคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นพลเมือง

คนไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะ จากการสำรวจระดับความคิดเห็นของคนไทยในหัวข้อสถาบันหลักกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในเด็กและเยาวชนไทย พบว่า ระดับคุณธรรมจริยธรรมในหมู่คนไทยเมื่อเทียบกับอดีตที่ผ่านมาโดยเฉพาะความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีสติสัมปชัญญะ ความมีวินัยลดลง หากมีการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองให้เกิดในกลุ่มเด็กและเยาวชนย่อมจะส่งผลให้เป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพนำไปสู่การพัฒนาให้สังคมเข้มแข็งและยั่งยืนสำหรับในประเทศไทยได้มีการขับเคลื่อนความเป็นพลเมืองในเด็กและเยาวชน ในหลายภาคส่วน โดยสถาบันการศึกษา ภาคเอกชน และภาคประชาชน แต่ยังคงต้องการการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

2.2 สถานการณ์เสี่ยงด้านพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน

เด็กและเยาวชนในชุมชนเมืองและท้องถิ่นที่กำลังเติบโตเป็นเมืองใหญ่มีพฤติกรรมเสี่ยง ที่จำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน ได้แก่ มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง ปัญหา ยาเสพติด คุณธรรมจริยธรรมลดลง ใช้เวลาว่างเชิงสร้างสรรค์ลดลง ก่ออาชญากรรม โดยจำแนกพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชนระหว่างชนบทและเมืองใหญ่ ดังนี้

เด็กและเยาวชนในชุมชนเมืองมีพฤติกรรมเสี่ยง อาทิ ยึดติดกับวัตถุนิยม ปัญหายาเสพติด เพศเสรีในเด็กวัยรุ่น ความรุนแรงในพฤติกรรมและอารมณ์ ติดและใช้อินเทอร์เน็ตในทางที่ไม่เหมาะสม สื่อลามกอนาจาร และการตั้งแก๊งมอเตอร์ไซด์ ในขณะที่เด็กและเยาวชนในท้องถิ่นที่กำลังเติบโตเป็นเมืองใหญ่ มีพฤติกรรมเสี่ยงในด้านต่าง ๆ อาทิ บริโภคนิยมสูง มีพฤติกรรมนอนตื่นสายเนื่องจากใช้เวลาค่าคีนกับสื่อมัลติมีเดีย มีสภาพร่างกายอ่อนแอ ออกกำลังกายน้อย ปัญหายาเสพติด มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และพฤติกรรมก้าวร้าว เด็กวัยใสที่อ่อนเยาว์ แต่กลับเรียนรู้ทางเพศเร็วกว่าวัยอันควร การแสวงหาความรู้ ความสุขและการมีเพื่อนใหม่ทางอินเทอร์เน็ต ยึดคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเป็นตัวตั้งในการสร้างค่านิยมเชิงปริมาณ ขาดจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ เป็นต้น

สถานการณ์ด้านการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน กลุ่มเด็กและเยาวชนจำนวนมากทำงานพัฒนาชุมชน และสังคมแต่ไม่ได้เชื่อมโยงกันให้เกิดพลังบวกในการขับเคลื่อนงานหรือผลักดันระดับนโยบาย ยังไม่มีกลไกรับผิดชอบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่ชัดเจนและมีเอกภาพ กลไกที่มีอยู่ไม่ครอบคลุมทุกกลุ่ม และมีข้อจำกัดด้านศักยภาพในการทำงาน ในขณะที่มีการกำหนดการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในยุทธศาสตร์และแผนงานของหน่วยงาน แต่ยังเป็นส่วนน้อยและการดำเนินงานไม่สัมฤทธิ์ผล ภาคส่วนของสังคมเกิดความตระหนักแต่ไม่เข้าใจความหมายและขอบเขตของการมีส่วนร่วม หน่วยงานที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมจึงดำเนินการตามความต้องการของหน่วยงานในลักษณะกิจกรรมจิตอาสาเป็นครั้งคราว ไม่มีความเข้มข้นในการพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนที่มีส่วนร่วมและไม่มีความต่อเนื่องของงาน พี่เลี้ยง และที่ปรึกษาไม่ได้

รับการพัฒนาทักษะที่เหมาะสมจึงไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมที่สำคัญ คือ โอกาสในการมีส่วนร่วมไม่เท่าเทียมกันและโอกาสในระดับนโยบายมีจำกัดความอ่อนด้อยประสบการณ์ของเด็กและเยาวชน และทัศนคติทางลบของผู้ใหญ่เรื่องบทบาทของเด็กและเยาวชนในกระบวนการพัฒนา

2.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการหอพัก

ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหอพักนักศึกษาในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2551 – 2560 พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 15 เรื่อง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในระดับมหาดบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล และมหาวิทยาลัยในภาคต่างๆ เช่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

สุนิสา จวงจันทิก (2553) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจโดยรวมกับปัจจัยด้านการบริการแต่ละด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการตอบสนอง ด้านความไว้วางใจ ด้านความเอาใจใส่และรูปลักษณะทางกายภาพของนักศึกษาหอพักนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความคิดเห็นโดยรวมต่อการบริการที่ได้รับจริง ซึ่งให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านรูปลักษณะทางกายภาพ ด้านการตอบสนองและด้านความน่าเชื่อถือตามลำดับและนักศึกษาชั้นปีอื่น ๆ (2-4) มีความคิดเห็นโดยรวมต่อการบริการที่ได้จริงซึ่งให้ความสำคัญต่อปัจจัย ด้านรูปลักษณะทางกายภาพ เพียงด้านเดียว

วาทีนิ แจ่มใส และปิยนันท์ ปักกุนัน (2554) ศึกษาผลกระทบต่อสุขภาพจากการประกอบกิจการหอพักในพื้นที่อำเภอบ้านโนนม่วง ตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดมาตรฐานการป้องกันและลดผลกระทบด้านสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม จากการประกอบกิจการหอพักเพื่อใช้เป็นแนวทางในการอนุญาตตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 ผลการศึกษาพบว่า หอพักที่ศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 52.4 เป็นหอพักหญิง ร้อยละ 55.0 มีการทำประกันอุบัติเหตุ อุบัติภัย ผู้ประกอบกิจการหอพักหรือผู้จัดการหอพัก พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 57.1 เป็นเพศหญิง ผลกระทบต่อสุขภาพจากการประกอบกิจการหอพัก ในกลุ่มผู้ประกอบกิจการหอพักจะมีภาวะเครียด วิตกกังวลจากการเตรียมแบบแปลนขออนุญาต ปัญหาด้านเศรษฐกิจและการก่อสร้าง ในส่วนผู้เช่าหอพัก ได้รับผลกระทบจากทางบวก จากการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกสบายจากหอพัก แต่ผลกระทบทางลบได้แก่ การจราจรติดขัด ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สำหรับประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียง ได้รับผลกระทบต่อสุขภาพทางบวกจากการที่มีหอพักในชุมชนทำให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้นมีการสร้างอาชีพ แต่ผลกระทบทางลบได้แก่ ปัญหาด้านการจัดการขยะ น้ำเสีย สิ่งปฏิกูลในชุมชนมีมากขึ้น ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความสูญเสียความเป็นส่วนตัวในถิ่นที่อยู่ และปัญหาด้านการจราจร ถนนทรุด บ้านร้าวจากการตอกเสาเข็ม ข้อเสนอแนะมาตรการป้องกัน และลดผลกระทบจากการประกอบกิจการ หอพัก 5 ด้าน ได้แก่ มาตรการทั่วไป มาตรการในการเตรียมการพัฒนาพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล เพื่รองรับการพัฒนา การพิจารณาอนุญาตดำเนินการก่อสร้าง และโฆษณาหาผู้เช่าพัก มาตรการควบคุมกิจการหอพักในระยะ ดำเนินกิจการของประกอบการ และมาตรการด้านการติดตามตรวจสอบของภาครัฐ น้ำเสีย สิ่งปฏิกูลมูลฝอย

สัตว์และแมลงนำโรค อันเกิดจากการอาศัยอยู่ของคนในชุมชนมากขึ้นแล้ว ยังพบว่า มีปัญหาด้านอนามัยเจริญพันธุ์ การตั้งครรภ์ก่อนเวลาอันควร ด้านอุบัติเหตุและการจราจร แหล่งบันเทิงเรีงมย์ และกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนดั้งเดิมอีกด้วย แม้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะมีกฎหมาย พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2507 มาใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน แต่พบว่าการนำไปใช้ควบคุมกำกับกิจการยังพบปัญหาหลายประการ

พัชรี โชคบำรุงศิลป์ (2554) ศึกษาการตัดสินใจเช่าหอพัก ด้านลักษณะ หอพัก ด้านราคา ด้านทำเลที่ตั้ง ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านการบริการและด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ผลการศึกษาพบว่า การตัดสินใจเช่าหอพักของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงตามลำดับ ค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ด้านการบริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านลักษณะหอพัก ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาดและด้านทำเลที่ตั้ง ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจเช่าหอพักของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จำแนกตามเพศ อายุ ภูมิลำเนา ไม่แตกต่างกัน และไม่จำแนกตามคณะที่กำลังศึกษา รายได้ผู้ปกครองต่อเดือนและรายได้นักศึกษาต่อเดือนแตกต่างกัน

สุรัตน์ สดชื่นจิตต์ (2554) ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของผู้เช่าพักอาศัยทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในที่พักอาศัย และสิ่งอำนวยความสะดวกและรูปแบบการให้บริการภายในพื้นที่ส่วนกลาง รวมไปถึงปัญหาและข้อเสนอแนะในการพักอาศัยในอพาร์ทเมนต์ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง โดยมีอายุเฉลี่ยต่ำ กว่า 25 ปี สถานภาพโสด เป็นนักเรียนนักศึกษา มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี พักอาศัยเพียงคนเดียว และมีระยะเวลาในการพักอาศัยนานกว่า 1 ปี การตัดสินใจเลือกอพาร์ทเมนต์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อบรรยากาศใน 3 อันดับแรก คือ ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความเป็นส่วนตัวภายในที่พักอาศัยและความสะอาดสบายในการอยู่อาศัย ในส่วนของความต้องการทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการภายในพื้นที่ส่วนกลางผู้ตอบแบบสอบถามความต้องการพิเศษที่มีเครื่องออกกำลังกาย ส่วนหย่อมสำหรับการพักผ่อนและมีพื้นที่ส่วนตัวเฉพาะผู้พักอาศัยภายในโรงรับรอง

กาญจนา บุญภักดี (2554) ศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเลือกอยู่หอพักของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังและเปรียบเทียบปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเลือกอยู่หอพักของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาที่อาศัยหอพักสถาบันและหอพักเอกชนที่ขึ้นทะเบียนเขตลาดกระบัง จำนวน 357 คน พบว่าปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเลือกอยู่หอพักของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน ได้แก่ ด้านราคา ด้านกฎระเบียบ ด้านอาคารสถานที่ ด้านบริการและสวัสดิการ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นพบว่า นักศึกษา เพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเลือกอยู่หอพัก ด้านอาคารสถานที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศหญิงจะให้ความสำคัญมากกว่าเพศชาย ส่วนปัจจัยด้านทำเลที่ตั้ง ด้านราคา ด้านบริการและสวัสดิการ ด้านกฎระเบียบ และด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ลัดดาวัลย์ ประกอบมูล (2556) ศึกษาปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกเช่าหอพักของนักศึกษา มหาวิทยาลัยในจังหวัดปทุมธานี เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจสำหรับการทำธุรกิจหอพัก และเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เช่าหอพักในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ นักศึกษา การศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 18-22 ปี ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ที่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต) ในภาพรวมพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสำคัญของปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกเช่าหอพักทั้ง 7 ด้านอยู่ในระดับความสำคัญปานกลาง มีความคิดเห็นในด้านราคาอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับความสำคัญมาก ส่วนด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับความสำคัญปานกลาง

สร้อยญา สุขเพิ่ม (2556) การศึกษาความต้องการของนิสิตต่อการบริการด้านหอพักนิสิต มหาวิทยาลัยนเรศวร และเปรียบเทียบความต้องการของนิสิตต่อการบริการด้านหอพักนิสิต มหาวิทยาลัยนเรศวร ผลการศึกษาพบว่านิสิตมีความต้องการต่อการบริการด้านหอพักนิสิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นิสิตมีความต้องการด้านรักษาความปลอดภัยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรมส่วนด้านบริการและสวัสดิการมีความต้องการน้อยที่สุดผลการเปรียบเทียบความต้องการของนิสิตที่มีเพศ และกลุ่มสาขาวิชาต่างกันมีความต้องการบริการด้านหอพักนิสิตไม่แตกต่างกัน

ทวีพงษ์ ยุนี (2556) ศึกษาพฤติกรรมการใช้ชีวิตและปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิตของนักศึกษาชายในหอพัก มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ผลการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อลักษณะหอพักทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสภาพแวดล้อม และด้านความปลอดภัย มีระดับความคิดเห็นโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัว และการใช้เวลาในการเรียนของนักศึกษาหอพัก พบว่า ตัวแปรศาสนา และตัวแปรสภาพแวดล้อม มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิตในหอพักด้านการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรสภาพแวดล้อม มีผลต่อการใช้เวลาในการเรียนของนักศึกษาหอพักมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อรรถสิทธิ์ ลอเลิศ และคณะ (2556) ศึกษาคุณภาพการให้บริการของหอพักเอกชนในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บริการหอพักเอกชนทั้งห้าด้าน คือ ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจ ด้านการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ ด้านการให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการ และด้านความเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการ ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพการให้บริการของหอพักเอกชนในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่าความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการ รองลงมาคือ ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจ ด้านการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ ด้านความเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการ และด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ตามลำดับ

ธนัชพร เลิศเดชเดชา (2557) สำรวจพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการหอพักเอกชน โดยใช้ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ พฤติกรรมผู้บริโภค และทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านพฤติกรรมในการเลือกหอพักเอกชนของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง พบว่าปัจจัยที่นักศึกษาให้ความสำคัญในการเลือก คือ ความปลอดภัย พื้นที่ใช้สอยภายใน และใกล้สถานศึกษา อีกทั้งยังสำรวจพบว่าสิ่งอำนวยความสะดวกที่นักศึกษาต้องการ คือ อุปกรณ์ภายในครบครัน อินเทอร์เน็ตภายใน และที่จอดรถ ปัจจัยการตัดสินใจในด้านส่วนประสมทางการตลาด พบว่า นักศึกษาให้ความสำคัญในด้านผลิตภัณฑ์ (ห้องพัก) ปัจจัยแวดล้อม (สภาพแวดล้อมภายใน-ภายนอก)

กฤตธัช อันชื่น (2557) ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนักศึกษาที่มีปัจจัยบุคคลแตกต่างกัน เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ผลการศึกษาสรุปได้ว่าคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวม 3.45 โดยนักศึกษาหอพักมีค่าเฉลี่ย 3.38 และนักศึกษาหอนอก มีค่าเฉลี่ย 3.34 เมื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนักศึกษาหอพักกับนักศึกษาหอนอก พบว่า นักศึกษาหอพักมีระดับคุณภาพชีวิตที่ดีกว่านักศึกษาหอพักนอก ในด้านการได้รับบริการพื้นฐานที่ดีกว่า โดยนักศึกษาหอพักอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย 3.58 ส่วนนักศึกษาหอนอกอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.38 เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตในแต่ละด้านพบว่า นักศึกษาหอพักมีค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตที่สูงกว่านักศึกษาหอนอกเป็นส่วนใหญ่กล่าวคือ มีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า 5 ด้านประกอบด้วยด้านการเรียน ด้านบริการพื้นฐาน ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านจิตใจ และด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและเศรษฐกิจ ส่วนนักศึกษาหอนอกมีค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตที่สูงกว่า 3 ด้านคือ ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านที่พักอาศัย และด้านสุขภาพอนามัย

ศศิธร ศรีเจริญ (2557) ศึกษาและเปรียบเทียบทัศนคติของนิสิตต่อการจัดบริการหอพักนิสิตโครงการเพชรในตม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพด้านสวัสดิการ ด้านสังคม และด้านการจัดดำเนินงาน ผลการวิจัยพบว่า (1) นิสิตมีทัศนคติต่อการจัดบริการหอพักนิสิตโครงการเพชรในตม โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกายภาพด้านสวัสดิการ และด้านการจัดดำเนินงาน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในด้านสังคมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (2) นิสิตชายและนิสิตหญิงมีทัศนคติต่อการจัดบริการหอพักนิสิตโครงการเพชรในตม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน (3) นิสิตที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีทัศนคติต่อการจัดบริการหอพักนิสิตโครงการเพชรในตม โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (4) นิสิตที่มีภูมิลำเนาต่างกัน มีทัศนคติต่อการจัดบริการหอพักนิสิตโครงการเพชรในตม โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกายภาพ ด้านสวัสดิการ และด้านการจัดดำเนินงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านสังคมไม่พบความแตกต่าง (5) นิสิตที่นับถือศาสนาต่างกัน มีทัศนคติต่อการจัดบริการหอพักนิสิตโครงการเพชรในตม โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ธัชชา จ้อยรุ่ง (2558) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกหอพักเอกชน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สร้างขึ้นจากการประยุกต์ทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาดธุรกิจบริการ (7P's) และ แนวคิดปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การซื้อของผู้บริโภค โดยมีนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี โดยมากเป็นเพศหญิง เดินทางมาเรียนโดย รถรางที่ทางมหาวิทยาลัย จัดไว้ให้ เลือกพักอาศัยหอพักเอกชนโดยให้เหตุผลที่เลือกคือ ไม่มีการกำหนดเวลาเปิด - ปิด จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยพบว่า มี 6 ปัจจัย ได้แก่ ด้านการรับรู้และเรียนรู้ ด้านสถานที่ตั้งและทัศนคติของตนเอง ด้านรูปแบบลักษณะของหอพักและการส่งเสริมการขาย ด้านบุคลากรของหอพัก ด้านราคา และด้านบุคคลอ้างอิง แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดธุรกิจบริการ (7P's) หอพักเอกชนควรให้ความสำคัญกับด้านบุคลากรที่ดูแลหอพักมากที่สุด

อรฉัตร รัชโพธิ์ และ ขวัญฤดี ต้นตระกูลทิพย์ (2558) ศึกษาพฤติกรรมการเช่าหอพักเอกชนของนิสิต ศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเลือกหอพักเอกชนของนิสิต และเปรียบเทียบปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเลือกหอพักเอกชน ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคามจำแนกตาม เพศ รายได้ และ ยานพาหนะที่ใช้เดินทางประจำ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการตลาดด้านราคา ด้านบุคลากร ด้านการสร้างและนำเสนอด้านกายภาพ มีอิทธิพลต่อการเลือกหอพักฯ มาก ส่วนด้านสถานที่ตั้ง ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านการส่งเสริมการตลาด มีอิทธิพลต่อการเลือกหอพักปานกลาง โดยปัจจัยการตลาดด้านผลิตภัณฑ์และด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ มีอิทธิพลต่อนิสิตฯแตกต่างกันตามเพศ รายได้และพาหนะที่ใช้เดินทางประจำ

สุนิศา ตรีชนพัฒน์ และ ประสพชัย พสุนนท์ (2558) ศึกษาพฤติกรรมการเช่าหอพักเอกชนของนักศึกษาและศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเช่าหอพักเอกชนของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ที่อาศัยในหอพักเอกชนผลการวิจัย พบว่า 1) พฤติกรรมการเช่าหอพักของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่หอพักในช่วง 22:01 น.-02:00 น. กลับบ้าน 1 ครั้ง ต่อเดือน เล่นเกม/อินเทอร์เน็ตเวลาอยู่หอพักนอกเหนือจากกิจวัตรประจำวัน เหตุผลที่เลือกเช่าหอพักภายนอกมหาวิทยาลัย คือ มีความสะดวกสบายมากกว่า บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเช่าหอพักมากที่สุด คือ ตัวเอง 2) นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากรให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในด้านลักษณะหอพัก ด้านราคา ด้านทำเลที่ตั้ง ด้านบุคลากร ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการบริการ อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก และด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ข้อเสนอแนะในการวิจัย คือ ควรศึกษาความคาดหวังของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ที่เช่าหอพักเอกชน เพื่อให้ทราบว่าผู้เช่ามีความคาดหวังต่อการให้บริการของหอพักอย่างไรบ้าง เพื่อปรับปรุงแก้ไขการให้บริการให้ดีขึ้น

สรุปจุดประสงค์ของการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหอพักนักศึกษา

ชื่อผู้วิจัย	จุดประสงค์ในการวิจัย					
	ปัจจัยที่มี	กระทบจากการ	พฤติกรรมการใช้	คุณภาพการ	คุณภาพชีวิตของ	ทักษะต่อการ
	ความสำคัญต่อ	ประกอบกิจการ	ชีวิตและปัจจัยที่มี	ให้บริการของ	นักศึกษาที่พักใน	จัดบริการหอพัก
	การเลือกหอพัก	หอพัก	ผลต่อพฤติกรรม	หอพัก	หอพัก	
สุนิสา จวงจันทิก (2553)	●					
วาทีณี แจ่มใส และปิยนันท์ ปักกุนนัน (2554)		●				
พัชร โขคบารุงศิลป์ (2554)	●					
สุรัตน์ สดชื่นจิตต์ (2554)	●					
กาญจนา บุญภักดี (2554)	●					
ลัดดาวัลย์ ประกอบมูล (2556)	●					
สรัญญา สุขเพิ่ม (2556)	●					
ทวีพงษ์ ญูนี้ (2556)			●			
อรรถสิทธิ์ ลอเลิศ และคณะ (2556)				●		
ธนาพร เลิศเดชเดชา (2557)	●					
กฤตธัช อันชื่น (2557)					●	
ศศิธร ศรีเจริญ (2557)						●
ธัชชา จ้อยรุ่ง (2558)	●					
อรณัต รัชโพธิ์ และ ขวัญฤดี ตันตระกูลบัณฑิตย์ (2558)	●					
สุนิศา ตรีธนพัฒน์ และ ประสพชัย พสุนนท์ (2558)	●					

จากแผนภาพข้างต้น จะเห็นได้ว่างานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งศึกษา ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเลือกหอพัก ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาให้ความสนใจกับกายภาพและความปลอดภัยของหอพักในการตัดสินใจเลือกหอพัก ปัจจัยด้านราคาและที่ตั้งของหอพักเป็นปัจจัยประกอบ

2.4 สถานการณ์หอพักในประเทศไทย

“หอพัก” เป็นพื้นที่พักอาศัยสำหรับเด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างการศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการเจริญเติบโตและวิถีชีวิตของเด็กและเยาวชนอย่างมาก ทั้งด้านพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม รวมถึงเป็นพื้นที่สำคัญในการเรียนรู้แบบแผนพฤติกรรมและการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมและสนับสนุนให้การศึกษาของนักเรียนนักศึกษาเป็นไปอย่างเหมาะสม

โดยปัจจุบันข้อมูลสถิติหอพักในประเทศไทย พบว่า มีการรายงานสถิติข้อมูลหอพักตามกฎหมาย โดยจำแนกหอพักที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียนจากการสำรวจ 2 ครั้ง ได้แก่ (1) การสำรวจจำนวนหอพัก โดยกรมกิจการเด็กและเยาวชน (ดย.) และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) ที่ได้รายงานผลการสำรวจ ณ วันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2558 และ (2) การสำรวจจำนวนหอพัก โดยองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการรายงานจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 373 แห่ง ใน 55 จังหวัด และ 36 เขต ในกรุงเทพมหานครที่ได้รายงานผลการสำรวจวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 ซึ่งอยู่ในช่วงพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558 ประกาศใช้บังคับ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ข้อมูลหอพักในประเทศไทย (ปีพ.ศ.2558)

สถานะจดทะเบียน	ข้อมูลหอพัก	
	การสำรวจของ ดย. และสำนักงาน พมจ.	การสำรวจของ อปท.*
หอพักจดทะเบียน	12,332 แห่ง	6,209 แห่ง
หอพักไม่จดทะเบียน	3,258 แห่ง	4,719 แห่ง
รวม	15,588 แห่ง	10,928 แห่ง

(ที่มา: กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2561)

*เป็นข้อมูลที่ยังไม่ครบถ้วนจากทุกแห่ง

ขณะเดียวกัน รายงานการสำรวจสถานการณ์หอพักในเขตกรุงเทพมหานคร โดยสำนักงานเขต 50 เขต ของกรุงเทพมหานคร ประจำปี พ.ศ. 2560 พบว่า กรุงเทพมหานครมีจำนวนหอพักทั้งหมด 653 แห่ง ตั้งอยู่ในเขตบางกะปิมากที่สุด โดยเป็นหอพักชาย 218 แห่ง หอพักหญิง 439 แห่ง ซึ่งจำนวนดังกล่าว เป็นหอพักที่จดทะเบียนแล้ว 474 แห่ง และยังไม่ได้จดทะเบียนจำนวน 168 แห่ง ทั้งนี้ ข้อมูลดังกล่าว ยังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร เนื่องจากยังอยู่ระหว่างการสำรวจเพิ่มเติม (มติชนออนไลน์, มิถุนายน 2560)

บทที่ 3

ภารกิจและขั้นตอนการดำเนินการจัดการหอพัก

เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีแนวทางการปฏิบัติในการกำกับดูแลหอพักตามที่กฎหมายกำหนด จึงได้กำหนดภารกิจและขั้นตอนการดำเนินการในแต่ละภารกิจ เฉพาะในส่วนที่เป็นความรับผิดชอบของนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบการกำกับดูแลหอพัก ดังนี้

- 3.1 การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักสถานศึกษา
- 3.2 การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักเอกชน
- 3.3 การขอต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักเอกชน
- 3.4 การขอตัดแปลงหอพัก
- 3.5 การขอเปลี่ยนชื่อหรือประเภทหอพัก
- 3.6 การขอโอนและขอรับโอนใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักสถานศึกษา
- 3.7 การขอโอนและขอรับโอนใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักเอกชน
- 3.8 การขอและการออกใบแทนใบอนุญาตที่สูญหายหรือถูกทำลายในสาระสำคัญ
- 3.9 การขอรับอนุญาตและออกใบอนุญาตผู้จัดการหอพัก
- 3.10 การขอต่ออายุใบอนุญาตผู้จัดการหอพักเอกชน
- 3.11 การขอรับใบแทนใบอนุญาตผู้จัดการหอพักเอกชน

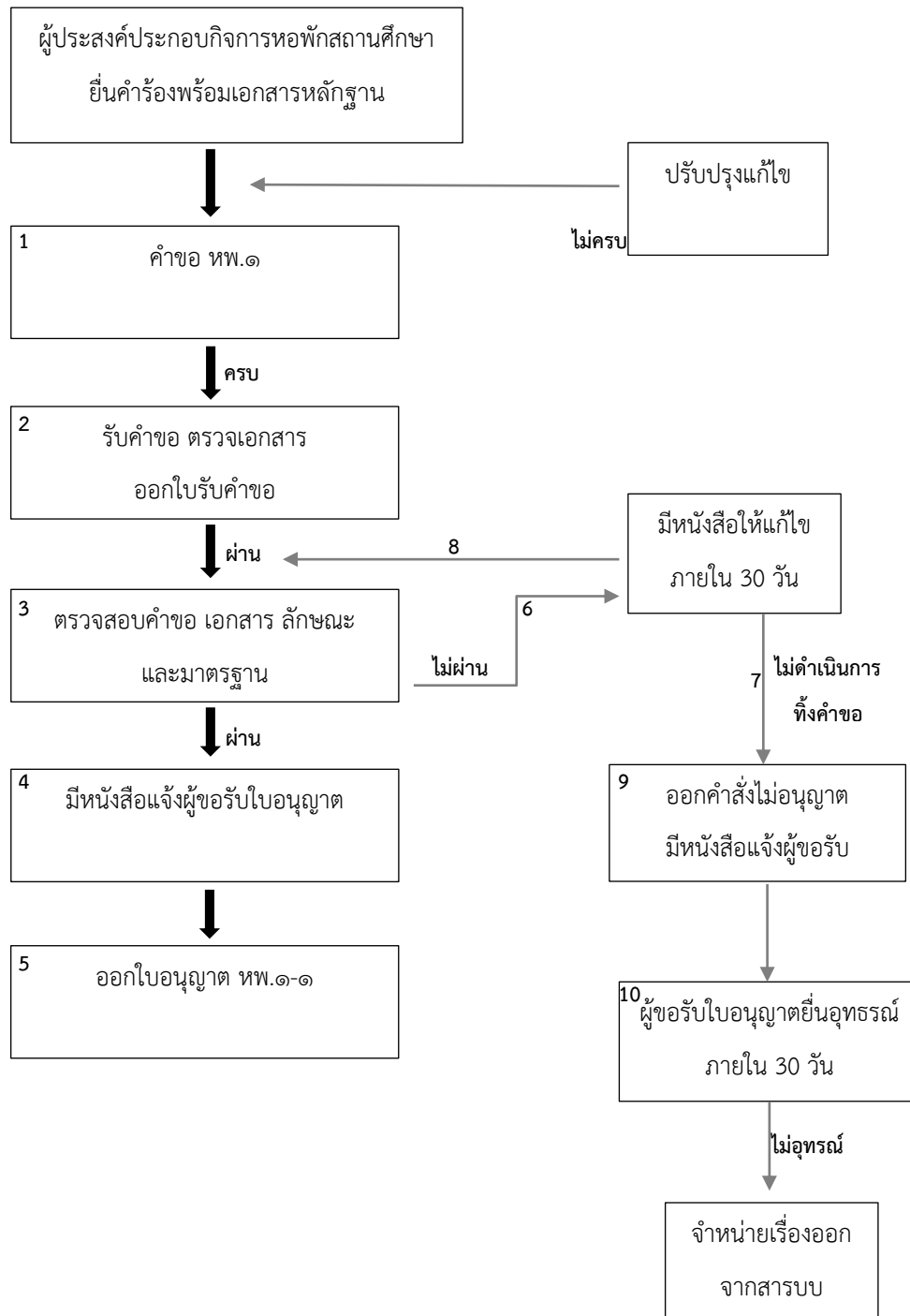
ภารกิจและขั้นตอนการดำเนินการจัดการหอพัก ในการอนุญาตประกอบกิจการหอพักสำหรับผู้ประสงค์จะประกอบกิจการหอพักให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาต คำขอต่ออายุใบอนุญาต คำขออนุญาตตัดแปลงเปลี่ยนชื่อ หรือประเภทหอพัก คำขอโอนใบอนุญาต และคำขอใบแทนใบอนุญาต ดังนี้

3.1 การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักสถานศึกษา ตามแบบ หพ.1 (ภาคผนวก ค) พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐาน ดังนี้

ภารกิจ / เอกสารหลักฐาน	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ
1. สถานศึกษาของรัฐ (ก) หนังสืออนุญาตให้ประกอบกิจการจากหน่วยงานต้นสังกัด (ข) สำเนาบัตรประจำตัวข้าราชการของผู้บริหารสถานศึกษา (ค) ระเบียบประจำหอพัก (ง) แผนที่โดยสังเขปแสดงที่ตั้งของหอพัก (จ) ใบอนุญาตหรือใบรับแจ้งก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคารตามหมายควบคุมอาคารหรือใบรับรองการตรวจสอบสภาพอาคารว่ามีความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัยเพื่อใช้เป็นหอพักโดยผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมหรือผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น แล้วแต่กรณี (ฉ) แผนผังบริเวณ แบบแปลน และรายการประกอบแบบแปลน (ช) เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี)	ขั้นที่ 1 ผู้ประสงค์จะประกอบกิจการหอพักสถานศึกษาต้องยื่นคำขอต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานหอพักเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารและหลักฐานในเบื้องต้นตามแบบ หพ.1 (ภาคผนวก ค) ก่อนนำเสนอนายทะเบียนพิจารณา ขั้นที่ 2 นายทะเบียนได้รับคำขอรับใบอนุญาตพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานแล้ว นายทะเบียนออกใบรับคำขอให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาตไว้เป็นหลักฐาน ขั้นที่ 3 คณะเจ้าหน้าที่ออกตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของคำขอ เอกสาร และหลักฐานดังกล่าว รวมทั้งลักษณะมาตรฐานหอพักโดยเร็ว ขั้นที่ 4 ในกรณีที่เห็นว่าคำขอเอกสารและหลักฐานถูกต้องครบถ้วน รวมทั้งลักษณะและมาตรฐานของหอพักเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบ เพื่อมารับใบอนุญาต ขั้นที่ 5 นายทะเบียนออกใบอนุญาตตามแบบ หพ.1-1 (ภาคผนวก ค) ให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาต	- ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง
2. สถานศึกษาเอกชน (ก) สำเนาใบอนุญาตให้จัดตั้งสถานศึกษา (ข) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาหนังสือเดินทาง หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว พร้อมสำเนาทะเบียนบ้านหรือเอกสารที่แสดงภูมิลำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคล ซึ่งแสดงรายการเกี่ยวกับชื่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งสำนักงานและผู้มีอำนาจลงนามผูกพันนิติบุคคลสำหรับนิติบุคคล	ขั้นที่ 6 ในกรณีที่เห็นว่าคำขอ เอกสารหรือหลักฐานไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนหรือลักษณะและมาตรฐานของหอพักไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบเพื่อดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องครบถ้วน	

ภารกิจ / เอกสารหลักฐาน	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ
(ค) หนังสือแต่งตั้งผู้แทนนิติบุคคล (ง) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาหนังสือเดินทาง หรือ ใบสำคัญประจำตัว (จ) สำเนาทะเบียนบ้าน หรือเอกสาร ที่แสดงภูมิลำเนา (ฉ) หลักฐานแสดงความเป็นเจ้าของ อาคารสถานที่ที่จะตั้งหอพัก หรือ เอกสารแสดงว่าผู้ขอใบอนุญาตมี สิทธิใช้อาคารตั้งหอพัก (ช) ระเบียบประจำหอพัก (ซ) แผนที่โดยสังเขปแสดงที่ตั้งของ หอพัก (ณ) ใบอนุญาตหรือใบรับแจ้งก่อสร้าง หรือดัดแปลงอาคาร เพื่อใช้เป็น หอพักตามกฎหมายว่าด้วยการ ควบคุมอาคาร หรือใบรับรองการ ตรวจสอบสภาพอาคารว่ามีความ มั่นคงแข็งแรงและปลอดภัยเพื่อ ใช้เป็นหอพัก โดยผู้ประกอบ วิชาชีพวิศวกรรมควบคุมหรือผู้ ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม ควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยการ นั้นแล้วแต่กรณี (ญ) แผนผังบริเวณ แบบแปลน และ รายการประกอบแบบแปลน (ฎ) เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี)	ขั้นที่ 7 ในกรณีที่ผู้ขอรับใบอนุญาตไม่ ดำเนินการแก้ไข หรือไม่ยื่นเอกสารและ หลักฐานให้ถูกต้องครบถ้วนภายใน กำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้ขอรับ ใบอนุญาตทั้งคำขอและแจ้งผู้ขอรับ ใบอนุญาตทราบ ขั้นที่ 8 ในกรณีที่ผู้ขอรับใบอนุญาต ดำเนินการแก้ไขแล้ว ให้ดำเนินการต่อไป ตามขั้นที่ 3-5 ขั้นที่ 9 ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งไม่ อนุญาตให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบ พร้อมด้วย เหตุผลและสิทธิอุทธรณ์ ขั้นที่ 10 ผู้ขอรับใบอนุญาตมีสิทธิยื่น อุทธรณ์ต่อนายทะเบียน ณ ที่ตั้งนั้น	- ภายใน 30 วันนับ แต่วันที่ได้รับคำสั่ง ไม่อนุญาต

แผนภาพ 3.1 ขั้นตอนการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักสถานศึกษา

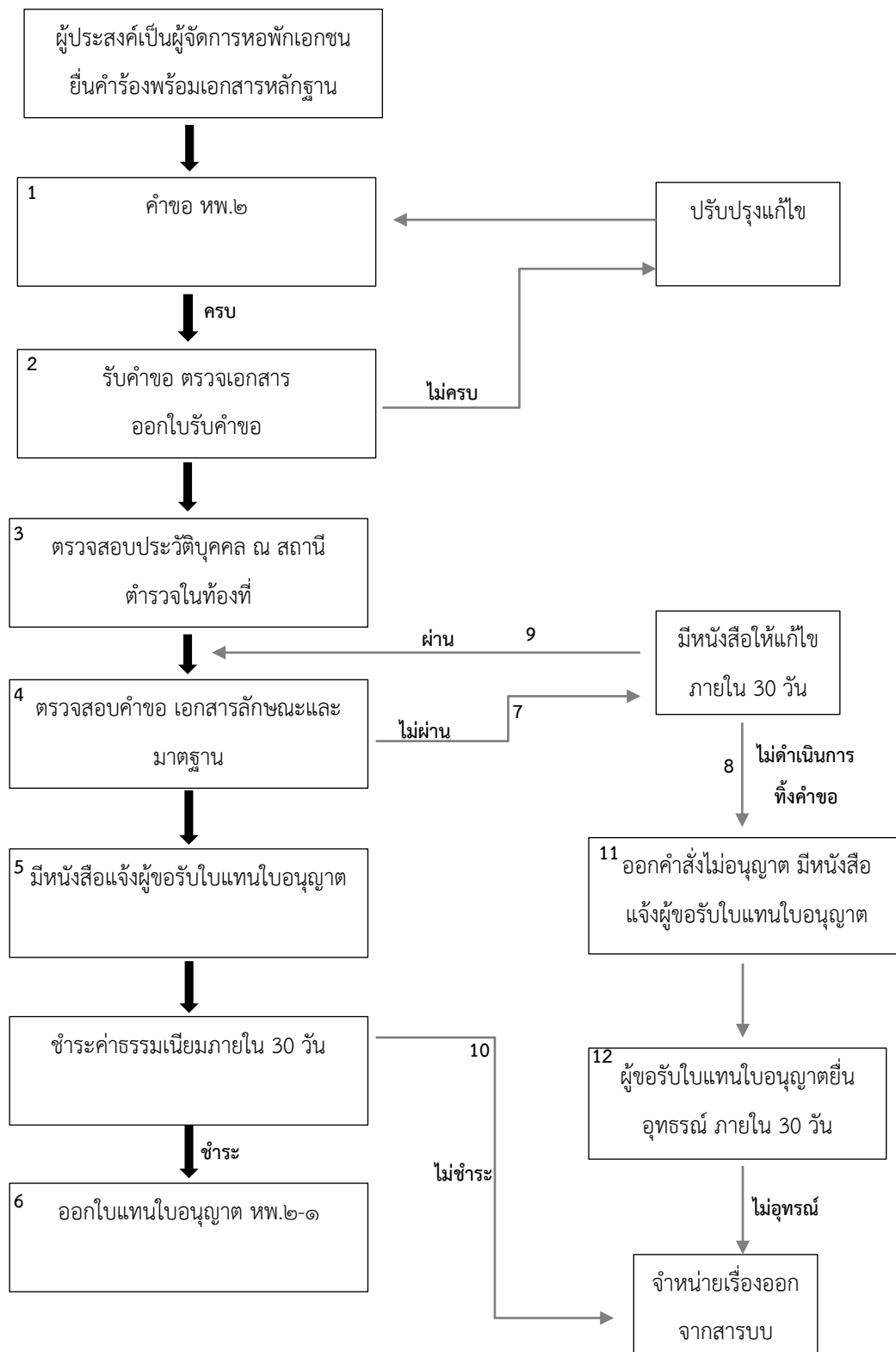
(ที่มา : กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ธันวาคม 2560)

3.2 การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักเอกชน ตามแบบ หพ.2 (ภาคผนวก ค) พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐาน ดังนี้

ภารกิจ / เอกสารหลักฐาน	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ
1. บุคคลธรรมดา (ก) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาหนังสือเดินทาง หรือใบสำคัญ ประจำตัวคนต่างด้าว (ข) สำเนาทะเบียนบ้าน หรือเอกสารที่ แสดงถึงภูมิลำเนาของคนต่างด้าว (ค) หลักฐานแสดงความเป็นเจ้าของ อาคารสถานที่ที่จะตั้งหอพัก หรือ เอกสารแสดงว่าผู้ขอรับใบอนุญาตมี สิทธิใช้อาคารตั้งหอพักไม่น้อยกว่าห้า ปี (ง) ระเบียบประจำหอพัก (จ) แผนที่โดยสังเขปแสดงที่ตั้งของ หอพัก (ฉ) ใบอนุญาตหรือใบรับแจ้งก่อสร้าง หรือคัดแปลงอาคารเพื่อเป็นหอพัก ตามกฎหมายว่าด้วยควบคุมอาคาร หรือใบรับรองการตรวจสอบสภาพ อาคารว่ามีความมั่นคงแข็งแรงและ ปลอดภัย เพื่อใช้เป็นหอพักโดยผู้ ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม หรือผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม ควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น แล้วแต่กรณี (ช) แผนผังบริเวณ แบบแปลน และ รายการประกอบแบบแปลน (ซ) เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี)	ขั้นที่ 1 ผู้ประสงค์จะประกอบกิจการ หอพักเอกชนต้องยื่นคำขอต่อเจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานหอพักเพื่อตรวจสอบความ ถูกต้องของเอกสาร และหลักฐานใน เบื้องต้นตามแบบ หพ.2 (ภาคผนวก ค) ก่อนนำเสนอนายทะเบียนพิจารณา ขั้นที่ 2 นายทะเบียนได้รับคำขอ ใบอนุญาตพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐาน แล้ว นายทะเบียนออกใบรับคำขอให้แก่ผู้ ขอตรวจสอบประวัติ ขั้นที่ 3 นายทะเบียนมีหนังสือถึงเจ้า พนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจที่ผู้ ประสงค์จะประกอบกิจการหอพักมี ภูมิลำเนาอยู่เพื่อขอตรวจสอบประวัติ ขั้นที่ 4 คณะเจ้าหน้าที่ออกตรวจความ ถูกต้องครบถ้วนของคำขอ เอกสาร และ หลักฐานดังกล่าว รวมทั้งลักษณะ มาตรฐานหอพัก โดยเร็ว ขั้นที่ 5 ในกรณีที่เห็นว่าคำขอเอกสารและ หลักฐานถูกต้องครบถ้วน รวมทั้งลักษณะ และมาตรฐานของหอพัก เป็นไปตาม หลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้วนายทะเบียนมี หนังสือแจ้งให้ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบเพื่อ มาชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาต ขั้นที่ 6 ผู้ขอรับใบอนุญาตชำระ ค่าธรรมเนียมและให้นายทะเบียนออก ใบอนุญาตตามแบบ หพ.๒-๑ (ภาคผนวก ค) ให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาต ขั้นที่ 7 ในกรณีที่เห็นว่าคำขอ เอกสาร หรือหลักฐานไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน หรือลักษณะและมาตรฐานของหอพักไม่ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้	- ระยะเวลา เป็นไปตาม มาตรฐานของ สำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ ไม่เกิน 7 วัน - ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ ได้รับหนังสือ แจ้ง - ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ ได้รับหนังสือ แจ้ง
2. นิติบุคคล (ก) สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียน นิติบุคคล ซึ่งแสดงรายการเกี่ยวกับ ชื่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งสำนักงาน และผู้ มีอำนาจลงนามผูกพันนิติบุคคล		

ภารกิจ / เอกสารหลักฐาน	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ
(ข) สำเนาทะเบียนบ้าน หรือเอกสารที่แสดงถึงภูมิลำเนาของคนต่างด้าวของผู้แทนนิติบุคคล (ค) หลักฐานแสดงความเป็นเจ้าของอาคารสถานที่ที่จะตั้งหอพัก หรือเอกสารแสดงว่าผู้ขอรับใบอนุญาตมีสิทธิใช้อาคารตั้งหอพักไม่น้อยกว่าห้าปี (ง) ระเบียบประจำหอพัก (จ) แผนที่โดยสังเขปแสดงที่ตั้งของหอพัก (ฉ) ใบอนุญาตหรือใบรับแจ้งก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคารเพื่อใช้เป็นหอพักตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร หรือใบรับรองการตรวจสอบสภาพอาคารว่ามีความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัยเพื่อใช้เป็นหอพัก โดยผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมหรือผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นแล้วแต่กรณี (ช) แผนผังบริเวณ แบบแปลน และรายการประกอบแบบแปลน (ซ) เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี)	ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบเพื่อดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องครบถ้วน ขั้นที่ 8 ในกรณีที่ผู้ขอรับใบอนุญาตไม่ดำเนินการแก้ไข หรือไม่ยื่นเอกสารและหลักฐานให้ถูกต้องครบถ้วนภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้ขอรับใบอนุญาตทั้งคำขอและแจ้งให้ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบ ขั้นที่ 9 ในกรณีผู้ขอรับใบอนุญาตดำเนินการแก้ไข ให้ดำเนินการต่อไปตามขั้นที่ 4-6 ขั้นที่ 10 หากผู้ขอรับใบอนุญาตไม่ชำระค่าธรรมเนียมภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้ขอรับใบอนุญาตไม่ประสงค์จะรับใบอนุญาตและให้นายทะเบียนจำหน่ายเรื่องออกจากสารบบ ขั้นที่ 11 ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งไม่อนุญาตให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบ พร้อมด้วยเหตุผลและสิทธิอุทธรณ์ ขั้นที่ 12 ผู้ขอรับใบอนุญาตมีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อนายทะเบียน ณ ท้องที่นั้น	- ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มีคำสั่งไม่อนุญาต

แผนภาพ 3.2 การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักเอกชน

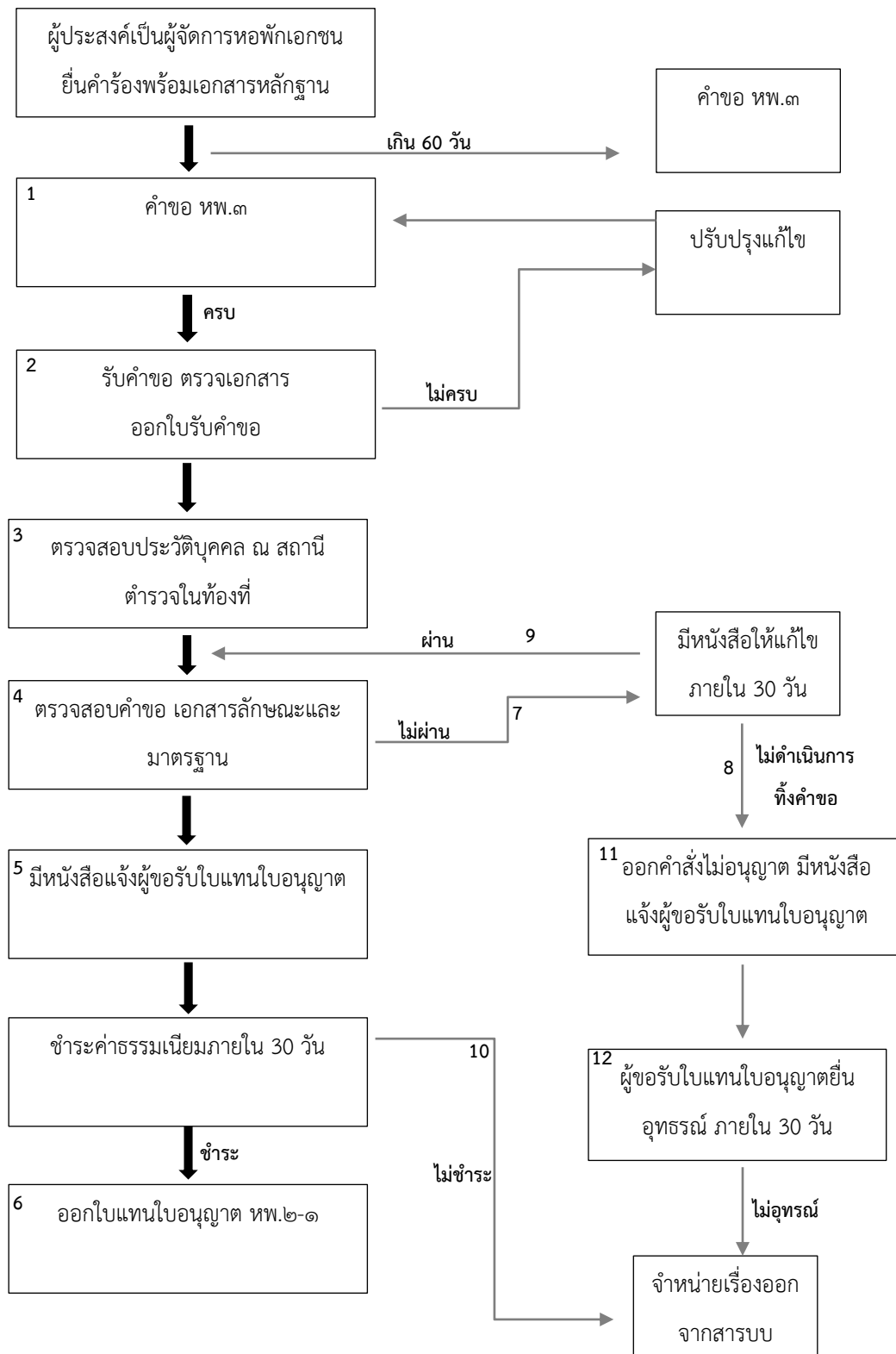
(ที่มา : กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ธันวาคม 2560)

3.3 การขอต่อใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักเอกชน ให้ยื่นคำขออนายทะเบียนภายใน 60 วันก่อนที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ ตามแบบ หพ.3 (ภาคผนวก ค) พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐาน ดังนี้

ภารกิจ / เอกสารหลักฐาน	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ
1. บุคคลธรรมดา (ก) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาหนังสือเดินทาง หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว (ข) สำเนาทะเบียนบ้าน หรือเอกสารที่แสดงถึงภูมิลำเนาของคนต่างด้าว (ค) หลักฐานแสดงความเป็นเจ้าของอาคารสถานที่ที่จะตั้งหอพักหรือเอกสารแสดงว่าผู้ขอรับใบอนุญาตมีสิทธิใช้อาคารตั้งหอพักไม่น้อยกว่าห้าปี (ง) สำเนาใบอนุญาต (จ) เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี)	ขั้นที่ 1 ผู้ประสงค์จะต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักเอกชนต้องยื่นคำขอต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานหอพักเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารและหลักฐานในเบื้องต้นตามแบบ หพ.๓ (ภาคผนวก ค) ก่อน ขั้นที่ 2 นายทะเบียนได้รับคำขอต่อใบอนุญาตพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานแล้ว นายทะเบียนออกใบรับคำขอให้แก่ผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตไว้เป็นหลักฐาน ขั้นที่ 3 นายทะเบียนมีหนังสือถึงเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจที่ผู้ประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักมีภูมิลำเนาอยู่ เพื่อขอตรวจสอบประวัติ ขั้นที่ 4 คณะเจ้าหน้าที่ออกตรวจความถูกต้องครบถ้วนของคำขอ เอกสาร และหลักฐานดังกล่าว รวมทั้งลักษณะมาตรฐานหอพักโดยเร็ว ขั้นที่ 5 ในกรณีที่เห็นว่าคำขอเอกสารและหลักฐานถูกต้องครบถ้วน รวมทั้งลักษณะและมาตรฐานของหอพักเป็นไปตามมาตรฐานของหอพักเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้วให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตทราบ เพื่อมาชำระค่าธรรมเนียมต่ออายุใบอนุญาต ขั้นที่ 6 ผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตชำระค่าธรรมเนียมและให้นายทะเบียนออกใบอนุญาตตามแบบ หพ.๒-๑ (ภาคผนวก ค) ให้แก่ผู้ขอต่ออายุใบอนุญาต ขั้นที่ 7 ในกรณีที่เห็นว่าคำขอเอกสาร หรือหลักฐานไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน หรือลักษณะและมาตรฐานของหอพักไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ให้นาย	- ระยะเวลาเป็นไปตามมาตรฐานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติไม่เกิน 7 วัน - ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง - ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง
2. นิติบุคคล (ก) สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคล ซึ่งแสดงรายการเกี่ยวกับชื่อวัตถุประสงค์ ที่ตั้งสำนักงาน และผู้มีอำนาจลงนามผูกพันนิติบุคคล (ข) สำเนาหนังสือแต่งตั้งผู้แทนนิติบุคคล (ค) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาหนังสือเดินทาง หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวของผู้แทนนิติบุคคล (ง) สำเนาทะเบียนบ้าน หรือเอกสารที่แสดงถึงภูมิลำเนาของคนต่างด้าว		

ภารกิจ / เอกสารหลักฐาน	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ
ของผู้แทนนิติบุคคล (จ) หลักฐานแสดงความเป็นเจ้าของอาคารสถานที่ที่จะตั้งหอพัก หรือเอกสารแสดงว่าผู้ขอรับใบอนุญาตมีสิทธิใช้อาคารตั้งหอพักไม่น้อยกว่าห้าปี (ฉ) สำเนาใบอนุญาต (ช) เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี)	ทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตทราบเพื่อดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องครบถ้วน ขั้นที่ 8 ในกรณีที่ผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตไม่ดำเนินการแก้ไข หรือไม่ยื่นเอกสารและหลักฐานให้ถูกต้องครบถ้วนภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตทั้งคำขอและให้แจ้งผู้ขอต่อใบอนุญาตทราบ ขั้นที่ 9 ในกรณีที่ผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตดำเนินการแก้ไขแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปตามขั้นที่ 4-6 ขั้นที่ 10 หากผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตไม่ชำระค่าธรรมเนียมภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตไม่ประสงค์รับใบอนุญาต และให้นายทะเบียนจำหน่ายเรื่องออกจากสารบบ ขั้นที่ 11 ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งไม่อนุญาต ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตทราบ พร้อมด้วยเหตุผลและสิทธิอุทธรณ์ ขั้นที่ 12 ผู้ขอรับใบอนุญาตมีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อนายทะเบียน ณ ที่ตั้งนั้น	- ภายใน 30 วันนับแต่วันที่มีคำสั่งไม่อนุญาต

แผนภาพ 3.3 การขอต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการหอพัก

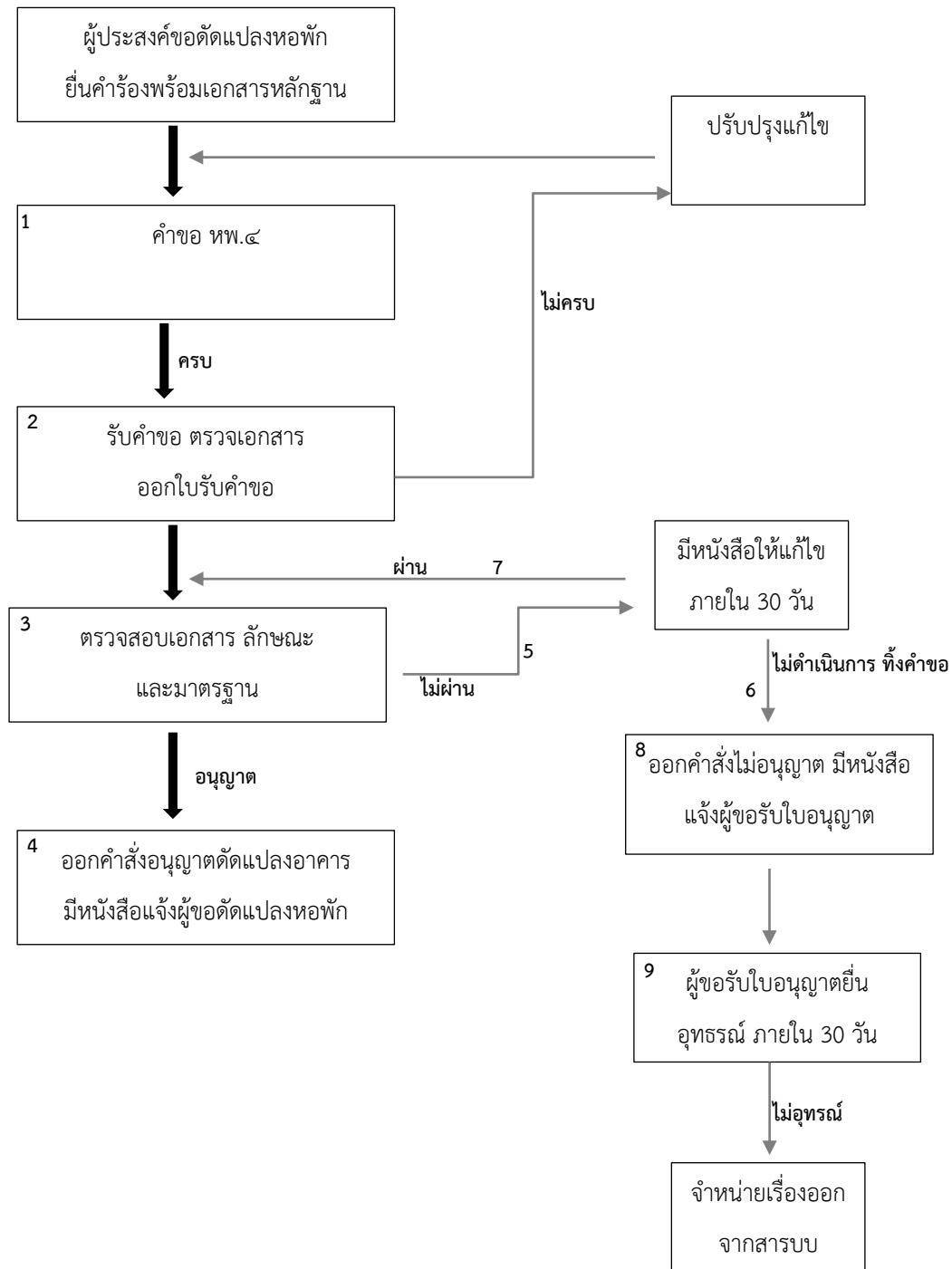
(ที่มา : กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ธันวาคม 2560)

3.4 การขอตัดแปลงหอพัก ตามแบบ หพ.4 (ภาคผนวก ค) พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐาน ดังนี้

[illegible]

ภารกิจ / เอกสารหลักฐาน	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ
(จ) ใบอนุญาตหรือใบรับแจ้งก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคารเพื่อใช้เป็นหอพักตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร (ฉ) แผนผังบริเวณ แบบแปลน และรายการประกอบแบบแปลน ในกรณีที่ผู้ประกอบกิจการหอพักเป็นสถานศึกษาของรัฐให้แนบสำเนาหนังสืออนุญาตให้ดัดแปลงหอพักจากหน่วยงานต้นสังกัดพร้อมสำเนาบัตรประจำตัวข้าราชการของผู้บริหารสถานศึกษามาด้วย (ช) เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี) 3. หอพักสถานศึกษาของรัฐ (ก) สำเนาหนังสืออนุญาตให้ดัดแปลงหอพักจากหน่วยงานต้นสังกัด (ข) สำเนาบัตรประจำตัวข้าราชการของผู้บริหารสถานศึกษา (ค) เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี)	ขั้นที่ 9 ผู้ขอดัดแปลงหอพัก มีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อนายทะเบียน ณ ท้องที่นั้น	- ภายใน 30 วันนับแต่วันที่มีคำสั่งไม่อนุญาต

แผนภาพ 3.4 การขอเปลี่ยนแปลงหอพัก

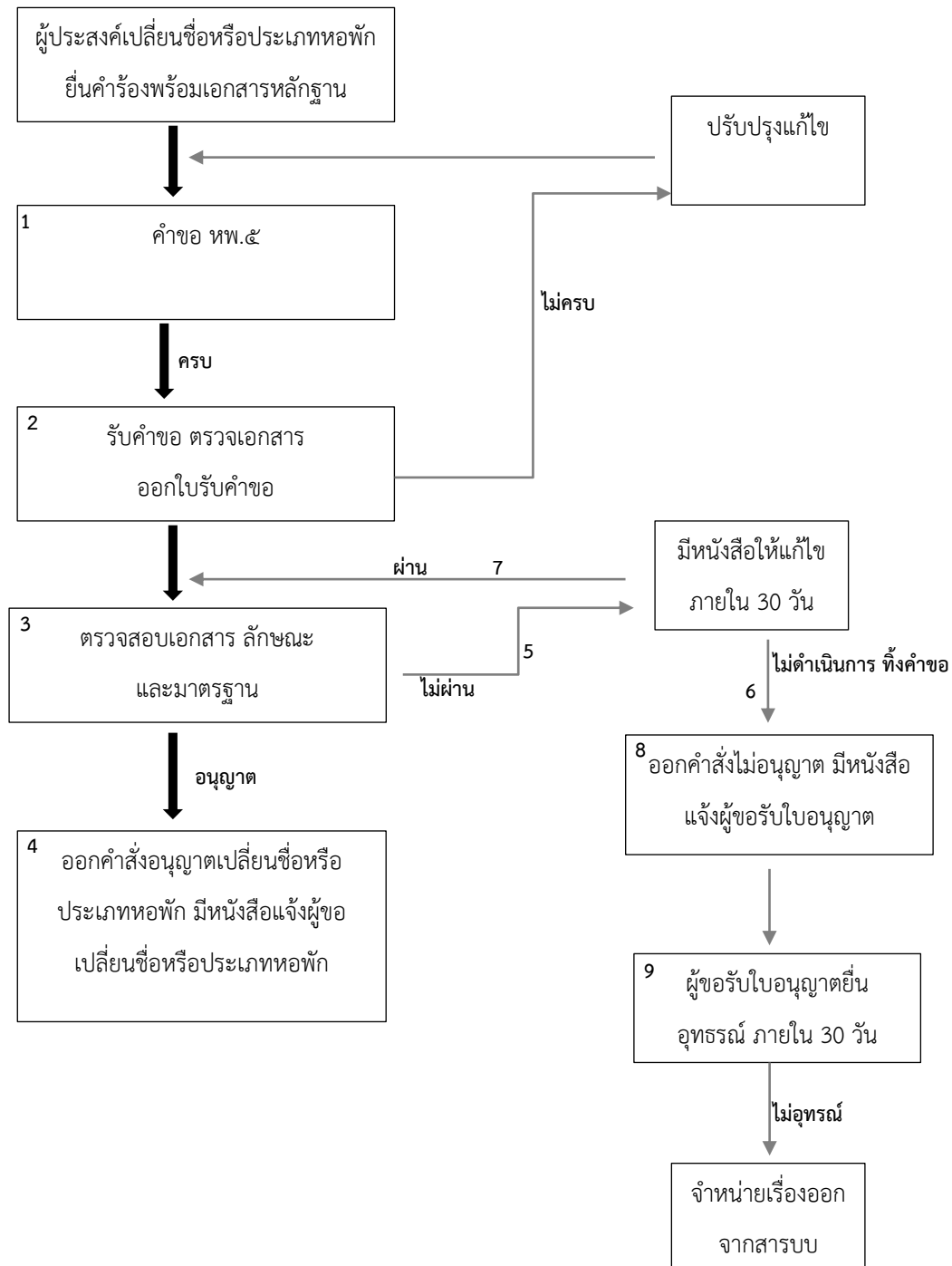

(ที่มา : กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ธันวาคม 2560)

ภารกิจ / เอกสารหลักฐาน	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ
1. บุคคลธรรมดา (ก) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาบัตรหนังสือเดินทางหรือ ใบสำคัญประจำตัวของคนต่าง ด้าว (ข) สำเนาทะเบียนบ้านหรือ เอกสารที่แสดงถึงภูมิลำเนา ของคนต่างด้าว (ค) เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี)	ขั้นที่ 1 ผู้ประสงค์จะขอเปลี่ยนชื่อหรือ ประเภทหอพักต้องยื่นคำขอต่อเจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานหอพัก เพื่อตรวจสอบความ ถูกต้องของเอกสารและหลักฐานใน เบื้องต้นตามแบบ พท.5 (ภาคผนวก ค) ก่อนนำเสนอนายทะเบียนพิจารณา ขั้นที่ 2 นายทะเบียนได้รับคำขอเปลี่ยน ชื่อหรือประเภทหอพัก พร้อมด้วยเอกสาร และหลักฐานแล้ว นายทะเบียนออกไป รับคำขอให้แก่ผู้ขอเปลี่ยนชื่อหรือประเภ หอพักไว้เป็นหลักฐาน ขั้นที่ 3 คณะเจ้าหน้าที่ออกตรวจความ ถูกต้องครบถ้วนของคำขอ เอกสาร และ หลักฐานดังกล่าวรวมทั้งลักษณะมาตรฐาน หอพักโดยเร็ว ขั้นที่ 4 ในกรณีที่เห็นว่าคำขอเอกสารและ หลักฐานถูกต้องครบถ้วน รวมทั้งลักษณะ และมาตรฐานของหอพักเป็นไปตาม หลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วให้นาย ทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอเปลี่ยนชื่ หรือประเภทหอพักทราบ ขั้นที่ 5 ในกรณีที่เห็นว่าคำขอ เอกสาร หรือหลักฐานไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน หรือลักษณะและมาตรฐานของหอพักไม่ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ให้ณ ยทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอเปลี่ยนชื่ หรือประเภทหอพักทราบเพื่อดำเนินการ แก้ไขให้ถูกต้องครบถ้วน	
2. นิติบุคคล (ก) สำเนาหนังสือรับรองการจด ทะเบียนนิติบุคคล ซึ่งแสดง รายการเกี่ยวกับชื่อ วัตถุประสงค์ ที่ตั้งสำนักงาน และผู้มีอำนาจลงนามผูกพันนิต บุคคล (ข) สำเนาหนังสือแต่งตั้งผู้แทนนิติ บุคคล (ค) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาหนังสือเดินทางหรือ ใบสำคัญประจำตัวของต่างด้า วของผู้แทนนิติบุคคล (ง) สำเนาทะเบียนบ้านหรือ เอกสารที่แสดงถึงภูมิลำเนา ของคนต่างด้าวของผู้แทนนิติ บุคคล (จ) เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี)	ขั้นที่ 6 ในกรณีที่ผู้ขอเปลี่ยนชื่อหรือ ประเภทหอพักไม่ดำเนินการแก้ไข หรือไม่ ยื่นเอกสารและหลักฐานให้ถูกต้อง ครบถ้วนภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ ถือว่าผู้ขอเปลี่ยนชื่อหรือประเภห อพักไม่	- ภายใน 30 วันนับ แต่วันที่ได้รับ หนังสือแจ้ง
3. หอพักสถานศึกษาของรัฐ (ก) สำเนาหนังสือนุญาตให้ เปลี่ยนชื่อหรือประเภทหอพั จากหน่วยงานต้นสังกัด (ข) สำเนาบัตรประจำตัว ข้าราชการของผู้บริหาร สถานศึกษา		- ภายใน 30 วันนับ แต่วันที่ได้รับ หนังสือแจ้ง

ภารกิจ / เอกสารหลักฐาน	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ
(ค) เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี)	ประสงค์ขอเปลี่ยนชื่อหรือประเภท และให้นายทะเบียนจำหน่ายเรื่องออกจากสารบบ ขั้นที่ 7 ในกรณีผู้ขอเปลี่ยนชื่อหรือประเภทหอพักดำเนินการแก้ไขแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปตาม ขั้นที่ 3 – 4 ขั้นที่ 8 ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งไม่อนุญาต ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอเปลี่ยนชื่อหรือประเภทหอพักทราบ พร้อมด้วยเหตุผลและสิทธิอุทธรณ์ ขั้นที่ 9 ผู้ขอเปลี่ยนชื่อหรือประเภทหอพักมีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อนายทะเบียน ณ ที่ตั้งนั้น	- ภายใน 30 วันนับแต่วันที่มีคำสั่งไม่อนุญาต

แผนภาพ 3.5 การขอเปลี่ยนชื่อหรือประเภทหอพัก

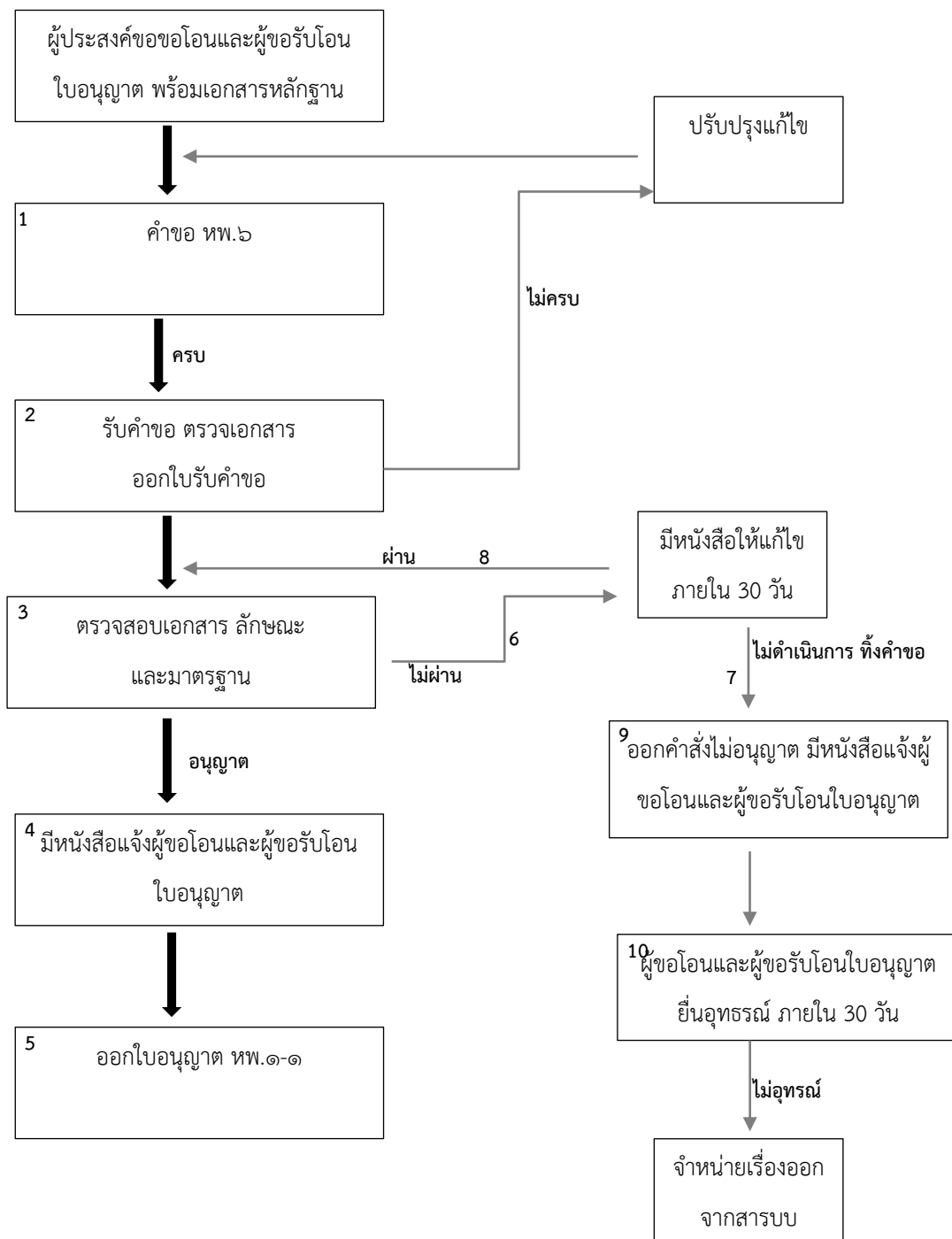
(ที่มา : กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ธันวาคม 2560)

3.6 การขอโอนและขอรับโอนใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักสถานศึกษา ตามแบบ หพ.6 (ภาคผนวก ค) พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐาน ดังนี้

ภารกิจ / เอกสารหลักฐาน	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ
1. สถานศึกษาของรัฐ ให้ยื่นคำขอโอนและรับโอนใบอนุญาตพร้อมเอกสารประกอบ ดังนี้ (ก) หนังสืออนุญาตให้ประกอบกิจการหอพักจากหน่วยงานต้นสังกัด (ข) สำเนาหนังสือประจำตัวข้าราชการของผู้บริหารสถานศึกษา (ค) เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี) 2. สถานศึกษาเอกชน ให้ยื่นคำขอโอนและรับโอนใบอนุญาตพร้อมเอกสารประกอบ ดังนี้ (ก) สำเนาใบอนุญาตให้จัดตั้งสถานศึกษา (ข) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาหนังสือเดินทางหรือใบสำคัญประจำตัวของคนต่างด้าว พร้อมสำเนาทะเบียนบ้านหรือเอกสารที่แสดงถึงภูมิฐานะของคนต่างด้าวสำหรับบุคคลธรรมดา หรือสำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคล ซึ่งแสดงรายการเกี่ยวกับชื่อ วัตถุประสงค์ ที่ตั้ง สำนักงานและผู้มีอำนาจลงนามผูกพันนิติบุคคล สำหรับนิติบุคคล (ค) สำเนาหนังสือแต่งตั้งผู้แทนนิติบุคคล	ขั้นที่ 1 ผู้ประสงค์จะขอโอนและขอรับโอนใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักสถานศึกษา ต้องยื่นคำขอต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานหอพักเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารและหลักฐานในเบื้องต้นตามแบบ หพ.6 (ภาคผนวก ค) ก่อนนำเสนอนายทะเบียนพิจารณา ขั้นที่ 2 นายทะเบียนได้รับคำขอโอนและขอรับโอนใบอนุญาต พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานแล้ว นายทะเบียนออกใบรับคำขอให้แก่ผู้ขอโอนใบอนุญาตไว้เป็นหลักฐาน ขั้นที่ 3 คณะเจ้าหน้าที่ออกตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของคำขอ เอกสาร และหลักฐานดังกล่าว รวมทั้งลักษณะมาตรฐานหอพักโดยเร็ว ขั้นที่ 4 ในกรณีที่เห็นว่าคำขอ เอกสารและหลักฐานถูกต้องครบถ้วน รวมทั้งลักษณะและมาตรฐานของหอพักเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอโอนใบอนุญาตทราบเพื่อมารับใบอนุญาต ขั้นที่ 5 นายทะเบียนออกใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักสถานศึกษาตามแบบ หพ.๑-๑ ให้แก่ผู้ขอรับโอนใบอนุญาตสถานศึกษา โดยระบุคำว่า “โอน” ด้วยอักษรสีแดงไว้ด้านบนของใบอนุญาตดังกล่าว และระบุชื่อผู้รับโอนวัน เดือน ปีที่อนุญาตให้โอน พร้อมทั้งลงลายมือชื่อนายทะเบียนกำกับไว้ด้วย ขั้นที่ 6 ในกรณีที่เห็นว่าคำขอ เอกสาร หรือหลักฐานไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน หรือลักษณะและมาตรฐานของหอพักไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอโอนและผู้รับโอน	- ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง - ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง

ภารกิจ / เอกสารหลักฐาน	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ
(ง) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาหนังสือเดินทางหรือใบสำคัญประจำตัวของคนต่างด้าวของผู้แทนนิติบุคคล (จ) สำเนาทะเบียนบ้านหรือเอกสารที่แสดงถึงภูมิลำเนาของคนต่างด้าวของผู้แทนนิติบุคคล (ฉ) เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี)	ใบอนุญาตทราบ เพื่อดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องครบถ้วน ขั้นที่ 7 ในกรณีที่ผู้ขอโอนและผู้ขอรับโอนใบอนุญาตไม่ดำเนินการแก้ไขหรือไม่ยื่นเอกสารและหลักฐานให้ถูกต้องครบถ้วน ภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้ถือว่าผู้ขอโอนใบอนุญาตทั้งคำขอและให้แจ้งให้ผู้ขอโอนและผู้ขอรับโอนใบอนุญาตทราบ ขั้นที่ 8 ในกรณีที่ผู้ขอโอนและผู้ขอรับโอนใบอนุญาตดำเนินการแก้ไขแล้วให้ดำเนินการต่อไปตามขั้นที่ 3-5 ขั้นที่ 9 ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งไม่อนุญาตให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอโอนและผู้ขอรับโอนใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักทราบพร้อมด้วยเหตุผลและสิทธิอุทธรณ์ ขั้นที่ 10 ผู้ขอโอนและผู้รับโอนใบอนุญาตมีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อนายทะเบียน ณ ที่ตั้งนั้น	- ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง

แผนภาพ 3.6 การขอโอนและขอรับโอนใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักสถานศึกษา

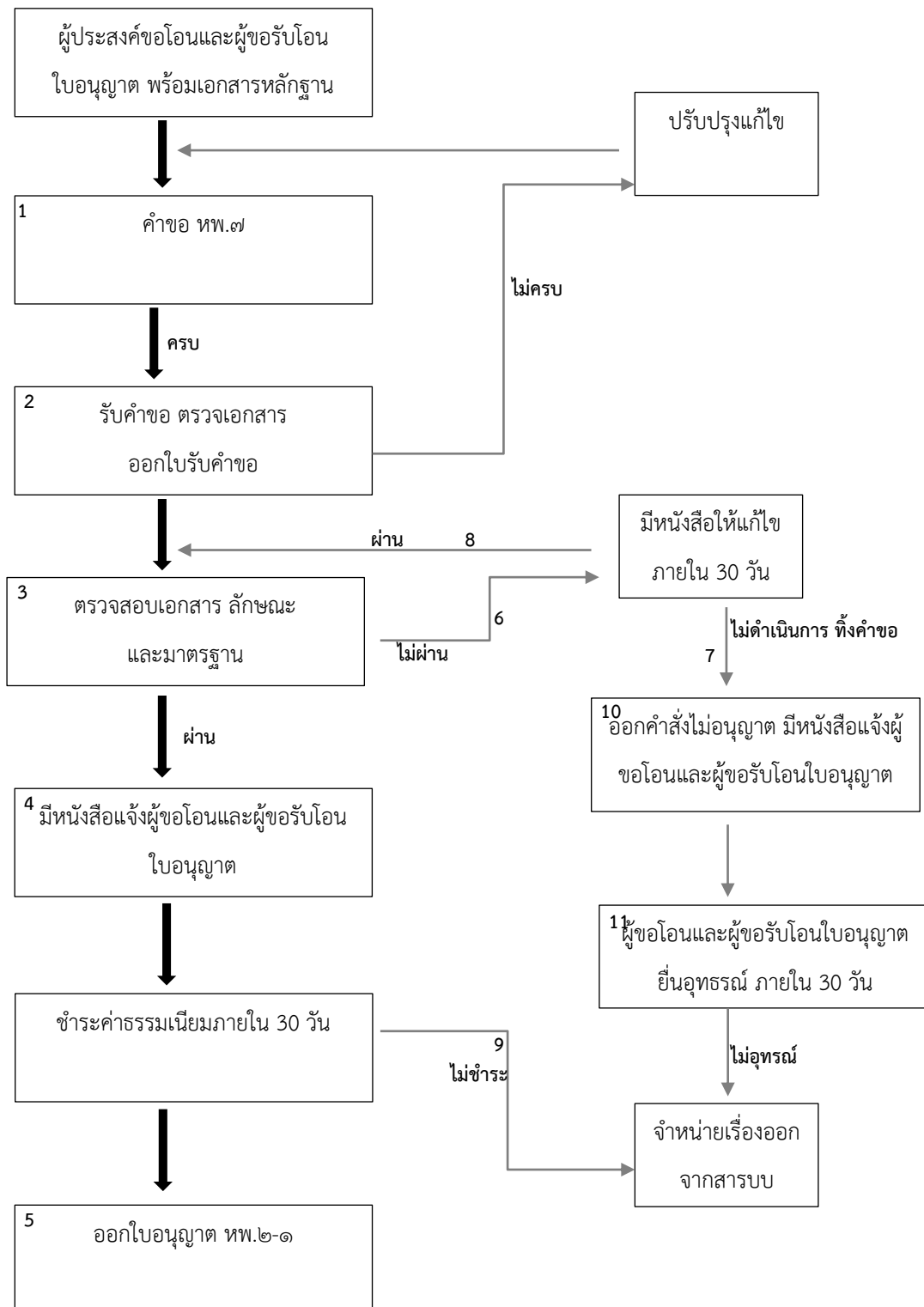
(ที่มา : กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ธันวาคม 2560)

3.7 การขอโอนและขอรับโอนใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักเอกชน ตามแบบ หพ.7 (ภาคผนวก ค) พร้อมสำเนาใบอนุญาต เอกสารและหลักฐาน ดังนี้

ภารกิจ / เอกสารหลักฐาน	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ
1. บุคคลธรรมดา ให้ยื่นคำขอโอนและขอรับโอนใบอนุญาตหอพักพร้อมเอกสารประกอบ ดังนี้ (ก) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาหนังสือเดินทางหรือใบสำคัญประจำตัวของคนต่างด้าว (ข) สำเนาทะเบียนบ้านหรือเอกสารที่แสดงถึงภูมิลำเนาของคนต่างด้าว (ค) เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี) 2. นิติบุคคล ให้ยื่นคำขอโอนและขอรับโอนใบอนุญาตหอพักพร้อมเอกสารประกอบ ดังนี้ (ก) สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคล ซึ่งแสดงรายการเกี่ยวกับชื่อวัตถุประสงค์ ที่ตั้งสำนักงาน และผู้มีอำนาจลงนามผูกพันนิติบุคคล (ข) สำเนาหนังสือแต่งตั้งผู้แทนนิติบุคคล (ค) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาหนังสือเดินทางหรือใบสำคัญประจำตัวของคนต่างด้าวของผู้แทนนิติบุคคล (ง) สำเนาทะเบียนบ้านหรือเอกสารที่แสดงถึงภูมิลำเนาของคนต่างด้าวของผู้แทน นิติบุคคลแล้วแต่กรณี (จ) เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี)	ขั้นที่ 1 ผู้ประสงค์จะขอโอนและขอรับโอนใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักเอกชน ต้องยื่นคำขอต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานหอพักเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารและหลักฐานในเบื้องต้นตามแบบ หพ.7 (ภาคผนวก ค) ก่อนนำเสนอนายทะเบียนพิจารณา ขั้นที่ 2 นายทะเบียนได้รับคำขอโอนและขอรับโอนใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักเอกชนพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานแล้ว นายทะเบียนออกใบรับคำขอให้แก่ผู้ขอโอนใบอนุญาตไว้เป็นหลักฐาน ขั้นที่ 3 คณะเจ้าหน้าที่ออกตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของคำขอ เอกสาร และหลักฐานดังกล่าว รวมทั้งลักษณะมาตรฐานหอพักตามโดยเร็ว ขั้นที่ 4 ในกรณีที่เห็นว่าคำขอ เอกสารและหลักฐานถูกต้องครบถ้วน รวมทั้งลักษณะและมาตรฐานของหอพัก เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ผู้โอนและผู้ขอรับโอนใบอนุญาตทราบเพื่อมาชำระค่าธรรมเนียมการโอนใบอนุญาตประกอบกิจการหอพัก ขั้นที่ 5 ผู้ขอรับโอนใบอนุญาตชำระค่าธรรมเนียม และให้นายทะเบียนออกใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักเอกชนตามแบบ หพ. ๒-๑ ให้แก่ผู้ขอรับโอนใบอนุญาตเอกชนโดยระบุคำว่า “โอน” ด้วยอักษรสีแดงไว้ด้านบน ใบอนุญาตดังกล่าวและระบุชื่อผู้รับโอน วัน เดือน ปี ที่อนุญาตให้โอน พร้อมทั้งลงลายมือชื่อนายทะเบียนกำกับไว้ด้วย	- ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง

ภารกิจ / เอกสารหลักฐาน	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ
	ขั้นที่ 6 ในกรณีที่เห็นว่าคำขอเอกสาร หรือหลักฐานไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน หรือลักษณะและมาตรฐานของหอพักไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอโอนและผู้ขอรับโอนใบอนุญาตทราบเพื่อดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องครบถ้วน ขั้นที่ 7 ในกรณีที่ผู้ขอโอนและผู้ขอรับโอนใบอนุญาตไม่ดำเนินการแก้ไข หรือไม่ยื่นเอกสารและหลักฐานให้ถูกต้องครบถ้วน ภายใน กำหนดเวลาดังกล่าวให้ถือว่าผู้ขอโอนใบอนุญาตทั้งคำขอและให้แจ้งให้ผู้ขอโอนและผู้ขอรับโอนใบอนุญาตทราบ ขั้นที่ 8 ในกรณีผู้ขอโอนและผู้ขอรับโอนใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักดำเนินการแก้ไขแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปตามขั้นที่ 3 – 5 ขั้นที่ 9 หากผู้รับโอนใบอนุญาตไม่ชำระค่าธรรมเนียมภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่า ผู้ขอโอนและผู้ขอรับโอนใบอนุญาตไม่ประสงค์จะโอนใบอนุญาต และให้นายทะเบียนจำหน่ายเรื่องออกจากสารบบ ขั้นที่ 10 ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งไม่อนุญาต ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอโอนและผู้ขอรับโอนใบอนุญาตทราบ พร้อมด้วยเหตุผลและสิทธิอุทธรณ์ ขั้นที่ 11 ผู้โอนและผู้ขอรับโอนใบอนุญาต มีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อนายทะเบียน ณ ที่งที่นั้น	- ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง - ภายใน 30 วันนับแต่วันที่มิคำสั่งไม่อนุญาต

แผนภาพ 3.7 การขอโอนและขอรับโอนใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักเอกชน

(ที่มา : กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ธันวาคม 2560)

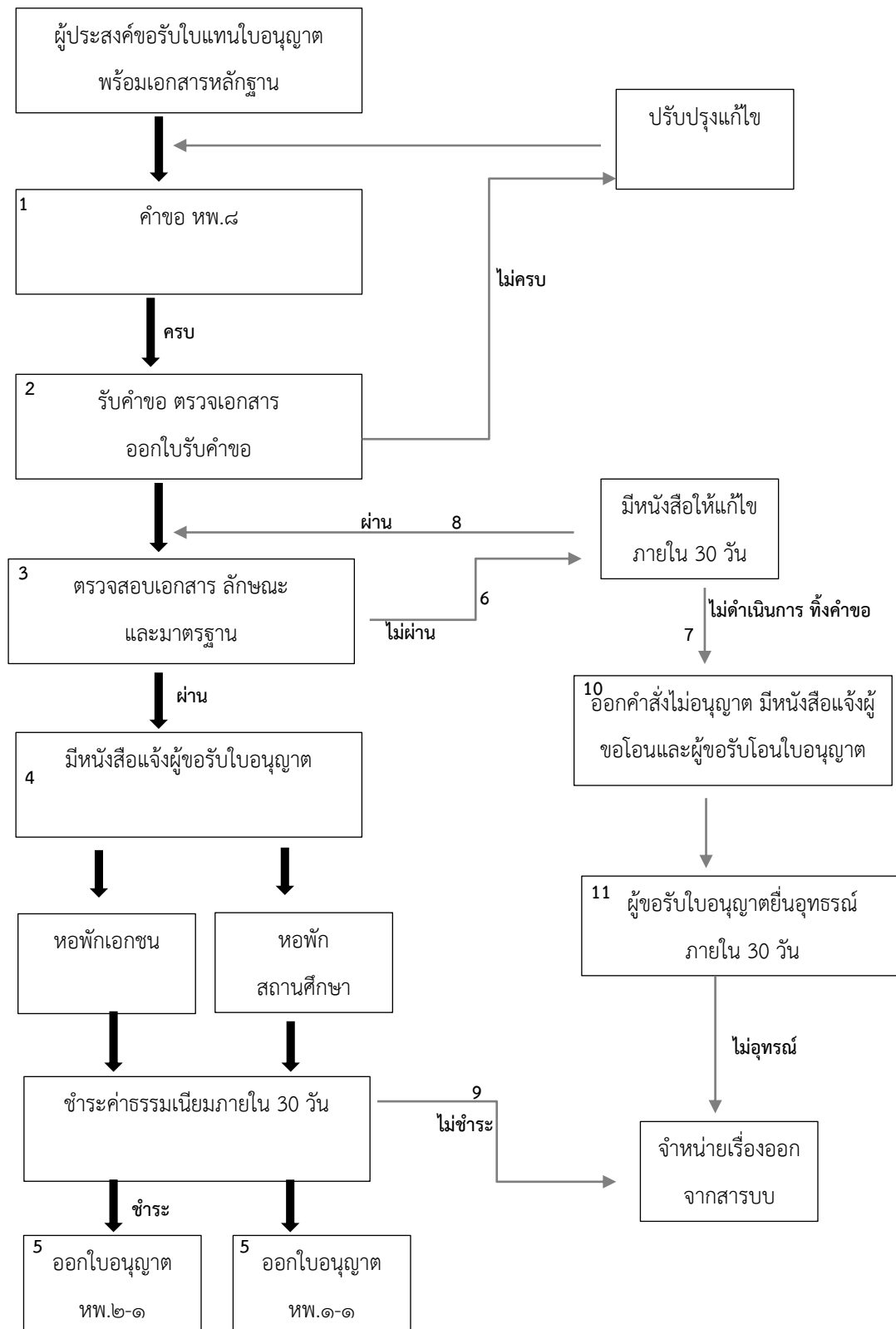
3.8 การขอและการออกใบแทนใบอนุญาตที่สูญหายหรือถูกทำลายในสาระสำคัญ ตามแบบ หพ.8 (ภาคผนวก ค) พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐาน ดังนี้

ภารกิจ / เอกสารหลักฐาน	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ
1. สถานศึกษาของรัฐ ให้ยื่นคำขอการออกใบแทนใบอนุญาตสถานศึกษา พร้อมเอกสารประกอบ ดังนี้ (ก) หนังสืออนุญาตให้ประกอบกิจการหอพักจากหน่วยงานต้นสังกัด (ข) สำเนาบัตรประจำตัวข้าราชการของผู้บริหารสถานศึกษา (ค) เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี) 2. สถานศึกษาเอกชน ให้ยื่นคำขอการออกใบแทนสถานศึกษาใบอนุญาต พร้อมเอกสารประกอบ ดังนี้ (ก) สำเนาใบอนุญาตให้จัดตั้งสถานศึกษา (ข) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาหนังสือเดินทางหรือใบสำคัญประจำตัวของคนต่างด้าว พร้อมสำเนาทะเบียนบ้าน หรือเอกสารที่แสดงถึงภูมิลำเนาของคนต่างด้าว สำหรับบุคคลธรรมดา หรือ สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคล ซึ่งแสดงรายการเกี่ยวกับชื่อ วัตถุประสงค์ ที่ตั้งสำนักงาน และผู้มีอำนาจลงนามผูกพันนิติบุคคลสำหรับนิติบุคคล (ค) สำเนาหนังสือแต่งตั้งผู้แทนนิติบุคคล	ขั้นที่ 1 ผู้ประสงค์จะขอออกใบแทนใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักที่สูญหายหรือถูกทำลายในสาระสำคัญ ต้องยื่นคำขอต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานหอพักเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารและหลักฐานในเบื้องต้นตามแบบ หพ. 8 (ภาคผนวก ค) ก่อนนำเสนอนายทะเบียนพิจารณา ขั้นที่ 2 นายทะเบียนได้รับคำขอออกใบแทนใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักที่สูญหายหรือถูกทำลายในสาระสำคัญพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานตามแบบ หพ. 8 แล้ว นายทะเบียนออกใบรับคำขอให้แก่ผู้ขอรับใบแทนใบอนุญาตไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้ ผู้ขอออกใบแทนใบอนุญาตจะต้องส่งใบอนุญาตฉบับเดิมที่ถูกทำลายในสาระสำคัญหรือหลักฐานแจ้งความกรณีสูญหายหรือถูกทำลายในสาระสำคัญดังกล่าว ขั้นที่ 3 คณะเจ้าหน้าที่ออกตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของคำขอ เอกสาร และหลักฐานดังกล่าว รวมทั้งลักษณะมาตรฐานหอพักโดยเร็ว ขั้นที่ 4 ในกรณีที่เห็นว่าคำขอ เอกสารและหลักฐานถูกต้องครบถ้วน รวมทั้งลักษณะและมาตรฐานของหอพักเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอออกใบแทนอนุญาตทราบ เพื่อมาชำระค่าธรรมเนียมออกใบแทนใบอนุญาต กรณีหอพักสถานศึกษาไม่ต้องชำระค่าธรรมเนียม โดยให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอมารับใบแทนใบอนุญาต ขั้นที่ 5 กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักสถานศึกษาให้นายทะเบียนออกใบแทนใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักสถานศึกษา ตามแบบ หพ.1-1 โดยระบุคำว่า	- หลักฐานการแจ้งความกรณีสูญหายภายใน 15 วันนับแต่วันที่ได้รับทราบ - ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง

ภารกิจ / เอกสารหลักฐาน	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ
(ง) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาหนังสือเดินทางหรือ ใบสำคัญประจำตัวของคนต่าง ด้าวของผู้แทนนิติบุคคล (จ) เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี) 3. บุคคลธรรมดา ให้ยื่นคำขอการออก ใบแทนใบอนุญาตเอกชน พร้อม เอกสารประกอบ ดังนี้ (ก) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาหนังสือเดินทางหรือ ใบสำคัญประจำตัวของคนต่าง ด้าว (ข) สำเนาทะเบียนบ้านหรือ เอกสารที่แสดงถึงภูมิลำเนา ของคนต่างด้าว (ค) เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี) 4. นิติบุคคล ให้ยื่นคำขอการออกใบ แทนใบอนุญาตเอกชน พร้อม เอกสารประกอบ ดังนี้ (ก) สำเนาหนังสือรับรองการจด ทะเบียนนิติบุคคล ซึ่งแสดง รายการเกี่ยวกับชื่อ วัตถุประสงค์ ที่ตั้งสำนักงาน และผู้มีอำนาจลงนามผูกพัน นิติบุคคล (ข) สำเนาหนังสือแต่งตั้งผู้แทนนิติ บุคคล (ค) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาหนังสือเดินทางหรือ ใบสำคัญประจำตัวของคนต่าง ด้าวของผู้แทนนิติบุคคล (ง) สำเนาทะเบียนบ้านหรือ เอกสารที่แสดงถึงภูมิลำเนา ของคนต่างด้าว	“ใบแทน” ด้วยตัวอักษรสีแดงไว้ด้านบนของ ใบอนุญาตดังกล่าว กรณีผู้รับใบแทน ใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักเอกชน ให้ ชำระค่าธรรมเนียม และให้นายทะเบียนออก ใบแทนใบอนุญาตประกอบกิจการหอพัก เอกชน ตามแบบ ห พ.2-1 โดยระบุคำว่า “ใบ แทน” ด้วยตัวอักษรสีแดงไว้ด้านบนของ ใบอนุญาตดังกล่าว ขั้นที่ 6 ในกรณีที่เห็นว่าคำขอ เอกสาร หรือ หลักฐานไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน หรือ ลักษณะ และมาตรฐานของหอพักไม่เป็นไป ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ให้นายทะเบียนมีหนังสือ แจ้งให้ผู้ขอรับ ใบแทนใบอนุญาตทราบเพื่อดำเนินการ แก้ไขให้ถูกต้องครบถ้วน ขั้นที่ 7 ในกรณีที่ผู้ขอรับใบแทนใบอนุญาตไม่ ดำเนินการแก้ไข หรือไม่ยื่นเอกสารและ หลักฐานให้ถูกต้องครบถ้วนภายใน กำหนดเวลาดังกล่าวให้ถือว่าผู้ขอรับ ใบแทนใบอนุญาตทั้งคำขอและให้แจ้งให้ ผู้ขอรับแทนใบอนุญาตทราบ ขั้นที่ 8 ในกรณีที่ผู้ขอรับใบแทนใบอนุญาต ประกอบกิจการหอพักดำเนินการแก้ไขแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปตามขั้นที่ 3 – 5 ขั้นที่ 9 หากผู้ขอออกใบแทนใบอนุญาต ประกอบกิจการหอพักเอกชน ไม่ชำระ ค่าธรรมเนียมใบแทนใบอนุญาตภายใน กำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้ขอรับใบแทน ใบอนุญาตไม่ประสงค์จะรับใบแทนใบอนุญาต ให้นายทะเบียนจำหน่ายเรื่องออกจากสารบบ ขั้นที่ 10 ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งไม่ อนุญาตออกใบแทนใบอนุญาตประกอบกิจการ หอพัก ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอใบ แทนใบอนุญาตทราบ พร้อมด้วยเหตุผลและ สิทธิอุทธรณ์	- ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ ได้รับหนังสือ แจ้ง

ภารกิจ / เอกสารหลักฐาน	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ
ของผู้แทนนิติบุคคล แล้วแต่ กรณี (จ) เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี)	ขั้นที่ 11 ผู้ขอรับใบอนุญาตมีสิทธิยื่นอุทธรณ์ ต่อนายทะเบียน ณ ที่้องที่นั้น	- ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ มีคำสั่งไม่ อนุญาต

แผนภาพ 3.8 การขอและการออกใบแทนใบอนุญาตที่สูญหายหรือถูกทำลายในสาระสำคัญ

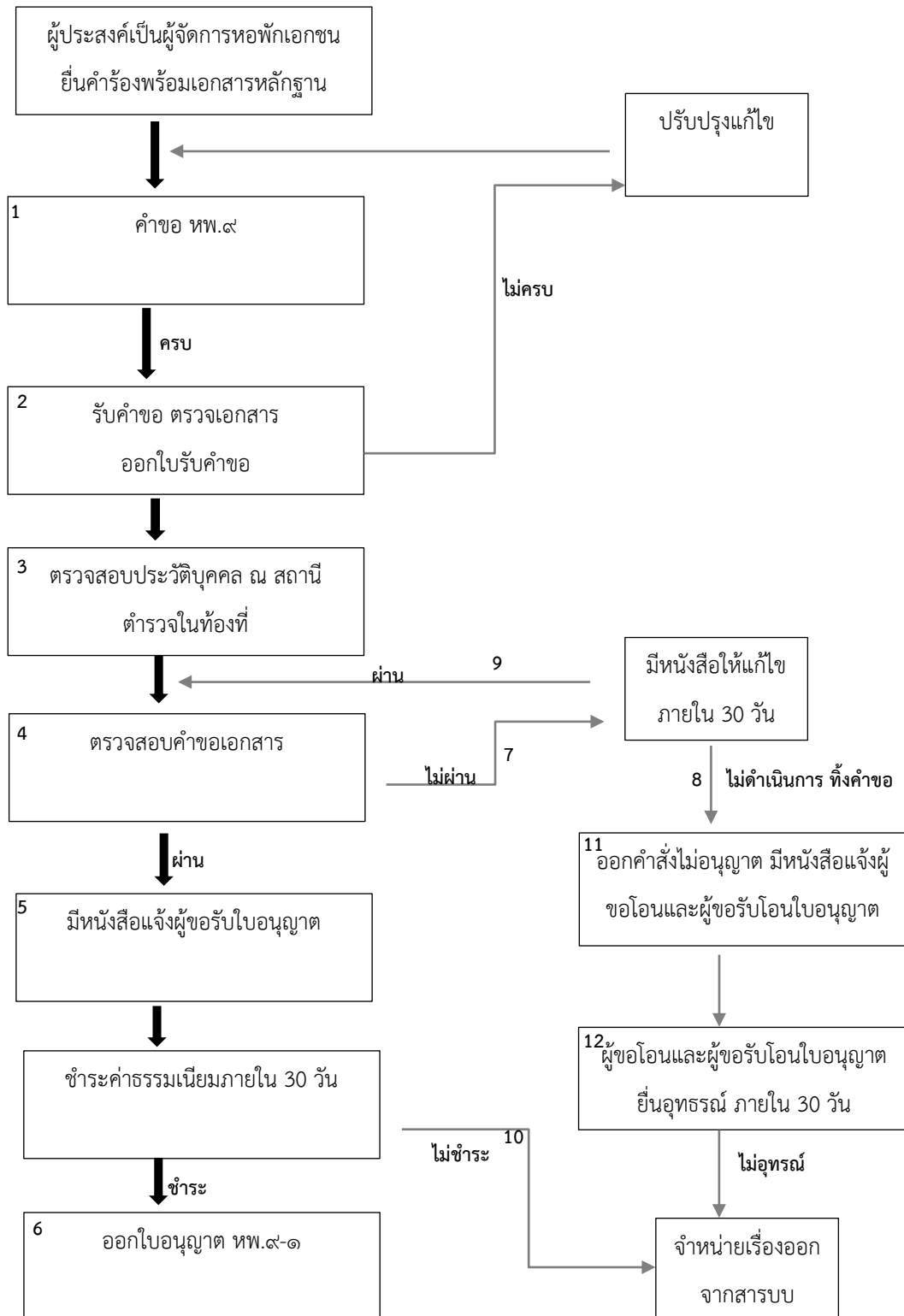
(ที่มา : กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ธันวาคม 2560)

3.9 การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตผู้จัดการหอพักเอกชน ตามแบบ หพ.9 (ภาคผนวก ค) พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐาน ดังนี้

ภารกิจ / เอกสารหลักฐาน	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ
1. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน	ขั้นที่ 1 ผู้ประสงค์จะเป็นผู้จัดการหอพักเอกชนต้องยื่นคำขอต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานหอพักเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารและหลักฐานในเบื้องต้นตามแบบ หพ.9 (ภาคผนวก ค)	- ระยะเวลา เป็นไปตาม มาตรฐานของ สำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ ไม่เกิน 7 วัน
2. สำเนาทะเบียนบ้าน	ก่อนนำเสนอนายทะเบียนพิจารณา	
3. รูปถ่ายครึ่งตัว หน้าตรง ไม่สวมหมวก ไม่สวมแว่นตาดำ ขนาด 5x6 เซนติเมตร ซึ่งถ่ายมาแล้วไม่เกินหกเดือน จำนวนสองรูป	ขั้นที่ 2 นายทะเบียนได้รับคำขอรับใบอนุญาตพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานแล้วนายทะเบียนออกใบรับคำขอให้แก่ผู้รับใบแทนใบอนุญาตผู้จัดการหอพักเอกชนไว้เป็นหลักฐาน	
4. หนังสือแต่งตั้งจากผู้ประกอบกิจการหอพักให้ปฏิบัติหน้าที่ผู้จัดการหอพัก โดยระบุชื่อหอพักพร้อมสำเนาใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักนั้น	ขั้นที่ 3 นายทะเบียนมีหนังสือถึงเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจที่ผู้ประสงค์จะเป็นผู้จัดการหอพักเอกชนมีภูมิลำเนาอยู่เพื่อขอตรวจสอบประวัติ	
5. เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี)	ขั้นที่ 4 คณะเจ้าหน้าที่ออกตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของคำขอ เอกสาร และหลักฐานดังกล่าวโดยเร็ว	
1.ใบรับรองแพทย์	ขั้นที่ 5 ในกรณีที่เห็นว่าคำขอเอกสารและหลักฐานถูกต้องครบถ้วนเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้วให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งผู้ขอรับใบอนุญาตผู้จัดการหอพักเอกชนทราบเพื่อมาชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาต	- ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับ หนังสือแจ้ง
2. หนังสือแจ้งผลการตรวจสอบประวัติอาชญากรรม	ขั้นที่ 6 ผู้ขอรับใบอนุญาตชำระค่าธรรมเนียมและให้นายทะเบียนออกใบอนุญาตตามแบบ หพ.๙-๑ (ภาคผนวก ค) ให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาต	
	ขั้นที่ 7 ในกรณีที่เห็นว่าคำขอ เอกสาร หรือหลักฐานไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน หรือลักษณะและมาตรฐานของหอพักไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอรับใบอนุญาตผู้จัดการหอพักทราบ เพื่อดำเนินการแก้ไข	- ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับ หนังสือแจ้ง -

ภารกิจ / เอกสารหลักฐาน	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ
	ให้ถูกต้องครบถ้วน ขั้นที่ 8 ในกรณีที่ผู้ขอรับใบอนุญาตไม่ดำเนินการแก้ไข หรือไม่ยื่นเอกสารและหลักฐานให้ถูกต้องครบถ้วนภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้ขอรับใบอนุญาตผู้จัดการหอพักเอกชนทั้งคำขอและให้แจ้งผู้ขอรับใบอนุญาตทราบ ขั้นที่ 9 ในกรณีที่ผู้ขอรับใบอนุญาตดำเนินการแก้ไขให้ดำเนินการต่อไปตามขั้นที่ 4 - 6 ขั้นที่ 10 หากผู้ขอรับใบอนุญาตผู้จัดการหอพักเอกชนไม่ชำระค่าธรรมเนียมภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้ขอรับใบอนุญาตผู้จัดการหอพักไม่ประสงค์จะรับใบอนุญาต และให้นายทะเบียนจำหน่ายเรื่องออกจากสารบบ ขั้นที่ 11 ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งไม่อนุญาตให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอรับใบอนุญาตผู้จัดการหอพักเอกชนทราบ พร้อมด้วยเหตุผลและสิทธิอุทธรณ์ ขั้นที่ 12 ผู้ขอรับใบอนุญาตผู้จัดการหอพักมีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อนายทะเบียน ณ ท้องที่นั้น	- ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ มีคำสั่งไม่อนุญาต

แผนภาพ 3.9 การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตผู้จัดการหอพักเอกชน

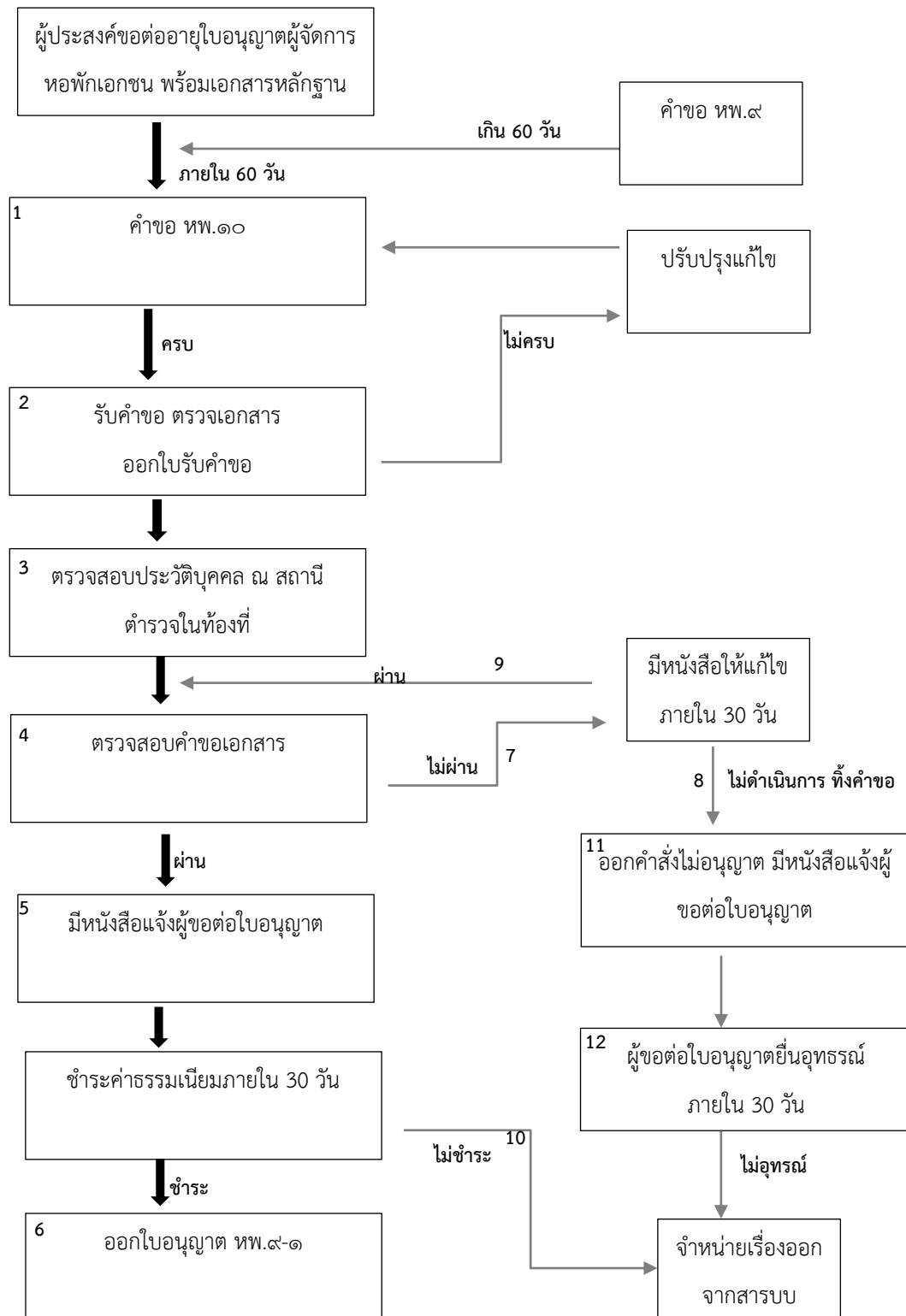
(ที่มา : กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ธันวาคม 2560)

3.10 การขอต่ออายุใบอนุญาตผู้จัดการหอพักเอกชน ให้ยื่นคำขออนายทะเบียน ภายใน 60 วันก่อนวันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ ตามแบบ หพ.10 (ภาคผนวก ค) พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐาน ดังนี้

ภารกิจ / เอกสารหลักฐาน	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ
1. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน 2. สำเนาทะเบียนบ้าน 3. รูปถ่ายครึ่งตัว หน้าตรง ไม่สวมหมวก ไม่สวมแว่นตา ค่า ขนาด 5x6 เซนติเมตร ซึ่งถ่ายมาแล้วไม่เกินหกเดือน จำนวนสองรูป 4. หนังสือแต่งตั้งจากผู้ประกอบกิจการหอพักให้ปฏิบัติหน้าที่ผู้จัดการหอพัก โดยระบุชื่อหอพักพร้อมสำเนาใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักนั้น 5. เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี) 1.ใบรับรองแพทย์ 2. หนังสือแจ้งผลการตรวจสอบประวัติอาชญากรรม	ขั้นที่ 1 ผู้ประสงค์จะเป็นผู้จัดการหอพักเอกชนต้องยื่นคำขอต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานหอพักเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารและหลักฐานในเบื้องต้นตามแบบ หพ.10 (ภาคผนวก ค) ก่อนนำเสนอนายทะเบียนพิจารณา ขั้นที่ 2 นายทะเบียนได้รับคำขอรับใบอนุญาตพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานแล้วนายทะเบียนออกใบรับคำขอให้แก่ผู้รับใบอนุญาตผู้จัดการหอพักเอกชนไว้เป็นหลักฐาน ขั้นที่ 3 นายทะเบียนมีหนังสือถึงเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจที่ผู้ประสงค์จะเป็นผู้จัดการหอพักเอกชนมีภูมิลำเนาอยู่เพื่อขอตรวจสอบประวัติ ขั้นที่ 4 คณะเจ้าหน้าที่ออกตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของคำขอ เอกสาร และหลักฐานดังกล่าวโดยเร็ว ขั้นที่ 5 ในกรณีที่เห็นว่าคำขอเอกสารและหลักฐานถูกต้องครบถ้วนเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้วให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งผู้ขอรับใบอนุญาตผู้จัดการหอพักเอกชนทราบเพื่อมาชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาต ขั้นที่ 6 ผู้ขอรับใบอนุญาตชำระค่าธรรมเนียมและให้นายทะเบียนออกใบอนุญาตตามแบบ หพ.๒-๑ (ภาคผนวก ค) ให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาต ขั้นที่ 7 ในกรณีที่เห็นว่าคำขอ เอกสาร หรือหลักฐานไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอต่อใบอนุญาตผู้จัดการ	- ระยะเวลาเป็นไปตามมาตรฐานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติไม่เกิน 7 วัน - ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง - ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ

	หอพักทราบ เพื่อดำเนินการแก้ไข	
ภารกิจ / เอกสารหลักฐาน	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ
	ให้ถูกต้องครบถ้วน ขั้นที่ 8 ในกรณีที่ผู้ขอรับใบอนุญาตไม่ดำเนินการแก้ไข หรือไม่ยื่นเอกสารและหลักฐานให้ถูกต้องครบถ้วนภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้ขอรับใบอนุญาตผู้จัดการหอพักเอกชนทั้งคำขอและให้แจ้งผู้ขอรับใบอนุญาตทราบ ขั้นที่ 9 ในกรณีที่ผู้ขอรับใบอนุญาตดำเนินการแก้ไขให้ดำเนินการต่อไปตามขั้นที่ 4 - 6 ขั้นที่ 10 หากผู้ขอรับใบอนุญาตผู้จัดการหอพักเอกชนไม่ชำระค่าธรรมเนียมภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้ขอรับใบอนุญาตผู้จัดการหอพักไม่ประสงค์จะรับใบอนุญาต และให้นายทะเบียนจำหน่ายเรื่องออกจากสารบบ ขั้นที่ 11 ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งไม่อนุญาตให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอรับใบอนุญาตผู้จัดการหอพักเอกชนทราบพร้อมด้วยเหตุผลและสิทธิอุทธรณ์ ขั้นที่ 12 ผู้ขอรับใบอนุญาตผู้จัดการหอพักมีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อนายทะเบียน ณ ท้องที่นั้น	- ภายใน 30 วันนับแต่วันที่มีคำสั่งไม่อนุญาต

แผนภาพ 3.10 การขอต่อยอายุใบอนุญาตผู้จัดการหอพักเอกชน

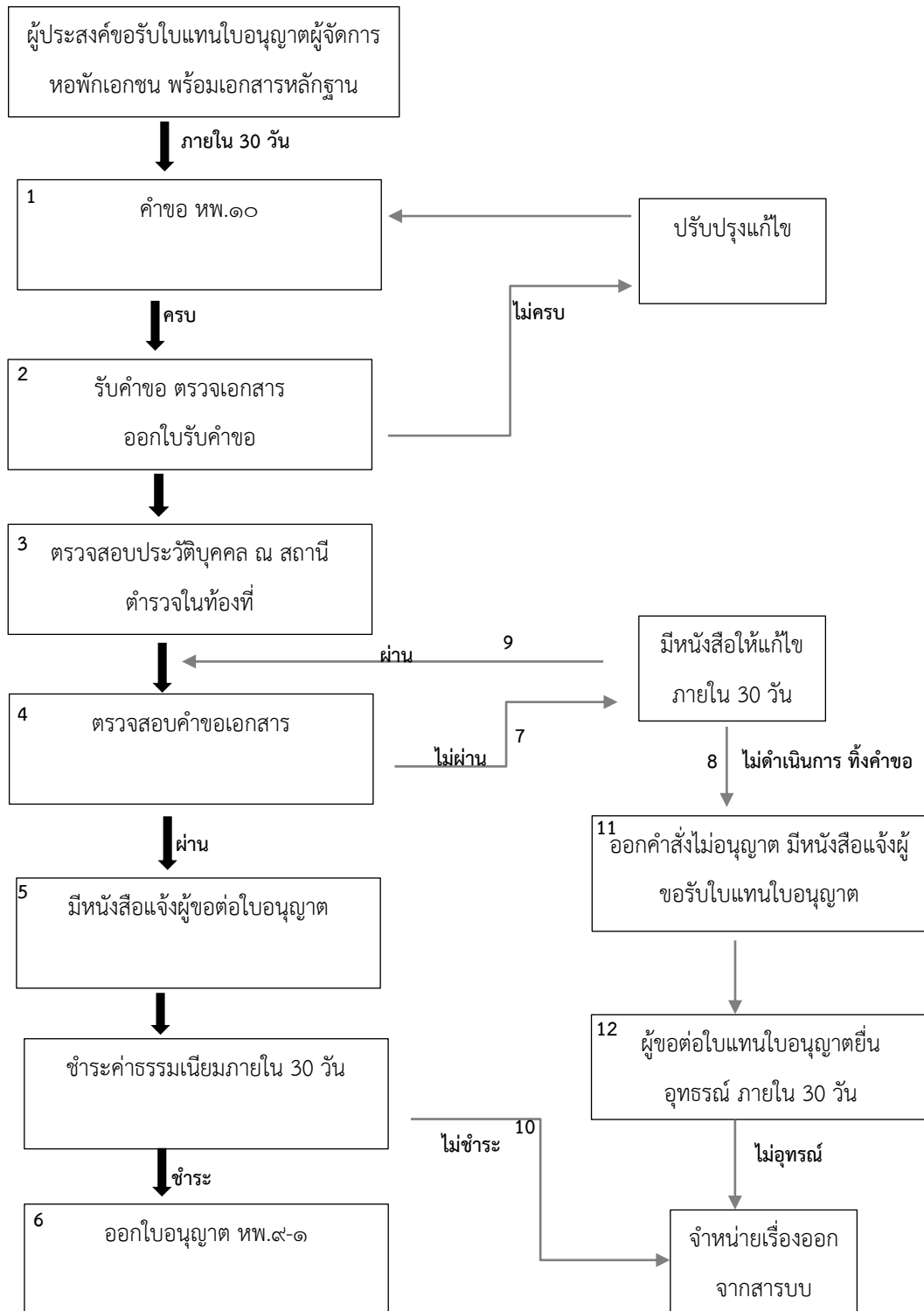
(ที่มา : กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ธันวาคม 2560)

3.11 การขอรับใบอนุญาตผู้จัดการหอพักเอกชน ให้ยื่นคำขออนายทะเบียน ตามแบบ หพ.11 (ภาคผนวก ค) พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐาน ดังนี้

ภารกิจ / เอกสารหลักฐาน	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ
1. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน 2. สำเนาทะเบียนบ้าน 3. รูปถ่ายครึ่งตัว หน้าตรง ไม่สวมหมวก ไม่สวมแว่นตาดำ ขนาด 5x6 เซนติเมตร ซึ่งถ่ายมาแล้วไม่เกินหกเดือน จำนวนสองรูป 4. หนังสือแต่งตั้งจากผู้ประกอบกิจการหอพักให้ปฏิบัติหน้าที่ผู้จัดการหอพัก โดยระบุชื่อหอพักพร้อมสำเนาใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักนั้น 5. ใบอนุญาต 6. เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี)	ขั้นที่ 1 ผู้ประสงค์จะเป็นผู้จัดการหอพักเอกชนต้องยื่นคำขอต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานหอพักเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารและหลักฐานในเบื้องต้นตามแบบ หพ.11 (ภาคผนวก ค) ก่อนนำเสนอนายทะเบียนพิจารณา ขั้นที่ 2 นายทะเบียนได้รับคำขอรับใบอนุญาต พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานแล้ว นายทะเบียนออกใบรับคำขอให้แก่ผู้รับใบอนุญาตผู้จัดการหอพักเอกชนไว้เป็นหลักฐาน ขั้นที่ 3 นายทะเบียนมีหนังสือถึงเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจที่ผู้ประสงค์จะเป็นผู้จัดการหอพักเอกชนมีภูมิลำเนาอยู่เพื่อขอตรวจสอบประวัติ ขั้นที่ 4 คณะเจ้าหน้าที่ออกตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของคำขอ เอกสาร และหลักฐานดังกล่าวโดยเร็ว ขั้นที่ 5 ในกรณีที่เห็นว่าคำขอเอกสารและหลักฐานถูกต้องครบถ้วนเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้วให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งผู้ขอรับใบอนุญาตผู้จัดการหอพักเอกชนทราบเพื่อมาชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาต ขั้นที่ 6 ผู้ขอรับใบอนุญาตชำระค่าธรรมเนียมและให้นายทะเบียนออกใบอนุญาตตามแบบ หพ.9-1 (ภาคผนวก ค) ให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาต ขั้นที่ 7 ในกรณีที่เห็นว่าคำขอ เอกสาร หรือหลักฐานไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนไปไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอรับใบอนุญาตผู้จัดการหอพักทราบเพื่อดำเนินการ	- ระยะเวลาเป็นไปตามมาตรฐานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติไม่เกิน 7 วัน - ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง - ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง

ภารกิจ / เอกสารหลักฐาน	ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ
	แก้ไขให้ผู้ถูกต้องครบถ้วน ขั้นที่ 8 ในกรณีที่ผู้ขอรับใบอนุญาตไม่ดำเนินการแก้ไข หรือไม่ยื่นเอกสารและหลักฐานให้ผู้ถูกต้องครบถ้วนภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้ขอรับใบอนุญาต ผู้จัดการหอพักเอกชนทั้งคำขอและให้แจ้งผู้ขอรับใบอนุญาตทราบ ขั้นที่ 9 ในกรณีผู้ขอรับใบอนุญาตดำเนินการแก้ไขให้ดำเนินการต่อไปตามขั้นที่ 4 - 6 ขั้นที่ 10 หากผู้ขอรับใบอนุญาตผู้จัดการหอพักเอกชนไม่ชำระค่าธรรมเนียมภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้ขอรับใบอนุญาตผู้จัดการหอพักไม่ประสงค์จะรับใบอนุญาต และให้นายทะเบียนจำหน่ายเรื่องออกจากสารบบ ขั้นที่ 11 ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งไม่อนุญาตให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอรับใบอนุญาตผู้จัดการหอพักเอกชนทราบพร้อมด้วยเหตุผลและสิทธิอุทธรณ์ ขั้นที่ 12 ผู้ขอรับใบอนุญาตผู้จัดการหอพักมีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อนายทะเบียน ณ ที่้องที่นั้น	- ภายใน 30 วันนับแต่มีคำสั่งไม่อนุญาต

แผนภาพ 3.11 การขอรับใบแทนใบอนุญาตผู้จัดการหอพักเอกชน

(ที่มา : กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ธันวาคม 2560)

บทที่ 4

สาระสำคัญของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

4.1 ความสำคัญของพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558

พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2558 กำหนดมีผลบังคับใช้ คือ ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2558 ตามมาตรา 2 ที่กำหนดให้บังคับใช้เมื่อพ้นกำหนด 120 วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป มีจำนวนทั้งสิ้น 104 มาตรา ซึ่งฉบับเดิมมีรายละเอียดของบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการหอพักไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน จึงได้กำหนดแนวทางและวิธีการในการกำกับดูแลการประกอบกิจการหอพักให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยมีหลักการสำคัญเพื่อบังคับ “คุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างการศึกษ” ให้ได้รับการดูแลและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยประกอบกับแผนปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำกับกิจการหอพักให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแทน จึงได้ตราพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558 ขึ้นบังคับใช้มีสาระสำคัญดังนี้

1. นิยามศัพท์พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ.2558

“หอพัก” หมายความว่า สถานที่ที่รับผู้พักตามพระราชบัญญัตินี้เข้าพักอาศัยโดยมีการเรียกเก็บค่าเช่า

“ผู้พัก” หมายความว่า ผู้ซึ่งอยู่ระหว่างการศึกษาศึกษาในสถานศึกษาในระดับไม่สูงกว่าปริญญาตรีและมีอายุไม่เกินยี่สิบห้าปี

“หอพักสถานศึกษา” หมายความว่า หอพักที่ผู้ประกอบกิจการหอพักเป็นสถานศึกษา

“หอพักเอกชน” หมายความว่า หอพักที่ผู้ประกอบกิจการหอพักเป็นบุคคลทั่วไปซึ่งไม่ใช่สถานศึกษา

“สถานศึกษา” หมายความว่า โรงเรียน วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัยที่จัดการศึกษาในระบบตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ทั้งนี้ ไม่หมายความรวมถึงสถาบันหรือมหาวิทยาลัยของรัฐที่จัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

“ผู้ประกอบกิจการหอพัก” หมายความว่า ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักตามพระราชบัญญัตินี้

“ผู้จัดการหอพัก” หมายความว่า ผู้มีหน้าที่ควบคุมดูแลหอพักสถานศึกษาหรือหอพักเอกชนตามพระราชบัญญัตินี้

“เงินประกัน” หมายความว่า เงินที่ผู้พักวางไว้กับผู้ประกอบกิจการหอพักเพื่อประกันความเสียหายที่ผู้พักก่อให้เกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินที่ผู้ประกอบกิจการหอพักจัดไว้ให้ผู้พักใช้สอย

“กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด” หมายความว่า กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ กฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการใช้สารระเหย และกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ทั้งนี้ไม่หมายความรวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัด

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพัก

“นายทะเบียน” หมายความว่า

- (1) นายกเทศมนตรี สำหรับในเขตเทศบาล
- (2) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
- (3) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร
- (4) นายกเมืองพัทยา สำหรับในเขตเมืองพัทยา
- (5) ผู้บริหารท้องถิ่นหรือหัวหน้าคณะผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งสำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นนั้น

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

2. หอพัก ผู้พัก และประเภทของหอพัก

พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558 มาตรา 4 ได้มีการนิยามความหมายของ “หอพัก” ว่าหมายถึง สถานที่ที่รับผู้พักตามพระราชบัญญัตินี้เข้าพักอาศัยโดยมีการเรียกเก็บค่าเช่าและ “ผู้พัก” คือ ผู้ซึ่งอยู่ระหว่างการศึกษาในสถานศึกษาในระดับไม่สูงกว่าปริญญาตรีและมีอายุไม่เกิน 25 ปี ซึ่งได้กำหนดให้มีการแบ่งหอพักออกเป็น 2 ประเภท ตามมาตรา 8 ได้แก่ หอพักชายและหอพักหญิงและกำหนดให้มีจำแนกลักษณะหอพักตามผู้ประกอบกิจการของหอพักเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

- (1) หอพักสถานศึกษา
- (2) หอพักเอกชน

3. การประกอบกิจการหอพักแต่ละลักษณะตามกฎหมาย

พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558 มาตรา 4 ได้มีการนิยามความหมายของ “ผู้ประกอบกิจการหอพัก” หมายถึง ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวโดยการประกอบกิจการหอพักทั้งหอพักสถานศึกษาและหอพักเอกชน ผู้ประกอบกิจการหอพักต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนโดยการประกอบกิจการหอพักแต่ละลักษณะมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 หอพักสถานศึกษา ที่จะได้รับใบอนุญาตต้องไปเป็นหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย 5 หลักเกณฑ์ ได้แก่

- (1) ชื่อและประเภทของหอพัก
- (2) สถานที่ตั้ง สิ่งแวดล้อมและสุขลักษณะของหอพัก
- (3) ห้องนอน ห้องน้ำและห้องส้วม

(4) สถานที่สำหรับรับประทานอาหารหรือต้อนรับผู้มาเยี่ยมเยียน และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นสำหรับผู้พัก

(5) ระบบสาธารณูปโภคและระบบรักษาความปลอดภัย

โดยหอพักลักษณะดังกล่าวจะได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการประกอบกิจการหอพักและอาจได้รับสิทธิประโยชน์และการสนับสนุนตามมาตรา 41 ซึ่งใบอนุญาตประกอบกิจการดังกล่าวจะสิ้นสุดหากผู้ประกอบการหอพักถูกเพิกถอนใบอนุญาตให้จัดตั้งสถานศึกษาหรือเลิกกิจการแล้วแต่กรณี และการโอนใบอนุญาตหอพักสถานศึกษาต้องได้รับการอนุญาตจากนายทะเบียนและต้องเป็นการโอนระหว่างสถานศึกษาด้วยกันเท่านั้น ทั้งนี้ต้องโอนทั้งสิทธิและหน้าที่ที่ผู้ประกอบการหอพักเดิมมีต่อผู้พัก ทั้งนี้หอพักสถานศึกษาอาจรับบุคคลทั่วไปเข้าพักเป็นการชั่วคราวในระหว่างปิดภาคการศึกษาที่ไม่มีผู้พักเพื่อประโยชน์ด้านการศึกษา การท่องเที่ยว หรือการกีฬา

3.2 หอพักเอกชน ให้รับผู้พักได้เฉพาะผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไม่สูงกว่าปริญญาตรี ยกเว้นหอพักเอกชนที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับสถานศึกษาให้รับผู้พักซึ่งอยู่ในระหว่างการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานและการขึ้นทะเบียนหอพักเอกชนไว้กับสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎกระทรวง โดยใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักเอกชนให้มีอายุ 5 ปี นับแต่วันที่ออกใบอนุญาตและการขอต่ออายุใบอนุญาตให้ยื่นคำขออนุญาตนายทะเบียนก่อนวันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุและการโอนใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักเอกชนต้องได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนและในกรณีโอนใบอนุญาตให้แก่สถานศึกษา ให้นายทะเบียนเปลี่ยนใบอนุญาตของหอพักดังกล่าวเป็นใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักสถานศึกษาทั้งกฎหมายได้กำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักเอกชนต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้

(1) คุณสมบัติ ได้แก่ มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์และมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร

(2) ลักษณะต้องห้าม ได้แก่

- เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
 - เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
 - เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่า เป็นผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา
 - ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
 - ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี
 - ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน หรือความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด
- หรือเป็นผู้เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักในระยะเวลา 5 ปีก่อนวันขอรับใบอนุญาต

4. อำนาจหน้าที่ของผู้ประกอบกิจการหอพัก ผู้จัดการหอพัก และการบริหารจัดการหอพัก

การประกอบกิจการหอพักสถานศึกษาหรือการประกอบกิจการหอพักเอกชน กฎหมายได้กำหนดให้ผู้ประกอบหอพักมีอำนาจหน้าที่ 6 ข้อ ดังนี้

(1) ต้องจัดให้มีการประกันภัยเพื่อคุ้มครองชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของผู้พักตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(2) ผู้ประกอบกิจการหอพักสถานศึกษาที่รับผู้พักซึ่งอยู่ในระหว่างการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องจัดให้มีอาหารที่ถูกละเอียดและเพียงพอสำหรับผู้พักอย่างน้อยวันละ 2 มื้อ

(3) ต้องจัดให้มีระเบียบประจำหอพักปิดประกาศไว้ โดยเปิดเผยและเห็นได้ง่ายภายในหอพัก และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด และหากต้องการแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบประจำหอพักจะต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนแล้วให้ใช้บังคับได้

(4) ต้องจัดให้มีป้ายชื่อเป็นอักษรไทย ซึ่งมีคำว่า “หอพัก” นำหน้า และตามด้วยประเภทของหอพัก ชายหรือหญิง โดยป้ายดังกล่าวต้องมีขนาดที่เหมาะสมและติดไว้ ณ หอพักในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่ายจากภายนอกหอพัก วัตถุที่ใช้ทำป้าย ลักษณะ ขนาดของป้ายและขนาดของตัวอักษรให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(5) ต้องตรวจสอบประวัติคนที่จะรับเข้าทำงานในหอพักว่าไม่มีประวัติอาชญากรรมและไม่เป็นโรคติดต่อหรือนำรังเกียจตามที่คณะกรรมการ

(6) ผู้ประกอบกิจการหอพักและผู้จัดการหอพักมีหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกันตามที่กฎหมายกำหนดในมาตรา 62 ได้แก่ ดูแลรักษาสภาพหอพักให้มีความมั่นคงแข็งแรง และมีระบบป้องกันอัคคีภัยให้เป็นไปตามกฎหมาย ว่าด้วยการควบคุมอาคาร ดูแลรักษาความสะอาดด้านสุขลักษณะและอนามัยของหอพักให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข จัดให้มียาและเวชภัณฑ์จำเป็นไว้ในหอพักเพื่อให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ผู้พักที่เจ็บป่วยจัดให้มีแผนผังแสดงทางหนีไฟในแต่ละชั้นของหอพักและห้องพักทุกห้อง และป้ายทางออกฉุกเฉินไว้ในแต่ละชั้นของหอพักและดูแลอำนวยความสะดวกให้กับผู้พักในกรณีเกิดอัคคีภัย อุทกภัย หรือเกิดอันตรายใด ๆ ขึ้นและอาจมีผลกระทบต่อผู้พัก

โดยพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558 มาตรา 4 ได้กำหนดให้ “ผู้จัดการหอพัก” หมายถึง ผู้มีหน้าที่ควบคุมดูแลหอพักทั้งลักษณะหอพักสถานศึกษาและหอพักเอกชนโดยบุคคลใดจะทำหน้าที่เป็นผู้จัดการหอพักต้องได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน ทั้งนี้กฎหมายกำหนดให้ผู้จัดการหอพักหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนของหอพักหญิงต้องเป็นหญิงเช่นเดียวกัน โดยให้ผู้จัดการหอพักมีหน้าที่จัดทำทะเบียนผู้พักแต่ละรายส่งให้แก่นายทะเบียนทราบภายใน 7 วันนับแต่มีการทำสัญญาเช่าหรือสัญญาสิ้นสุดลงและให้มีหน้าที่ตามมาตรา 64 จำนวน 7 ข้อ ดังนี้

(1) ดูแลไม่ให้บุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้พักเข้าไปในห้องพัก เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากผู้จัดการหอพัก

(2) ดูแลไม่ให้มีการเล่นการพนัน เสพสุรา หรือยาเสพติดในห้องพัก

(3) ดูแลไม่ให้มีการกระทำการอันควรเชื่อได้ว่ามีการสมคบกันหรือร่วมกันกระทำการอันมิชอบด้วยกฎหมาย

(4) ดูแลไม่ให้ผู้พักก่อความรำคาญแก่ผู้พักอื่นหรือผู้ที่อยู่อาศัยในบริเวณหอพัก

- (5) ให้ความช่วยเหลือและแจ้งให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองทราบโดยทันที ในกรณีปรากฏว่าผู้พักได้รับอันตรายเพราะเจ็บป่วยหรือเหตุอื่นใด
- (6) แจ้งให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองของผู้พักทราบไปพักที่อื่นโดยไม่แจ้งให้ทราบ
- (7) แจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบตามข้อ (2) และ (3)

5. การกำกับดูแลหอพักตามพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558

พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558 เป็นกฎหมายที่มีรัฐมนตรีผู้รักษาการณตามระเบียบจำนวน 3 กระทรวง ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกฎหมายได้แบ่งอำนาจรักษาการณให้รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมและประกาศกำหนดแบบบัตรประจำตัวนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รับผิดชอบกฎกระทรวง 2 ฉบับ และประกาศคณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพัก เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และระเบียบ จำนวน 8 ฉบับ และให้กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบกฎกระทรวงและประกาศคณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพัก เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และระเบียบร่วมกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ซึ่งการกำกับดูแลหอพักตามพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558 ผ่านกลไกและมาตรการที่สำคัญมีรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 คณะกรรมการภายใต้พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558 จำนวน 4 คณะกรรมการ ดังนี้

พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558 มาตรา 14 ได้กำหนดให้มี “คณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพัก” จำนวน 15 คน ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นประธานกรรมการ มีหน่วยงานราชการ จำนวน 9 หน่วยงาน ได้แก่ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประธานกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับกิจการเด็กและเยาวชน ผู้แทนสมาคมผู้ประกอบการหอพัก รวมจำนวน 4 คน และมีอธิบดีกรมกิจการเด็กและเยาวชน เป็นกรรมการและเลขานุการ

โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับนโยบาย แผนงาน มาตรการและการจัดระเบียบหอพัก
- (2) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในการให้สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีแก่หอพักที่ได้รับการประกาศเกียรติคุณ

(3) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการประกาศเกียรติคุณหอพักและการให้การสนับสนุนแก่หอพักที่ได้รับการประกาศเกียรติคุณรวมทั้งการออกกฎกระทรวงอื่นเพื่อปฏิบัติตาม

(4) ออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับหอพักตามพระราชบัญญัตินี้

(5) ติดตาม ประเมินผลและตรวจสอบประสิทธิภาพในการบังคับใช้และเสนอแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย

(6) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

(7) มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

โดยให้กรมกิจการเด็กและเยาวชนรับผิดชอบงานธุรการ งานประชุม การศึกษาข้อมูล และกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการแต่งตั้งขึ้น พร้อมกันนี้ กฎหมายยังได้กำหนดให้มีกลไกคณะกรรมการที่ทำหน้าที่กำกับดูแลในระดับพื้นที่จังหวัดทุกจังหวัดและในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ดังต่อไปนี้

มาตรา 22 ของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ได้กำหนดให้มี **“คณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพักกรุงเทพมหานคร”** รวมทั้งสิ้น 16 คน ประกอบด้วย ปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นประธานกรรมการ มีผู้แทนจากหน่วยงานราชการ จำนวน 10 คน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งปลัดกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจากผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีประสบการณ์ด้านการศึกษา จิตวิทยา กฎหมายและกิจการเด็กและเยาวชนด้านละ 1 คน รวม 4 คนเป็นกรรมการและให้ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคมเป็นกรรมการและเลขานุการ

ประกอบกับ มาตรา 23 ได้กำหนดให้มี **“คณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพักจังหวัด”** ประกอบด้วย รวมทั้งสิ้น 13 คน ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ มีผู้แทนหน่วยงานราชการในจังหวัดจำนวน 7 คน มีผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีประสบการณ์ด้านการศึกษาวิตวิทยา กฎหมายและกิจการเด็กและเยาวชน ด้านละ 1 คน รวม 4 คนเป็นกรรมการและให้ท้องถิ่นจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ

ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการทั้งสองมีอำนาจหน้าที่ ได้แก่ เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการดำเนินการตามมาตรา 15 (1) (2) (3) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับหอพัก ติดตาม ประเมินผลและตรวจสอบประสิทธิภาพในการบังคับใช้และเสนอแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายรวมถึงดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

นอกจากนี้หากเกิดความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เกิดขึ้น กฎหมายยังได้กำหนดให้มีกลไกคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ในการเปรียบเทียบบรรดาความผิดดังกล่าวได้ ตามมาตรา 95 และ 96 โดยให้มี **“คณะกรรมการเปรียบเทียบ”** ที่มีอำนาจเปรียบเทียบได้และเมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตาม

จำนวนที่เปรียบเทียบภายใน 15 วันนับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและให้คณะกรรมการดังกล่าวประกอบด้วยบุคคล ดังนี้

(1) ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ผู้แทนสำนักอัยการสูงสุดเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นกรรมการและผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นกรรมการและเลขานุการ

(2) ในเขตจังหวัดอื่น ประกอบด้วยอัยการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดเป็นกรรมการและพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ

5.2 พนักงานเจ้าหน้าที่ และนายทะเบียน

พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558 มาตรา 4 ได้กำหนดให้ “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายถึง ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งตามพระราชบัญญัตินี้และให้บุคคลต่อไปนี้ เป็น “นายทะเบียน” ได้แก่

- (1) นายกเทศมนตรีในเขตเทศบาล
- (2) นายกองค้การบริหารส่วนตำบลในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
- (3) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร
- (4) นายกเมืองพัทยา
- (5) ผู้บริหารท้องถิ่นหรือหัวหน้าคณะผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งสำหรับในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

โดยให้นายทะเบียนมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ดังต่อไปนี้

(1) มีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักได้ เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าหอพักไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงและผู้ประกอบกิจการหอพักใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย

(2) ก่อนมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักให้นายทะเบียนดำเนินการ ดังนี้

- ในกรณีที่หอพักไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงหรือให้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ประกอบกิจการหอพักดำเนินการแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด

- ในกรณีที่ผู้ประกอบกิจการหอพักเป็นห้างหุ้นส่วนหรือนิติบุคคลและหุ้นส่วนผู้จัดการ ผู้จัดการหรือผู้แทนของนิติบุคคลขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามให้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ประกอบกิจการหอพักแต่งตั้งบุคคลอื่นมาดำรงตำแหน่งแทนภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

- ในกรณีที่ผู้ประกอบกิจการหอพักเป็นบุคคลธรรมดาและขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามให้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ประกอบกิจการหอพักโอนใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักให้แก่บุคคล

ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม หรือสถานศึกษาภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

(3) ในกรณีที่ผู้ประกอบการหอพักฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามให้นายทะเบียนดำเนินการ ดังนี้

- สำหรับหอพักสถานศึกษา ให้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ประกอบการหอพักโอนใบอนุญาตประกอบการหอพักให้แก่สถานศึกษาอื่นภายในระยะเวลาที่กำหนดแต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน 60 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

- สำหรับหอพักเอกชน ให้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ประกอบการหอพักดำเนินการขึ้นทะเบียนหอพักไว้กับสถานศึกษา หรือโอนใบอนุญาตประกอบการหอพักให้แก่บุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม หรือสถานศึกษาภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน 60 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง แล้วแต่กรณีในกรณีที่ผู้ประกอบการหอพักไม่สามารถปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือนายทะเบียนอาจขยายระยะเวลาได้ตามความเหมาะสม แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน 30 วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว

ในกรณีที่ผู้ประกอบการหอพักไม่สามารถโอนใบอนุญาตประกอบการหอพัก หรือนำหอพักไปขึ้นทะเบียนไว้กับสถานศึกษาได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนสั่งขยายให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ผู้ประกอบการหอพักคืนเงินค่าเช่าล่วงหน้า หรือเงินประกันให้แก่ผู้พักตามจำนวนที่เหลืออยู่หลังจากหักเป็นค่าเช่าหรือค่าเสียหาย แล้วแต่กรณีภายในระยะเวลาที่กำหนดก่อนมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต

สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ให้นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) เข้าไปในหอพักเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมาย

(2) เข้าไปในสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจสอบในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการประกอบการหอพักโดยไม่ได้รับใบอนุญาต

(3) เรียกผู้ประกอบการหอพัก ผู้จัดการหอพัก หรือบุคคลที่ทำงานในหอพักมาให้ ถ้อยคำหรือชี้แจงหรือส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับการจัดการหอพัก

ทั้งนี้ในการปฏิบัติหน้าที่และต้องเข้าไปในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก และต้องไม่กระทำการอันเป็นการรบกวนหรือก่อให้เกิดความรำคาญแก่ผู้พักหรือผู้ซึ่งอาศัยอยู่ในสถานที่นั้น และอาจขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องที่ที่สถานทีนั้นตั้งอยู่ไปร่วมตรวจสอบได้ รวมถึงให้บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควรและในการปฏิบัติหน้าที่ให้นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่แสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกครั้ง

5.3 การประกาศเกียรติคุณหอพัก

พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558 ได้กำหนดให้มีมาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมและสนับสนุนให้หอพักเอกชนดำเนินการได้อย่างถูกต้องและได้มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด โดยกำหนดมาตรการดังกล่าวไว้ในมาตรา 41 ที่กำหนดให้หอพักเอกชนที่ได้รับการประกาศเกียรติคุณจากคณะกรรมการ อาจได้รับสิทธิประโยชน์และการสนับสนุนจำนวน 4 เรื่อง ดังนี้

(1) สิทธิที่จะได้รับการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีเงินได้เป็นกรณีพิเศษจากการประกอบกิจการหอพัก โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามประมวลรัษฎากร

(2) ลดหย่อนหรืองดเว้นภาษีโรงเรือน ภาษีป้าย หรือภาษีอื่นใดในทำนองเดียวกัน ทั้งนี้ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นกำหนด

(3) การสนับสนุนด้านการเงินหรือวัสดุอุปกรณ์

(4) การสนับสนุนด้านอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง

โดยการประกาศเกียรติคุณและการได้รับการสนับสนุนตาม (3) และ (4) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

5.4 บทลงโทษตามกฎหมาย

การกำกับดูแลหอพักตามพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558 ได้มีการกำหนดให้มีมาตรการลงโทษแก่ผู้ประกอบการหอพักและผู้จัดการหอพักที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ดังนี้

5.4.1 บทลงโทษเกี่ยวกับผู้ประกอบการหอพัก

(1) ผู้ใดใช้คำว่าหอพักในสถานที่ของตนโดยไม่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการหอพัก ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50,000 บาท และปรับอีกวันละไม่เกิน 5,000 บาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

(2) ผู้ประกอบการหอพักผู้ใดรับผู้พักไม่เป็นไปตามประเภทของหอพักต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(3) ผู้ประกอบการหอพักผู้ใดไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50,000 บาท

(4) ผู้ประกอบการหอพักผู้ใดเรียกเก็บเงินค่าเช่าล่วงหน้าหรือเงินประกันเกินอัตราที่กำหนดไว้ หรือไม่นำเงินค่าเช่าล่วงหน้าหักเป็นค่าเช่าตามที่กำหนดไว้ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 100,000 บาท

(5) ผู้ใดไม่คืนค่าเช่าล่วงหน้าหรือเงินประกันให้แก่ผู้พักตามหลักเกณฑ์และระยะเวลาที่กำหนดไว้ แล้วแต่กรณีต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 10,000 บาท และปรับอีกวันละไม่เกิน 1,000 บาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

(6) สถานศึกษาใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 100,000 บาท และปรับอีกวันละไม่เกิน 10,000 บาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

(7) ผู้ใดฝ่าฝืนไม่ขออนุญาตประกอบกิจการหอพักเอกชนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับและปรับอีกวันละไม่เกิน 10,000 บาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

(8) ผู้ประกอบกิจการหอพักเอกชนผู้ใดฝ่าฝืนรับผู้พักเป็นนักศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

(9) ผู้ประกอบกิจการหอพักผู้ใดฝ่าฝืนไม่แสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผยหรือใบอนุญาตถูกทำลายไม่แจ้งให้นายทะเบียนทราบ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 10,000 บาท ผู้ประกอบกิจการหอพักผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามการขออนุญาตต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(10) ผู้ประกอบกิจการหอพักผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่จัดให้มีผู้จัดการควบคุมดูแลหอพัก ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 20,000 บาทและปรับอีกวันละไม่เกิน 20,000 บาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

(11) ผู้ประกอบกิจการหอพักผู้ใดไม่แจ้งต่อนายทะเบียนตามระยะเวลาที่กำหนด ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาทและปรับอีกวันละไม่เกิน 500 บาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่และต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกิน 6 เดือนหรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(12) ผู้ประกอบกิจการหอพักผู้ใดไม่จัดให้มีการประกันภัยเพื่อคุ้มครองชีวิตร่างกาย ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 300,000 บาท

(13) ผู้ประกอบกิจการหอพักผู้ใดไม่จัดให้มีอาหารสุขอนามัย ระเบียบหอพัก ปิดประกาศและป้ายชื่อหอพักและทางเดินไฟฟ้า ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50,000 บาท

(14) ในกรณีที่ผู้ประกอบกิจการหอพักซึ่งกระทำความผิดเป็นห้างหุ้นส่วนหรือนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของห้างหุ้นส่วนหรือนิติบุคคลนั้น เกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของบุคคลใด หรือไม่สั่งการ หรือไม่กระทำการอันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำของหุ้นส่วนผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของห้างหุ้นส่วนหรือนิติบุคคลนั้นผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นด้วย

5.4.2 บทลงโทษเกี่ยวกับผู้จัดการหอพัก

(1) ผู้จัดการหอพักของหอพักเอกชนผู้ใดไม่แสดงใบอนุญาตผู้จัดการหอพักไว้ในที่เปิดเผยต้อง ระวางโทษปรับไม่เกิน 10,000 บาท

(2) ผู้จัดการหอพักหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้จัดการหอพักผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 10,000 บาท

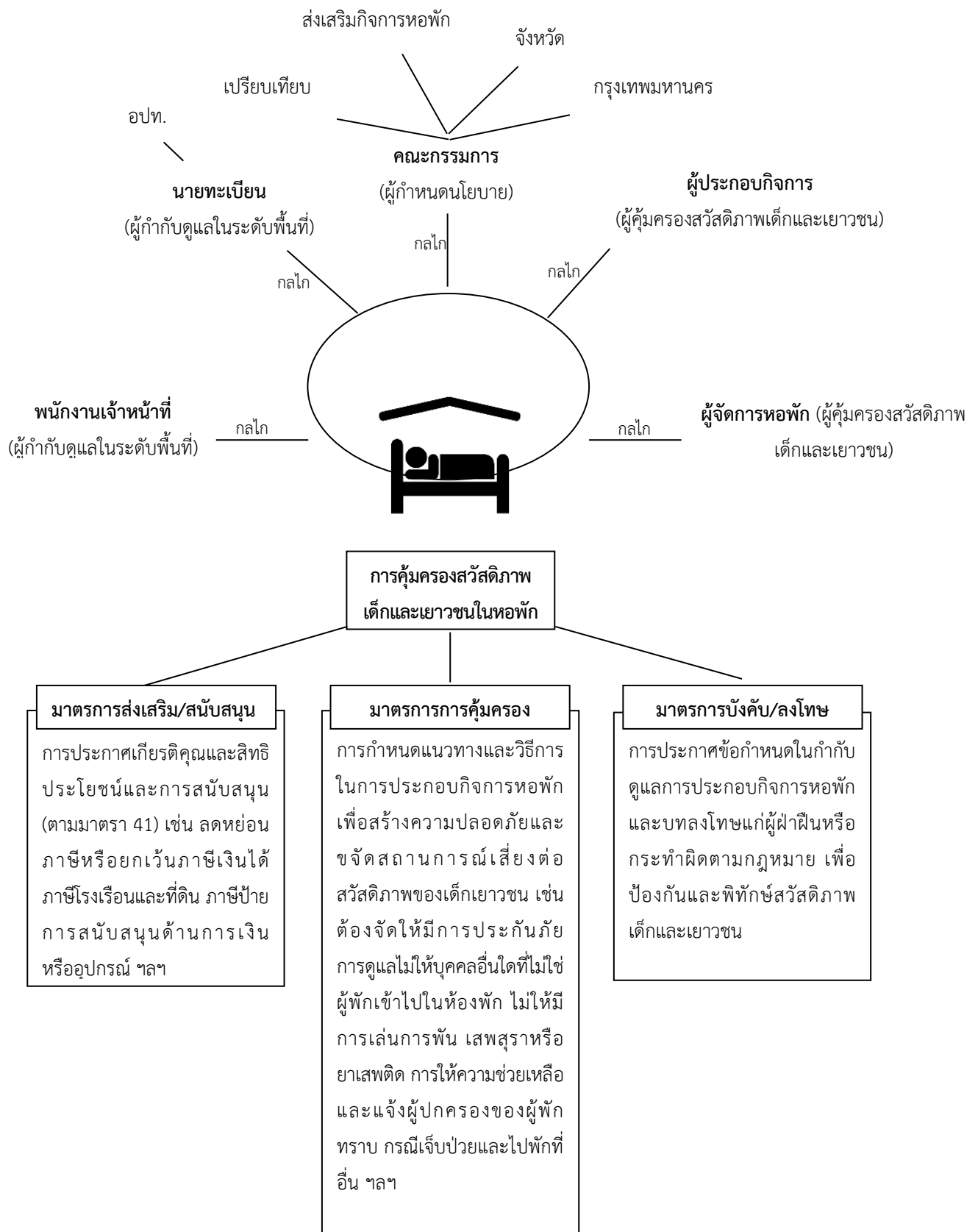
5.4.3 บทลงโทษเกี่ยวกับการฝ่าฝืนคำสั่งของนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่

ผู้ใดขัดขวางหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่อำนวยความสะดวกแก่นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กล่าวโดยสรุป พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2558 โดยมีสาระสำคัญในการกำหนดแนวทางและวิธีการในการกำกับดูแลการประกอบกิจการหอพักที่ใช้บังคับกับสถานที่ที่รับ “ผู้พัก” เป็นนักเรียนนักศึกษาที่อยู่ระหว่างการศึกษาระดับที่ไม่สูงกว่าปริญญาตรี และอายุไม่เกิน 25 ปี เข้าพักอาศัยโดยเรียกเก็บค่าเช่า ซึ่งจะไม่สามารถรับบุคคลอื่นนอกเหนือจากนี้เป็นผู้พักได้และกฎหมายได้กำหนดประเภทหอพัก 2 ประเภท ได้แก่ หอพักชาย และหอพักหญิง เพื่อจำแนกพื้นที่พักอาศัยของแต่ละเพศอย่างเหมาะสมและปลอดภัย อีกทั้ง “ผู้ประกอบการหอพัก” จะต้องยื่นขออนุญาตประกอบกิจการกับนายทะเบียน คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนในหอพักของตนเอง โดยมีเจตนารมณ์ของกฎหมายที่สำคัญ 2 ประการประกอบไปด้วย

(1) “การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน” ที่อยู่ระหว่างการศึกษาและอาศัยในหอพัก ด้วยการทำให้หอพักเป็นพื้นที่ปลอดภัย (Safety Zone) จากสถานการณ์เสี่ยงที่อาจกระทบต่อสวัสดิภาพที่ดีของเด็กและเยาวชน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ประกอบการหอพัก

(2) การโอนอำนาจการกำกับดูแลการประกอบกิจการหอพักให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะนายทะเบียน เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งด้านธุรการ การกำกับให้การประกอบกิจการหอพักในพื้นที่เป็นไปตามกฎหมาย รวมถึงสามารถจัดการรายได้สำหรับค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการโอนอำนาจตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งการกำกับดูแลหอพักตามพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558 สามารถจำแนกได้เป็น “3 มาตรการ 5 กลไก” ดังแผนภาพต่อไปนี้

5.4.4 มาตรฐานหอพักตามพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558

หอพักเป็นสถานที่สำคัญที่มีผลต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านการศึกษาของเด็กเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษา หอพักที่เด็กเยาวชนพักอาศัยมีส่วนสำคัญในการหล่อหลอมทางสังคม ให้เด็กเยาวชนเติบโตเป็นคนดี มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ รู้จักเสียสละ มีจิตอาสา และมีส่วนช่วยสร้างเสริมบุคลิกภาพให้สามารถปรับตัวใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปกติสุข รวมทั้งมีส่วนช่วยส่งเสริมให้คุณภาพการศึกษาของเด็กและเยาวชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพที่จะเป็นกำลังสำคัญในการประเทศต่อไป

ดังนั้นการกำหนดมาตรฐานหอพักให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพักอาศัยของเด็กเยาวชน จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับใช้เป็นเกณฑ์ในการตรวจประเมินคุณภาพการบริการของหอพักสถานศึกษาและหอพักเอกชน ตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งกรมกิจการเด็กและเยาวชนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานหอพักออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ด้านความปลอดภัย

เกณฑ์สำหรับการพิจารณาด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้พักอาศัยความปลอดภัยของอาคารที่พักอาศัย โดยจัดให้มีระบบป้องกันภัยจากบุคคล สัตว์และสิ่งของที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้พักอาศัย ซึ่งประกอบด้วย 9 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

- (1) ต้องจัดให้มีระบบรักษาความปลอดภัยแก่ผู้พัก ผู้ดูแลระบบรักษาความปลอดภัยต้องได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น
- (2) ต้องจัดให้มีระบบดับเพลิงพร้อมใช้งานตลอดเวลา โดยต้องจัดให้มีเครื่องดับเพลิงแบบมือถือในแต่ละชั้น อย่างน้อยชั้นละ 1 จุดและติดตั้งทุกระยะห่างไม่เกิน 45 เมตร
- (3) ต้องจัดให้มีการติดตั้งป้ายบอกชั้นและป้ายบอกทางหนีไฟในแต่ละชั้น อย่างน้อยชั้นละ 1 ชุดและติดตั้งทุกระยะห่างไม่เกิน 45 เมตร
- (4) ต้องจัดให้มีการประกันภัยเพื่อคุ้มครองชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของผู้พัก ตามประกาศคณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพัก เรื่องหลักเกณฑ์การจัดให้มีการประกันภัยเพื่อคุ้มครองชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของผู้พัก
- (5) ต้องจัดให้มีระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ทุกชั้นสำหรับกรณีฉุกเฉินหรือเกิดเพลิงไหม้และต้องจัดให้มีแผนและการซักซ้อมหนีไฟอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง
- (6) ต้องจัดให้มีการตรวจสอบประวัติคนที่จะรับเข้าทำงานในหอพักว่าไม่มีประวัติอาชญากรรมและไม่เป็นโรคติดต่อหรือนำรังเกียจตามที่คณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพักกำหนดและคนดูแลหอพักหญิงต้องเป็นผู้หญิง

(7) ต้องดูแลและอำนวยความสะดวกให้กับผู้พักในกรณีเกิดอัคคีภัย อุทกภัย หรือเกิดอันตรายใด ๆ ขึ้นและอาจมีผลกระทบต่อผู้พัก

(8) ต้องดูแลไม่ให้บุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้พักเข้าไปในห้องพัก เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากผู้จัดการหอพัก

(9) ต้องจัดทำระเบียบประจำหอพักปิดประกาศไว้โดยเปิดเผยและเห็นได้ง่ายภายในหอพัก

มาตรฐานที่ 2 ด้านความสะอาด

เกณฑ์สำหรับการพิจารณาด้านการดูแลรักษาความสะอาด สถานที่ อุปกรณ์เครื่องใช้บริเวณทางเดิน หรือบริเวณอาคารหอพักให้ถูกสุขลักษณะ ปราศจากขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล สัตว์ต่าง ๆ ที่อาจเป็นพาหะนำโรค ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

(1) ต้องจัดให้มีสถานที่รองรับมูลฝอยที่เป็นสัดส่วนและมีระบบการจัดการมูลฝอย แมลง และสัตว์พาหะนำโรคชนิดต่าง ๆ เพื่อมิให้เป็นอันตรายต่อผู้พักและผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงหอพัก

(2) การดูแลรักษาความสะอาดด้านสุขลักษณะและอนามัยของหอพักต้องจัดให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

(3) ห้ามผู้ประกอบการหอพักทิ้งสิ่งของที่ไม่ใช้แล้ว หรือของเสียที่เป็นผลิตภัณฑ์เสื่อมคุณภาพและของเสียอันตรายปะปนกับขยะมูลฝอย

(4) ผู้ประกอบการหอพักต้องมีมาตรการห้ามผู้พำนักรนำสัตว์เลี้ยงทุกชนิดเข้ามาเลี้ยงในหอพัก

มาตรฐานที่ 3 ด้านสภาพภูมิทัศน์

เกณฑ์พิจารณาการจัดสภาพแวดล้อมภายในหอพักให้น่าอยู่ สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัยจากมลภาวะทั้งหลาย ตั้งอยู่ห่างจากสถานที่เสี่ยงอันตราย เช่น บริเวณที่มีการขนถ่าย แก๊ส น้ำมัน หรือสารเคมีที่เป็นพิษ รวมทั้งจัดพื้นที่การพักอาศัยให้เหมาะสมกับผู้พัก เช่น แยกหอพักชาย หญิง ให้ชัดเจน ซึ่งประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

(1) ทางเข้าออกหอพักต้องไม่มีสิ่งกีดขวางที่อาจก่อให้เกิดอันตรายหรือไม่สะดวกแก่ผู้พัก

(2) สถานที่ตั้งหอพักไม่อยู่ติดกับโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานและสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ (ห่างไม่น้อยกว่า 100 เมตร ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 มาตรา 7)

(3) ผู้ประกอบการหอพักต้องแยกอาคารหอพักชายและหอพักหญิงออกจากกันเป็นสัดส่วนชัดเจน

มาตรฐานที่ 4 ด้านการให้บริการ

เกณฑ์พิจารณาการให้บริการด้านพื้นที่ อุปกรณ์และสิ่งต่าง ๆ ที่ เป็นความจำเป็นพื้นฐานให้แก่ผู้พักอาศัย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้พักและเป็นไปตามกฎกระทรวงว่าด้วยเรื่องการประกอบกิจการหอพัก ซึ่งประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

- (1) ต้องจัดสถานที่สำหรับต้อนรับผู้มาเยี่ยมเยียนแยกเป็นอีกส่วนหนึ่งจากบริเวณที่พัก
- (2) ต้องจัดให้มีสถานที่บริการเพื่อการติดต่อประสานงานและให้บริการแก่ผู้พักและผู้มาติดต่อที่ชัดเจน
- (3) ต้องจัดทำทะเบียนผู้พักแต่ละรายและส่งให้แก่นายทะเบียนทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่มีการทำสัญญาเช่าหรือสัญญาเช่าสิ้นสุดลง
- (4) ต้องจัดให้มียาและเวชภัณฑ์ที่จำเป็นไว้ในห้องพักเพื่อให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ผู้พักที่เจ็บป่วย

มาตรฐานที่ 5 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

เกณฑ์การพิจารณาสิ่งอำนวยความสะดวกที่ผู้ประกอบกิจการหอพักจัดหาไว้ในหอพัก หรือห้องพัก เพื่อความสะดวกสบายแก่ผู้เข้าพักและไม่มีค่าใช้จ่ายใด ๆ เพิ่มเติม ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

- (1) ต้องจัดให้มีอุปกรณ์กรองน้ำหรือเครื่องทำน้ำดื่ม เพื่อให้ผู้พักมีน้ำสะอาดสำหรับอุปโภคและบริโภคและจะจัดให้มีสาธารณูปโภคอื่นเพื่อให้บริการแก่ผู้พักด้วยก็ได้
- (2) ต้องจัดพื้นที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้พักที่มีลักษณะสอดคล้องตามกฎหมายกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550
- (3) ต้องจัดสถานที่สำหรับรับประทานอาหารแยกเป็นอีกส่วนหนึ่งจากบริเวณพักอาศัย
- (4) ในกรณีที่หอพักรับผู้พักซึ่งอยู่ระหว่างการศึกษาระดับชั้นพื้นฐานต้องจัดให้มีพื้นที่สำหรับปรุงประกอบอาหาร
- (5) ต้องมีพื้นที่ใช้สอยอย่างน้อย 8 ตารางเมตรต่อคน
- (6) ต้องจัดพื้นที่ในห้องนอนให้มีอุปกรณ์เครื่องใช้ที่จำเป็น เช่น ที่นอน ตู้เสื้อผ้า สถานที่เก็บเอกสารและสิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัวเป็นสัดส่วน

มาตรฐานที่ 6 ด้านการรักษาไว้ซึ่งประเพณีวัฒนธรรมอันดีงาม

เกณฑ์การพิจารณาถึงระบบกลไกส่งเสริม สนับสนุนการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ ส่งเสริมให้เกิดจิตสำนึกที่ดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีความเชื่อมั่นในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขและสิ่งผิดกฎหมายชนิดต่าง ๆ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 6 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

- (1) ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณหอพัก
- (2) ผู้ประกอบกิจการหอพักต้องควบคุมดูแลไม่ให้มีการเล่นพนัน ดื่มสุรา เสพยาเสพติด หรือนำของผิดกฎหมายเข้ามาในหอพักโดยมีมาตรการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด
- (3) ชื่อของหอพักต้องไม่พ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไธย หรือพระนามของพระราชินี หรือพระราชทายาทและไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย
- (4) ผู้ประกอบกิจการหอพักต้องจัดให้มีป้ายเป็นชื่ออักษรไทย ซึ่งมีคำว่า “หอพัก” นำหน้า และตามด้วยประเภทของหอพัก โดยป้ายดังกล่าวต้องมีขนาดที่เหมาะสมและติดไว้ ณ หอพักในที่เปิดเผยเห็นได้ง่ายจากภายนอกหอพัก
- (5) ผู้ประกอบกิจการหอพักต้องควบคุมดูแลไม่ให้ผู้พักก่อความรำคาญแก่ผู้พักอื่น หรือผู้ที่อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงกับหอพักให้ได้รับความเดือดร้อนอันจะเป็นเหตุให้เกิดข้อร้องเรียน
- (6) ผู้ประกอบกิจการหอพักต้องมีป้ายห้ามสูบบุหรี่ในบริเวณหอพัก ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535

4.2 ความสำคัญของพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 ประกาศและกฎกระทรวงและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อควบคุมการก่อสร้างอาคาร ดัดแปลง รื้อถอน ฯลฯ และเพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงแข็งแรง ความปลอดภัย การป้องกันอัคคีภัย การสาธารณสุข การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การผังเมือง การสถาปัตยกรรม และการอำนวยความสะดวกแก่การจราจรตลอดจนการอื่นที่จำเป็นเพื่อปฏิบัติ

อาคารที่ก่อสร้างใหม่และอาคารที่มีอยู่เดิมที่ขอตัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงประเภทการใช้อาคารจากประเภทอื่น ๆ ให้เป็นหอพัก การขอรับใบอนุญาตก่อสร้างอาคารนั้นต้องระบุประเภทการใช้อาคารเป็นประเภทหอพักตั้งแต่นั้นแบบขอรับใบอนุญาตก่อสร้าง หรือผู้ขอรับใบอนุญาตก่อสร้างมีการเปลี่ยนแปลงประเภทการใช้อาคารภายหลังจากได้รับใบอนุญาตก่อสร้างอาคาร ซึ่งกำลังก่อสร้างอาคาร หรือได้ก่อสร้างแล้วเสร็จ ก่อนการเข้าใช้อาคาร ต้องจัดให้มีการตรวจสอบงานออกแบบและคำนวณดังกล่าวตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดให้ถูกต้อง เพื่อออกใบอนุญาตให้ใช้อาคารเป็นหอพักแก่ผู้ขอรับใบอนุญาตถ้าการตรวจสอบอาคารพบว่าไม่ถูกต้องหรือคัดต่อพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ.2558 และพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องผู้ขอรับใบอนุญาตต้องแก้ไขให้ถูกต้องก่อนออกใบอนุญาตให้ใช้อาคาร

1. ประเภท ลักษณะ แบบ รูปทรง สัดส่วน ขนาด เนื้อที่และที่ตั้งของอาคาร
2. การรับน้ำหนัก ความต้านทาน ความคงทน ตลอดจนลักษณะและคุณสมบัติของวัสดุที่ใช้
3. การรับน้ำหนัก ความต้านทาน ความคงทนของอาคารและพื้นดินที่รองรับอาคาร
4. แบบและวิธีการเกี่ยวกับการติดตั้งระบบประปา ก๊าซ ไฟฟ้า เครื่องกล ความปลอดภัยเกี่ยวกับอัคคีภัยหรือภัยพิบัติอย่างอื่นและการป้องกันอันตรายเมื่อมีเหตุฉุกเฉิน

5. แบบและจำนวนของห้องน้ำและห้องส้วม
6. ระบบการจัดการเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของอาคาร เช่น ระบบการจัดแสงสว่าง การระบายอากาศ การปรับอากาศ การพอกอากาศ การระบายน้ำ การบำบัดน้ำเสียและการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
7. ลักษณะ ระดับ ความสูง เนื้อที่ของที่ว่างภายนอกอาคาร หรือแนวอาคาร
8. ระยะหรือระดับระหว่างอาคารกับอาคารหรือเขตที่ดินของผู้อื่น หรือระหว่างอาคารกับถนน ตรอก ซอยทางเท้า ทาง หรือที่สาธารณะ
9. พื้นที่หรือสิ่งก่อสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นที่จอดรถ ที่กลับรถและทางเข้าออกของรถสำหรับอาคารบางชนิด หรือบางประเภท ตลอดจนลักษณะและขนาดของพื้นที่หรือสิ่งก่อสร้างขึ้นดังกล่าว
10. บริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้ายและใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารชนิดใดหรือประเภทใด

11. การติดตั้งและตรวจสอบอุปกรณ์ประกอบของอาคาร

12. การกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา

การตรวจสอบอาคารต้องจัดให้มีผู้ตรวจสอบด้านวิศวกรรมหรือผู้ตรวจสอบด้านสถาปัตยกรรมแล้วแต่กรณี ทำการตรวจสอบสภาพอาคาร โครงสร้างของตัวอาคาร อุปกรณ์ประกอบต่าง ๆ เกี่ยวกับระบบไฟฟ้าและการจัดแสงสว่าง ระบบการเตือน การป้องกันและการระงับอัคคีภัย การป้องกันอันตรายเมื่อมีเหตุฉุกเฉิน วนวาย ระบบระบายอากาศ ระบบระบายน้ำ ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบเครื่องกลหรือระบบอื่น ๆ ของอาคารที่จำเป็นต่อการป้องกันอันตรายต่าง ๆ ที่มีผลต่อสุขภาพ ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน แล้วรายงานผลการตรวจสอบต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนด เพื่อพิจารณาออกใบรับรองการตรวจสอบสภาพอาคาร

4.2.1 การควบคุมอาคารตามกฎหมาย

เมื่อมีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 ในท้องที่ใดก็ตามท้องที่นั้นคือ “เขตควบคุมอาคาร” หรือหากเป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตผังเมืองตามกฎหมายผังเมืองแล้ว การก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอนอาคาร เคลื่อนย้าย ใช้หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารในท้องที่ที่ว่านี้ ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นก่อนการกระทำการดังกล่าว

การก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารในท้องที่ที่ได้มีกฎหมายควบคุมอาคารใช้บังคับแล้วต้องขออนุญาตและได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นเสียก่อน

สำหรับอาคารสูง อาคารขนาดใหญ่พิเศษ อาคารชุมนุมคน และโรงแรมหรสพ ไม่ว่าจะก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย ใช้หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคาร ตรงที่ใดก็ตามจะเป็นในเขตควบคุมอาคาร หรือนอกเขตควบคุมอาคาร ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นก่อนทุกกรณี

การขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคาร สามารถดำเนินการได้ 2 วิธี คือ

1. การขอรับใบอนุญาตตามมาตรา 21 และ มาตรา 21 ทวิ

ผู้ใดจะก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเคลื่อนย้ายอาคารต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นและดำเนินการตามมาตรา 39 ทวิ

ในกรณีประเภทที่กฎกระทรวงกำหนดให้มีการตรวจสอบงานออกแบบและคำนวณส่วนต่าง ๆ ของโครงสร้างอาคาร ผู้ขอรับใบอนุญาตหรือผู้แจ้งตามมาตรา 39 ทวิ ต้องจัดให้มีการตรวจสอบงานออกแบบและคำนวณดังกล่าวตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ตามมาตรา 22 การรื้อถอนอาคาร ในกรณีรื้อถอนผู้ใดจะรื้อถอนอาคารดังต่อไปนี้ ต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นและดำเนินการตามมาตรา 39 ทวิ

1.) อาคารที่มีส่วนสูงเกินสิบห้าเมตรซึ่งอยู่ห่างจากอาคารอื่นหรือที่สาธารณะน้อยกว่าความสูงของอาคาร

2.) อาคารที่อยู่ห่างจากอาคารอื่นหรือที่สาธารณะน้อยกว่าสองเมตร

ในการตรวจพิจารณาคำขอรับใบอนุญาตเจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้ผู้ขอรับใบอนุญาตแก้ไขเพื่อให้ถูกต้องและเป็นไปตามกฎกระทรวงที่ออก การยื่นคำขอรับใบอนุญาต ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นตรวจพิจารณาและออกใบอนุญาตหรือไม่อนุญาต ให้แจ้งผู้ขอรับใบอนุญาตทราบ

2. การขอรับใบอนุญาต โดยการแจ้งตามมาตรา 39 ทวิ

ตามมาตรา 39 ทวิ ผู้ใดจะก่อสร้าง ดัดแปลง หรือรื้อถอนอาคาร โดยไม่ยื่นคำขอรับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นก็ได้ โดยการแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามแบบที่คณะกรรมการควบคุมอาคารกำหนด พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานตามที่ระบุไว้ในแบบดังกล่าว โดยอย่างน้อยต้องแจ้งข้อมูลและยื่นเอกสารและหลักฐาน

1.) สถาปนิกและวิศวกรผู้ออกแบบต้องเป็นวุฒิสถาปนิก และวุฒิวิศวกร

2.) มีสถาปนิกและวิศวกรผู้ได้รับอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเป็นผู้ควบคุมงาน

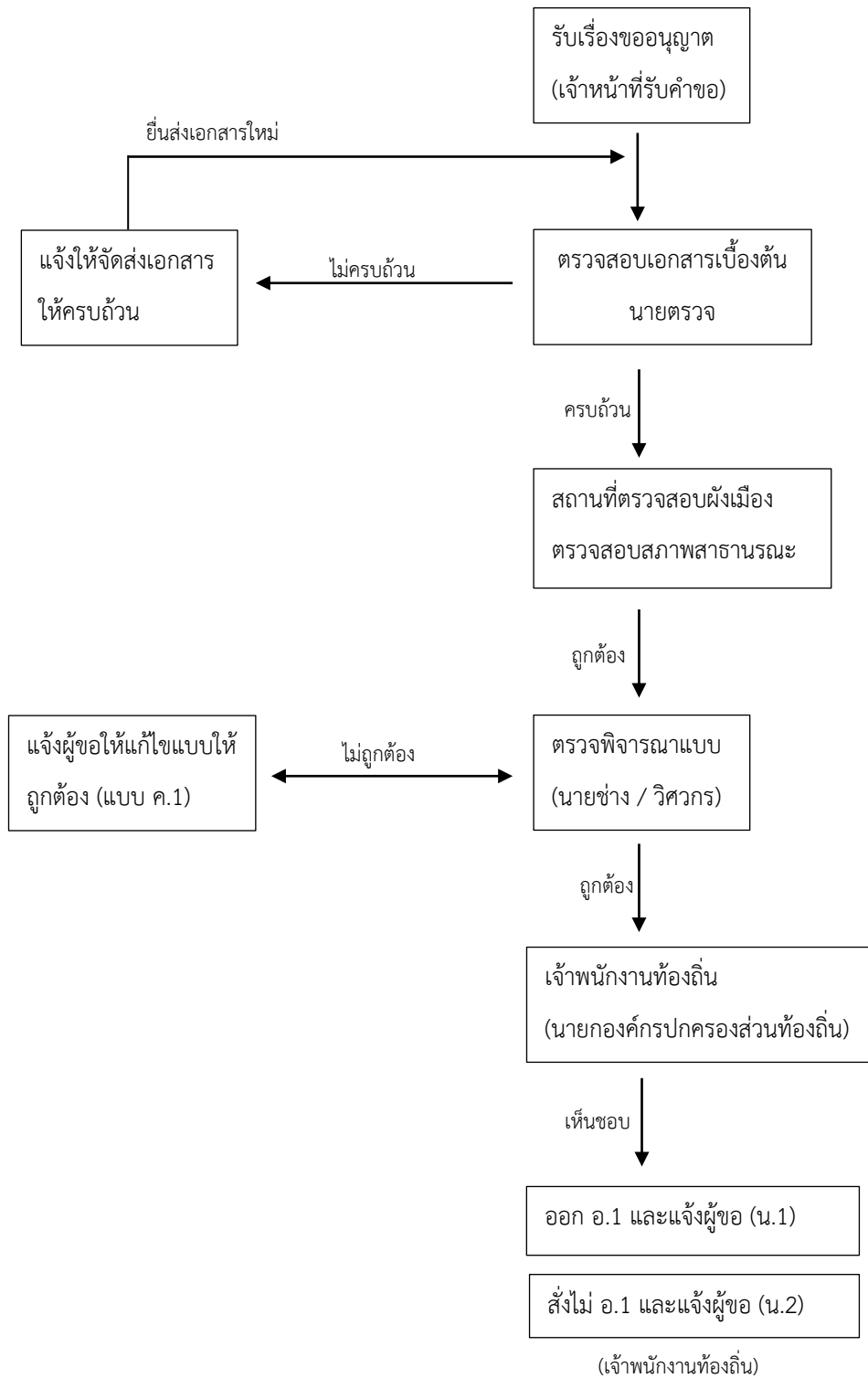
3.) สำเนาใบอนุญาตและรายการคำนวณที่สถาปนิกและวิศวกรผู้ออกแบบลงนามรับรอง

4.) วันเริ่มต้นและวันสิ้นสุดการดำเนินการ

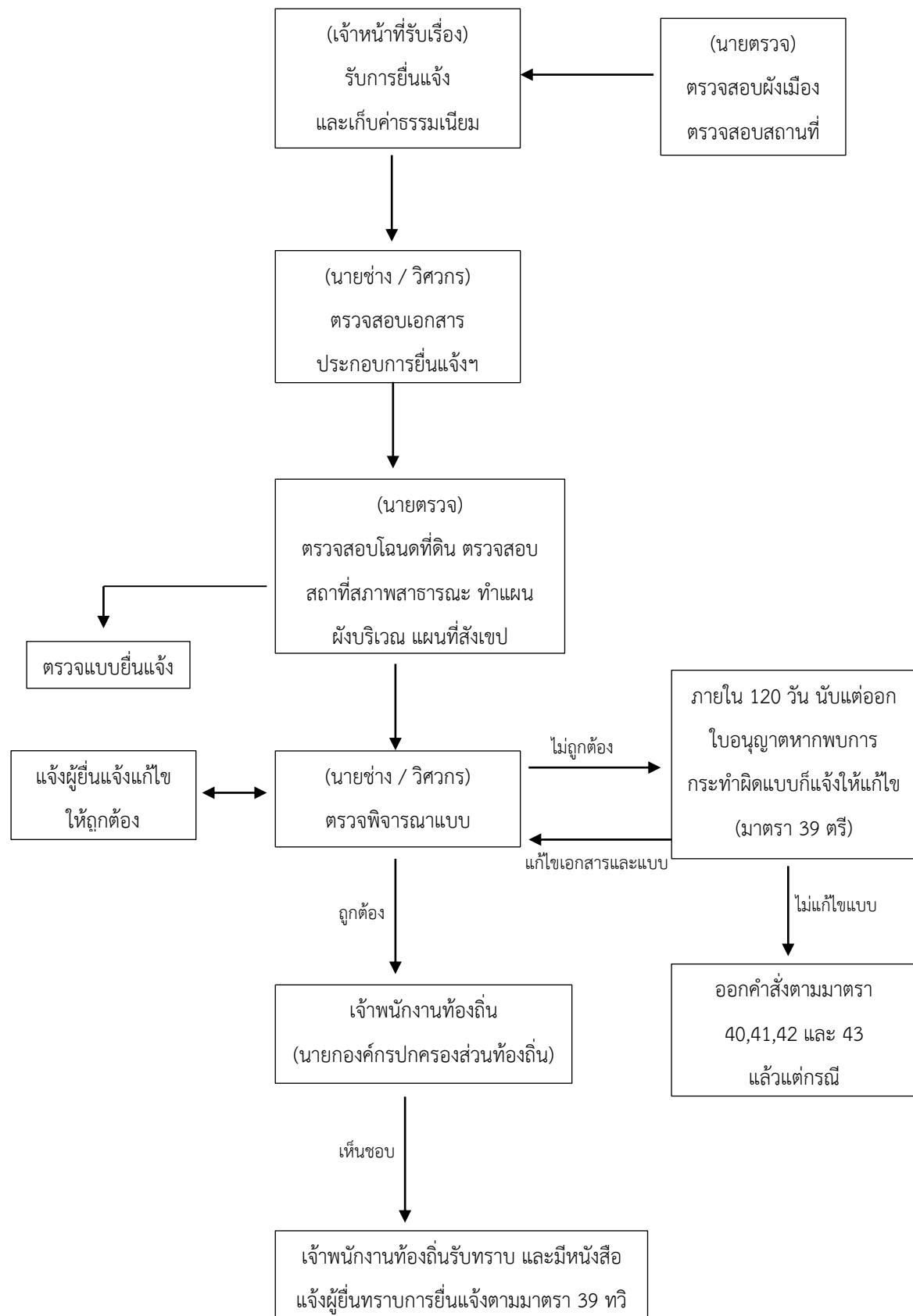
เมื่อผู้แจ้งส่งเอกสารต่าง ๆ ครบถ้วนและถูกต้องแล้ว เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะออกใบรับแจ้งให้ และผู้แจ้งสามารถดำเนินการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอนหรือเคลื่อนย้ายอาคารได้

ในกรณีการก่อสร้าง ดัดแปลง หรือรื้อถอนอาคารที่ได้แจ้งไว้ไม่ถูกต้อง ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีหนังสือแจ้งข้อบกพร่องให้ผู้แจ้งดำเนินการก่อสร้าง ดัดแปลง หรือรื้อถอนอาคารดังกล่าว ให้ถูกต้อง ในระหว่างระยะเวลาที่ผู้แจ้งดำเนินการแก้ไขตามหนังสือแจ้งข้อบกพร่อง ให้ผู้แจ้งระงับการก่อสร้าง ดัดแปลง หรือรื้อถอนอาคารในส่วนที่ไม่ถูกต้องนั้นจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง เว้นแต่เป็นการกระทำเพื่อแก้ไขให้เป็นไปตามข้อบกพร่องของเจ้าพนักงานท้องถิ่น

ขั้นตอนการพิจารณาอนุญาตก่อสร้าง ตัดแปลงอาคาร

ขั้นตอนการพิจารณาอนุญาตก่อสร้างอาคาร ตามมาตรา 39 ทวิ

4.2.2 การใช้และเปลี่ยนการใช้อาคาร

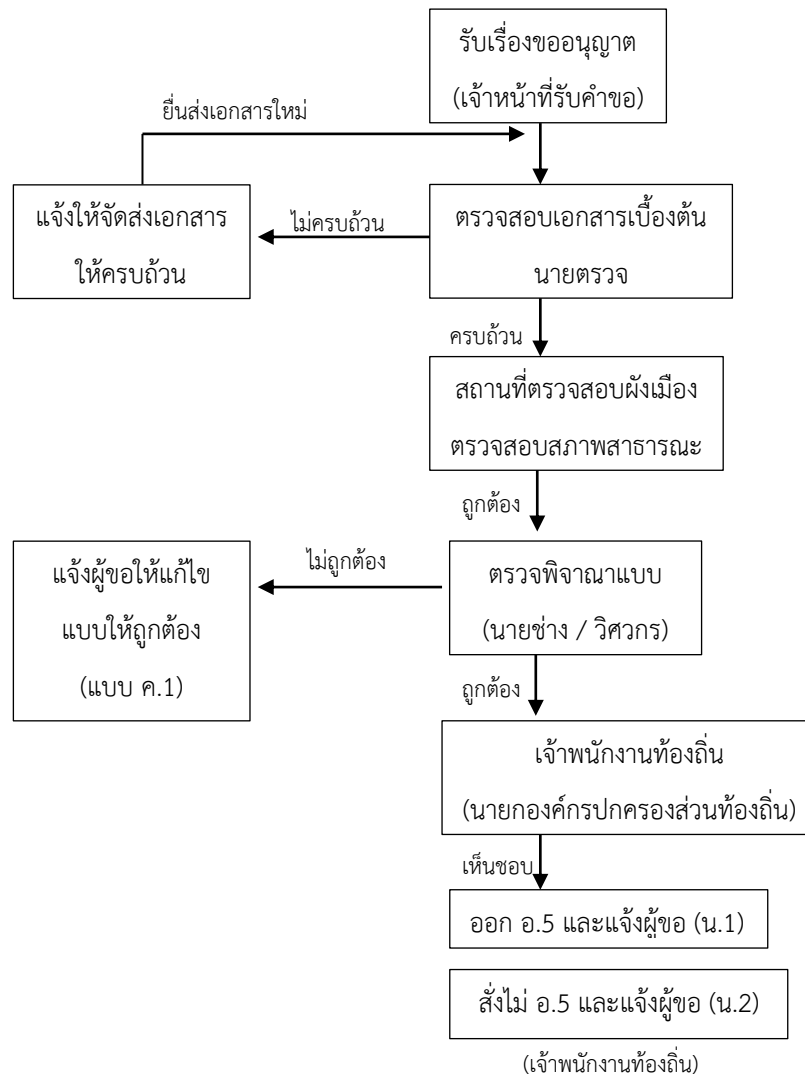
“การใช้” หมายความว่า การเข้าไปใช้ประโยชน์ภายในอาคาร

“การเปลี่ยนการใช้” หมายความว่า การเปลี่ยนการใช้จากเดิมที่ได้รับอนุญาต

ห้ามดำเนินการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารให้ผิดไปจากแผนผังบริเวณ แบบแปลน และรายการประกอบแบบแปลนที่ได้รับอนุญาต ตลอดจนวิธีการหรือเงื่อนไขที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดไว้ในใบอนุญาต หรือให้ผิดไปจากที่ได้แจ้งไว้ตามมาตรา 39 ทวิ เว้นแต่

- 1.) เจ้าของอาคารนั้นได้ยื่นคำขออนุญาต และได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้ทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้
- 2.) เจ้าของอาคารนั้นได้แจ้งการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบแล้ว หรือ
- 3.) การดำเนินการดังกล่าวไม่ขัดต่อกฎกระทรวงหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง หรือเป็นกรณีตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ขั้นตอนการพิจารณาอนุญาตเปลี่ยนการใช้อาคาร

4.2.3 การตรวจสอบอาคาร

การก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเคลื่อนย้ายอาคาร หรือการใช้และเปลี่ยนกรใช้อาคาร ต้องจัดให้มีผู้ตรวจสอบด้านวิศวกรรมหรือผู้ตรวจสอบด้านสถาปัตยกรรม แล้วแต่กรณี ทำการตรวจสอบสภาพอาคาร โครงสร้าง ของตัวอาคาร อุปกรณ์ประกอบต่าง ๆ เกี่ยวกับระบบไฟฟ้า และการจัดแสงสว่าง ระบบการเตือน การป้องกัน และการระงับอัคคีภัย การป้องกันอันตรายเมื่อมีเหตุฉุกเฉิน ทุ่นภัย ระบบระบายอากาศ ระบบระบายน้ำ ระบบ บำบัดน้ำเสีย ระบบเครื่องกลหรือระบบอื่น ๆ ของอาคารที่จำเป็นต่อการป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ ที่มีผลต่อ สุขภาพ ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน แล้วรายงานผลการตรวจสอบต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น ทั้งนี้ ตาม หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกฎกระทรวงการอนุญาตประกอบกิจการหอพัก พ.ศ. 2560 แห่งพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558 ได้ กำหนดให้การขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการหอพัก ต้องแสดงเอกสารหลักฐาน ใบอนุญาตหรือใบรับแจ้ง ก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคารเพื่อใช้เป็นหอพักตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร หรือใบรับรองการ ตรวจสอบสภาพอาคารว่ามีความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัยเพื่อใช้เป็นหอพัก

การดัดแปลง การเปลี่ยนชื่อ และการเปลี่ยนประเภทหอพัก ต้องแสดงเอกสารหลักฐาน ใบอนุญาตหรือ ใบรับแจ้งก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคารเพื่อใช้เป็นหอพักตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร

4.3 ความสำคัญของพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2518 กฎกระทรวง และประกาศที่เกี่ยวข้อง

4.5.1 นิยามศัพท์

“ผังเมืองรวม” หมายความว่า แผนผังนโยบายและโครงการ รวมทั้งมาตรการควบคุมโดยทั่วไปเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและการดำรงรักษาในเมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้องหรือชนบท ในด้านการใช้ประโยชน์ ในทรัพย์สิน การคมนาคมและขนส่ง การสาธารณสุข โภค การบริการสาธารณะและสภาพแวดล้อม เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ของการผังเมือง

“ผังเมืองเฉพาะ” หมายถึง แผนผังและโครงการดำเนินการพัฒนาหรือดำรงรักษาบริเวณเฉพาะแห่ง หรือกิจการที่เกี่ยวข้องในเมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้องหรือชนบทเพื่อประโยชน์แก่การผังเมือง

“อาคาร” หมายความว่า อาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคาร รวมทั้งสิ่งปลูกสร้าง ทุกชนิดหรือสิ่งอื่นใดที่วางบน ใต้ หรือผ่านเหนือพื้นดิน หรือพื้นน้ำ

“ที่อุปถัมภ์” หมายความว่า ที่ดินของเอกชนซึ่งผังเมืองเฉพาะจัดให้เป็นที่ดินว่างหรือใช้เพื่อสาธารณะ ประโยชน์อย่างอื่นด้วย เช่น ทางเท้า ทางเดิน ตรอกหรือข้างอาคาร ทางน้ำ หรือท่อระบายน้ำ

“ที่โล่ง” หมายความว่า บริเวณที่ดินอันได้ระบุไว้ในผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะให้เป็นที่ดินว่างเป็น ส่วนใหญ่และเพื่อใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้

4.5.2 ส่วนประกอบของผังเมืองรวม และผังเมืองเฉพาะ

ผังเมืองรวมประกอบด้วย

1. วัตถุประสงค์ในการวางและจัดทำผังเมืองรวมให้กำหนดโดยคำนึงถึงความเป็นระเบียบ ความ สบายงาม การใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน ความปลอดภัยของประชาชน การเศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ การ

ดำรงรักษาสถานที่มีคุณค่า ทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี และการจัดสภาพแวดล้อมที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ร่วมกันได้อย่างเท่าเทียมกัน

2. แผนที่แสดงเขตของผังเมืองรวมโดยแสดงข้อมูลภูมิประเทศและระดับความชันความสูง
3. แผนผังซึ่งทำขึ้นเป็นฉบับเดียวหรือหลายฉบับโดยสาระสำคัญทุกประการหรือบางประการ

ดังต่อไปนี้

(ก) แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ได้จำแนกประเภท

(ข) แผนผังแสดงที่โล่ง

(ค) แผนผังแสดงโครงการคมนาคมและขนส่ง

(ง) แผนผังแสดงโครงการกิจการสาธารณูปโภค

4. รายการประกอบแผนผัง

5. ข้อกำหนดที่จะให้ปฏิบัติหรือไม่ให้ปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองรวมทุกประการดังต่อไปนี้

(ก) ประเภทและขนาดกิจการที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ดำเนินการ

(ข) ประเภท ชนิด ขนาด ความสูงและลักษณะของอาคารที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้สร้าง

(ค) อัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นของอาคารทุกหลังต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร

(ง) อัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร

(จ) อัตราส่วนที่ว่างอันปราศจากสิ่งปกคลุมของแปลงที่ดินที่อาคารตั้งอยู่ต่อพื้นที่ใช้สอยรวมของอาคาร

(ฉ) ระยะถอยร่นจากแนวธรรมชาติ ถนน แนวเขตที่ดิน อาคาร หรือสถานที่อื่น ๆ ที่จำเป็น

(ช) ขนาดของแปลงที่ดินที่จะอนุญาตให้สร้างอาคาร

(ซ) กำหนดอื่นที่จำเป็นโดยรัฐมนตรีประกาศกำหนดตามคำแนะนำของคณะกรรมการผังเมือง

ในกรณีที่ผังเมืองไม่มีข้อกำหนดบางประการตาม (ก) (ข) (ค) (ง) (จ) (ฉ) (ช) และ (ซ) จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผังเมือง โดยมีเหตุอันสมควร

6. นโยบาย มาตรการและวิธีดำเนินการเพื่อปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองรวมผังเมืองเฉพาะประกอบด้วย

1. วัตถุประสงค์ในการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ

2. แผนที่แสดงเขตของผังเมืองเฉพาะ

3. แผนผังเมืองหรือแผนผังบริเวณซึ่งทำขึ้นเป็นฉบับเดียวหรือหลายฉบับโดยสาระสำคัญทุกประการหรือบางประการ ดังต่อไปนี้

(ก) แผนผังแสดงกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินซึ่งจำแนกประเภทกิจการ พร้อมทั้งแนวเขตการแบ่งที่ดินออกเป็นประเภทและย่าน

(ข) แผนผังแสดงโครงการคมนาคมและขนส่ง พร้อมทั้งรายละเอียดแสดงแนวและขนาดทาง
สาธารณะ

(ค) แผนผังแสดงรายละเอียดของกิจการสาธารณูปโภค

(ง) แผนผังแสดงที่โล่ง

(จ) แผนผังแสดงการกำหนดระดับพื้นดิน

(ฉ) แผนผังแสดงที่ตั้งของสถานที่หรือวัตถุที่มีประโยชน์ หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม
สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดีที่จะพึงส่งเสริมดำรงรักษาหรือบูรณะ

(ช) แผนผังแสดงบริเวณที่มีทรัพยากรธรรมชาติหรือภูมิประเทศที่งดงามหรือมีคุณค่าในทาง
ธรรมชาติรวมทั้งต้นไม้เดี่ยว ต้นไม้หมู่ที่จะพึงส่งเสริมและบำรุงรักษา

4. รายการและคำอธิบายประกอบแผนผังตาม (ข้อ 3) รวมทั้งประเภทและชนิดอาคารที่จะ
อนุญาตหรือไม่อนุญาตก่อสร้าง

5. ข้อกำหนดที่จะให้ปฏิบัติหรือไม่ให้ปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองเฉพาะทุก
ประการ หรือบางประการดังต่อไปนี้

(ก) แนวทางและขนาดของที่อุปถัมภ์

(ข) ประเภท ชนิด ขนาด จำนวนของอาคารที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้สร้าง

(ค) ประเภท ชนิด ขนาด จำนวนและลักษณะของอาคารที่ชำรุดทรุดโทรม หรืออยู่ในสภาพ
อันเป็นที่น่ารังเกียจ หรือน่าจะเป็นอันตรายแก่ผู้อยู่อาศัยหรือสัญจรไปมาซึ่งจะถูกสั่งให้รื้อหรือย้ายตามคำสั่ง
ของคณะกรรมการบริหารผังเมืองส่วนท้องถิ่นตามมาตรา 55

(ง) การใช้ประโยชน์ของอาคารที่อนุญาตให้สร้างขึ้นใหม่ หรืออนุญาตให้เปลี่ยนแปลง อันผิด
ไปจากการใช้ประโยชน์ตามที่ได้ขอไว้เมื่อขออนุญาตก่อสร้าง ซึ่งจะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

(จ) ขนาดและแปลงที่ดินที่จะอนุญาตให้เป็นที่สร้างอาคารที่ใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ตามที่ได้ระบุ
ไว้ในผังเมืองเฉพาะ รวมทั้งบริเวณของที่ดินที่กำหนดให้เป็นที่โล่งเพื่อประโยชน์ตามที่ระบุไว้

(ฉ) การส่งเสริมดำรงหรือบูรณะสถานที่ หรือวัตถุที่มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม
สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี

(ช) การดำรงรักษาที่โล่ง

(ซ) การส่งเสริมหรือบำรุงรักษาต้นไม้เดี่ยวหรือต้นไม้หมู่

(ฌ) การรื้อ ย้าย หรือดัดแปลงอาคาร

6. รายละเอียดระบุที่ดินหรือสิ่งหาทรัพยากรอย่างอื่นที่ต้องเวนคืนเพื่อประโยชน์แก่การผังเมือง
สำหรับใช้เป็นทางหลวงตามมาตรา 43(1)

7. รายละเอียดระบุที่ดินหรือสิ่งหาทรัพยากรอย่างอื่นที่ต้องเวนคืนพร้อมทั้งรายชื่อเจ้าของ หรือ
ผู้ครอบครองทรัพย์สินโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยมีแผนที่แสดงเขตที่ดินหรือสิ่งหาทรัพยากรอย่างอื่นที่เวนคืน
เพื่อประโยชน์แก่การผังเมืองอย่างอื่นตามมาตรา 43(2)

8. รายละเอียดและแผนที่ระบุที่ดินหรือสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นซึ่งเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน หรือสิ่งกระทรวง ทบวง กรม จังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์การของรัฐเป็นเจ้าของผู้ครอบครองหรือผู้ดูแลรักษา ซึ่งจะนำมาใช้เป็นทางหลวง หรือใช้ประโยชน์แก่การผังเมืองอย่างอื่น

9. แผนที่ แผนผังหรือรายละเอียดอื่น ๆ ตามความจำเป็น

4.5.3 การบังคับใช้ผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ

การบังคับใช้ผังเมืองรวม

มาตราที่ 27 ในเขตที่ได้มีกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมแล้ว ห้ามบุคคลใดใช้ประโยชน์ที่ดินผิดไปจากที่ได้กำหนดไว้ในผังเมืองรวม หรือปฏิบัติการใด ๆ ซึ่งขัดกับข้อกำหนดของผังเมืองรมนั้น

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่กรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินได้ใช้ประโยชน์ที่ดินมาก่อนที่จะมีกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมและจะใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไปเมื่อมีกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมแล้ว แต่ถ้าคณะกรรมการผังเมืองเห็นว่าการใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไปเป็นการขัดต่อนโยบายของผังเมืองรวมในสาระสำคัญเกี่ยวกับสัญลักษณ์ ความปลอดภัยของประชาชนและสวัสดิภาพของสังคม คณะกรรมการผังเมืองมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินจะต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือระงับการใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไปภายในระยะเวลาที่เห็นสมควรได้ การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขดังกล่าวให้คำนึงถึงกิจการที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดิน สภาพของที่ดินและทรัพย์สินอื่นที่เกี่ยวกับที่ดิน การลงทุน ประโยชน์หรือความเดือดร้อนรำคาญที่ประชาชนได้รับจากกิจการนั้น ทั้งนี้ให้คณะกรรมการผังเมืองเชิญเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินมาแสดงข้อเท็จจริงและความคิดเห็นประกอบด้วย

เมื่อได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขดังกล่าวในวรรคสองแล้ว ให้คณะกรรมการผังเมืองมีหนังสือแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินทราบและเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินมีสิทธิอุทธรณ์ได้ตามมาตรา 70

การบังคับใช้ผังเมืองเฉพาะ

มาตรา 43 เมื่อได้ประกาศพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะในท้องที่ใดที่ดินหรือสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นซึ่งเอกชนเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองและถูกกำหนดในพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะให้เวนคืนถ้า

1. เพื่อใช้เป็นทางหลวง ให้ถือว่าถูกเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยทางหลวงและให้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับแก่การเวนคืนโดยอนุโลม ทั้งนี้เว้นแต่ที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ

2. เพื่อใช้ในการอันเป็นประโยชน์แก่การผังเมืองอย่างอื่นให้ถือว่าถูกเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์และให้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับแก่การเวนคืนโดยอนุโลม ทั้งนี้ เว้นแต่ที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ

ในทั้งสองกรณี ให้อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมืองหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ ซึ่งระบุไว้ในพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ เป็นเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ และให้ถือแนวเขตที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นที่จะเวนคืนที่มีอยู่ในแผนที่ท้ายพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะเป็นแนวเขตที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นที่ถูเวนคืน

ในกรณีที่ให้ใช้บังคับพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะภายในห้าปีนับแต่วันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะทำการสำรวจตามมาตรา 14 เงินค่าทดแทนที่จะจ่ายให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินที่ถูกเวนคืนตามมาตรา 14 นี้ ถ้าพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะไม่ได้กำหนดเงินค่าทดแทนไว้เป็นอย่างอื่นให้กำหนดตามราคาทรัพย์สินที่ต้องเวนคืนตามความเป็นธรรมที่เป็นอยู่ในวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว

ในกรณีที่ให้ใช้บังคับพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะโดยไม่ได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว หรือใช้บังคับเมื่อพ้นห้าปีนับแต่วันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาและพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะไม่ได้กำหนดเงินค่าทดแทนไว้เป็นอย่างอื่น ให้กำหนดตามราคาทรัพย์สินที่ต้องเวนคืนนั้นตามความเป็นธรรมที่เป็นอยู่ในวันใช้บังคับพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ

ในกรณีที่เป็นการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อปรับปรุงให้เป็นไปตามผังเมืองเฉพาะ เมื่อเจ้าหน้าที่ดำเนินการได้ดำเนินการปรับปรุงแล้วและประสงค์จะให้เช่าหรือหาประโยชน์ในอสังหาริมทรัพย์นั้นต่อไปก็ให้กระทำได้ แต่จะกระทำการอันมีผลเป็นการโอนกรรมสิทธิในอสังหาริมทรัพย์นั้นมิได้

การโอนกรรมสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ที่เวนคืนเพื่อปรับปรุงดังกล่าวจะกระทำได้อีกโดยการตราพระราชบัญญัติ

4.5.4 สัญลักษณ์สีของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทต่าง ๆ

1.เขตสีเหลือง		ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย
2.เขตสีส้ม		ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง
3.เขตสีแดง		ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก
4.เขตสีม่วง		ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า
5.เขตสีม่วงอ่อน		ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมเฉพาะกิจ
6.เขตสีเขียว		ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม
7.เขตสีเขียวอ่อน		ที่ดินประเภทที่โล่งเพื่อนันทนาการและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
8.เขตสีเขียวมรกต		ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา
9.เขตสีเทาอ่อน		ที่ดินประเภทสถาบันศาสนา
10.เขตสีน้ำเงิน		ที่ดินประเภทสถาบันราชการ สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ
11.เขตสีน้ำตาลอ่อน		ที่ดินประเภทอนุรักษ์ เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย

4.4 การตรวจสอบลักษณะและมาตรฐานของหอพัก

หอพักสถานศึกษาและหอพักเอกชน ที่จะได้รับใบอนุญาตต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงการอนุญาตประกอบกิจการหอพัก พ.ศ. 2560

ในกรณีที่กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารหรือกฎหมายอื่นใด

ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้แล้ว กฎกระทรวงจะไม่กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องดังกล่าวก็ได้ หลักเกณฑ์ดังกล่าวจะต้องมีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารหรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

4.4.1 การประกอบกิจการหอพัก พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ.2558

ที่จะได้รับใบอนุญาตต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง อย่างน้อยต้องประกอบด้วย

1. หอพักสถานศึกษา

1.) ชื่อและประเภทของหอพัก

1.) สถานที่ตั้ง สิ่งแวดล้อม และสุขลักษณะของหอพัก

2.) ห้องนอน ห้องน้ำ และห้องส้วม

3.) สถานที่สำหรับรับประทานอาหารหรือต้อนรับผู้เยี่ยมเยือน และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นสำหรับผู้พัก

4.) ระบบสาธารณูปโภคและระบบการรักษาความปลอดภัย

2. หอพักเอกชน

1.) ชื่อและประเภทของหอพัก

2.) จำนวนห้องพัก

3.) สถานที่ตั้ง สิ่งแวดล้อม และสุขลักษณะของหอพัก

4.) ห้องนอน ห้องน้ำ และห้องส้วม

5.) สถานที่สำหรับรับประทานอาหารหรือต้อนรับผู้เยี่ยมเยือน และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นสำหรับผู้พัก

6.) ระบบสาธารณูปโภคและระบบการรักษาความปลอดภัย

4.4.2 ลักษณะและมาตรฐานของหอพัก กฎกระทรวงการอนุญาตประกอบกิจการหอพัก พ.ศ. 2560

1. ชื่อของหอพักต้องไม่พ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไธยหรือพระนามาภิไธยของพระราชินีหรือพระราชทายาท และไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย

2. หอพักต้องแยกอาคารหอพักชายและหอพักหญิงออกจากกันเป็นสัดส่วน

3. สถานที่ตั้งหอพักต้องไม่อยู่ติดกับโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน และสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

4. ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณหอพัก
5. ทางเข้าออกหอพักต้องไม่มีสิ่งกีดขวาง
6. หอพักต้องมีพื้นที่ใช้สอยอย่างน้อยแปดตารางเมตรต่อคน และในห้องนอนต้องมีที่นอนตู้เสื้อผ้า สถานที่เก็บเอกสารและสิ่งของใช้ส่วนตัว ที่เป็นสัดส่วน
7. หอพักต้องจัดสถานที่สำหรับรับประทานอาหารแยกเป็นอีกส่วนหนึ่งจากบริเวณพักอาศัยในกรณีที่หอพักรับผู้พักซึ่งอยู่ในระหว่างการศึกษาชั้นพื้นฐาน ต้องจัดให้มีสถานที่สำหรับปรุงประกอบอาหารด้วย
8. หอพักต้องจัดสถานที่สำหรับต้อนรับผู้เยี่ยมเยียนแยกเป็นอีกส่วนหนึ่งจากบริเวณพักอาศัยและต้องจัดให้มีสถานที่บริการเพื่อการติดต่อประสานงานและให้บริการแก่ผู้พัก และผู้มาติดต่อ
9. หอพักต้องจัดให้มีอุปกรณ์กรองน้ำหรือเครื่องทำน้ำดื่มเพื่อให้ผู้พักมีน้ำสะอาดสำหรับอุปโภคและบริโภคและจะจัดให้มีสาธารณูปโภคอื่นเพื่อให้บริการแก่ผู้พักด้วยก็ได้
10. หอพักต้องจัดให้มีสถานที่รองรับมูลฝอยที่เป็นสัดส่วนและมีระบบการจัดการมูลฝอยน้ำเสีย สิ่งปฏิกูล แมลงและสัตว์พาหะนำโรค เพื่อมิให้เป็นอันตรายต่อผู้พักและผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงกับหอพัก
11. หอพักต้องจัดให้มีการติดตั้งป้ายบอกชั้นและป้ายบอกทางหนีไฟอย่างน้อยชั้นละหนึ่งชุดและติดตั้งทุกระยะห่างกันไม่เกินสี่สิบห้าเมตร
12. หอพักต้องจัดให้มีระบบดับเพลิงพร้อมใช้งานตลอดเวลา โดยต้องจัดให้มีเครื่องดับเพลิงระบบมือถืออย่างน้อยชั้นละหนึ่งชุดและติดตั้งทุกระยะห่างกันไม่เกินสี่สิบห้าเมตร
13. หอพักต้องจัดให้มีระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ทุกชั้นสำหรับกรณีฉุกเฉิน หรือเกิดเพลิงไหม้ และต้องจัดให้มีแผนและการซักซ้อมหนีไฟอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง
14. หอพักต้องจัดให้มีระบบรักษาความปลอดภัยเพื่อรักษาความปลอดภัยแก่ผู้พักผู้ดูแลระบบรักษาความปลอดภัยต้องได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น
15. หอพักต้องติดประกาศระเบียบประจำหอพักไว้ ณ สถานที่ที่ผู้พักและผู้มาติดต่อสามารถเห็นได้อย่างชัดเจนในบริเวณหอพัก

4.4.3 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และกฎกระทรวง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. ส่วนต่าง ๆ ของอาคาร
 - 1.) พื้นที่ภายในอาคาร
 - 2.) บันไดของอาคาร
 - 3.) บันไดหนีไฟ
 - 4.) ทางเดินเชื่อมระหว่างอาคาร
 - 5.) ที่ว่างภายนอกอาคาร
- 2..แนวอาคาร และระยะต่าง ๆ ของอาคาร

3. แบบและวิธีการเกี่ยวกับการติดตั้งระบบการป้องกันอัคคีภัย
4. แบบและจำนวนของห้องน้ำและห้องส้วม
5. ระบบการจัดแสงสว่างและการระบายอากาศ
6. สิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร
 - 1.) ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก
 - 2.) ทางลาดและลิฟต์บันได
 - 3.) ที่จอดรถ
 - 4.) ทางเข้าอาคาร ทางเดินระหว่างอาคารและทางเชื่อมระหว่างอาคาร
 - 5.) ประตู
 - 6.) ห้องส้วม
 - 7.) พื้นผิวต่างสัมผัส

บทที่ 5

ปัญหาความปลอดภัยสำหรับผู้พักอาศัยในหอพักและอาคารสูงและแนวทางการ ในการดำเนินการกำกับดูแลกิจการหอพักและอาคารสูง

5.1 ปัญหาความปลอดภัยสำหรับผู้พักอาศัยในหอพักและอาคารสูง

จากมาตรการทางกฎหมายของกฎกระทรวงฉบับที่ 33 (พ.ศ.2535) และกฎกระทรวงฉบับที่ 39 (พ.ศ.2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 เป็นมาตรการที่ออกมาบังคับใช้กับอาคารสูงโดยเน้นที่ความปลอดภัยในด้านอัคคีภัยในอาคารสูงโดยกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของโครงสร้างและวัสดุอุปกรณ์ให้มีความทนไฟ รวมทั้งกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในส่วนอื่น ๆ เพื่อเวลาที่เกิดเพลิงไหม้สามารถที่จะขนย้ายหรืออพยพผู้พักอาศัยออกจากอาคารได้ทันช่วงที่ก่อนที่อาคารนั้นจะพังทลายหาก ปัญหาด้านอัคคีภัยเป็นอุบัติเหตุที่สร้างความเสียหายให้กับชีวิตและทรัพย์สินของผู้ที่อาศัยในอาคารสูง และยังส่งผลทำให้เกิดความสูญเสียต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สินจำนวนมากจากอัคคีภัยมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นตามลักษณะสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่ขยายตัว ประกอบกับรูปแบบในการหอพักในแหล่งชุมชนคนจำนวนมากรวมทั้งอาคารมีความซับซ้อนและหลากหลายรูปแบบ จึงค่อนข้างลำบากในการดำเนินการดับเพลิง จากการรวบรวมข้อมูลของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พบว่า ในระหว่างปี พ.ศ 2532 - 2554 สถิติการเกิดอัคคีภัยของประเทศไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 50,413 ครั้ง มูลค่าความเสียหายมากกว่า 32,000 ล้านบาท สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากความประมาทในการใช้ไฟฟ้า การทำงานที่เกิดประกายไฟ การประกอบอาหาร และการก่อไฟโดยไม่ระมัดระวัง สถานที่ที่เกิดอัคคีภัยส่วนใหญ่มักจะเป็นที่อยู่อาศัยและชุมชนที่มีความหนาแน่นหรือมีความแออัดของประชากร และอาคารสูง เป็นต้น กฎกระทรวงฉบับที่ 33 (พ.ศ.2535) ซึ่งมุ่งเน้นความปลอดภัยเกี่ยวกับอัคคีภัยในอาคารเป็นหลัก ในส่วนของกฎกระทรวงฉบับที่ 47 (พ.ศ.2540) ที่เน้นเรื่องบันไดหนีไฟ และการปิดล้อมบันได โดยบันไดหนีไฟต้องมีอัตราการทนไฟไม่น้อยกว่า 1 ชั่วโมง และเป็นกฎหมายฉบับแรกที่บังคับใช้กับอาคารเก่า ความเสียหายที่เกิดจากอัคคีภัยที่เกิดขึ้นแล้วสามารถลดความรุนแรงหรือความเสียหายได้หากอาคารที่เกิดเหตุมีความพร้อมในการรับมือกับเหตุการณ์นั้นสาเหตุที่ทำให้ความเสียหายจากอัคคีภัยขยายวงกว้างขึ้นมาจาก

1. อุปกรณ์ความปลอดภัยไม่พร้อมใช้งาน
2. อุปกรณ์เตือนเพลิงไหม้อัตโนมัติไม่ทำงาน
3. เครื่องดับเพลิงหมดแรงดัน/ไม่มีน้ำยา
4. ประตูหนีไฟเปิดค้าง/ปิดไม่ได้/มีช่องว่างบัง แต่ทางออกจากอาคารปิดล็อก
5. ไม่มีตารางตรวจและบำรุงรักษาอุปกรณ์ โดยช่างหรือพนักงานผู้รับผิดชอบ โดยผู้บริหารอาคาร
โดยเจ้าหน้าที่ราชการ / ผู้รับอนุญาต
6. ไม่มีแผนปฏิบัติในกรณีฉุกเฉิน
7. ขาดการซ้อมตามแผนฉุกเฉิน

8. ระบบรักษาความปลอดภัยไม่ครอบคลุมพื้นที่ หรือขาดการควบคุมการปฏิบัติงานที่ดี
9. ขาดความรู้และทักษะในการดำเนินการและจัดการปฏิบัติงานด้วยความปลอดภัย
10. มีการเจาะรูระหว่างบริเวณกันไฟ
11. ช่อง Shaft ไฟฟ้ามิได้ป้องกันด้วยวัสดุกันไฟลาม
12. มีการเก็บของเหลวไวไฟในบริเวณอันตราย
13. พนักงานไม่มีความสามารถในการตอบสนองต่อกรณีฉุกเฉิน เช่น ในกรณี LPG รั่วไหล

5.2 ความเสี่ยงต่อความปลอดภัยในอาคารสูง

ความเสี่ยง หมายถึง สภาวะการณ์ที่อาจมีภัยคุกคาม (Threats) เกิดขึ้นซึ่งก่อให้เกิดความสูญเสียเสียหาย หรือเป็นอันตรายกับผู้ใช้อาคารและทรัพย์สิน โดยภัยคุกคามในที่นี้อาจหมายถึง วัตถุ สิ่งของ บุคคล หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยอาคารสูงใดที่มีโอกาสเกิดภัยคุกคามมากก็จะส่งผลให้มีระดับความเสี่ยงได้แก่

1. ความเสี่ยงต่อสุขภาพและอนามัย (HealthRisk)
2. ความเสี่ยงต่ออุบัติเหตุและอุบัติเหตุน้ำ (Safety Risk)
3. ความเสี่ยงต่อความปลอดภัยในสวัสดิภาพและทรัพย์สิน (Security Risk)
4. อัคคีภัยในอาคารสูง

5.3 แนวทางและวิธีการในการดำเนินการกำกับดูแลกิจการหอพักและอาคารสูง

สำหรับผู้จัดการอาคาร ซึ่งเป็นผู้ที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบอาคารด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินก็มีแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมการป้องกันการเกิดอัคคีภัยและการดูแลอพยพผู้ใช้อาคารเพื่อให้หนีไฟออกจากอาคารได้อย่างปลอดภัย โดยมีข้อควรปฏิบัติดังนี้คือ

1. จัดพื้นที่อาคารให้มีระเบียบ ไม่ควรกองสะสมวัสดุสิ่งของไวไฟใกล้แหล่งความร้อน หรือพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการลุกไหม้รวมทั้งไม่วางสิ่งของเกะกะขวางประตูทางออกหนีไฟ หรือเส้นทางอพยพหนีไฟของอาคาร
2. ตรวจสอบและซ่อมบำรุงอุปกรณ์อาคาร เช่น สายไฟ อุปกรณ์ไฟฟ้า และอุปกรณ์การหุงต้ม ให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ปลอดภัยเป็นการระมัดระวังและป้องกันที่ต้นเหตุของการเกิดอัคคีภัยภายในอาคาร
3. จัดให้มีการฝึกหนีไฟของผู้ใช้อาคารเป็นประจำ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของผู้ใช้อาคาร
4. เป็นการตรวจสอบอุปกรณ์อาคารที่เกี่ยวข้องว่าสามารถใช้งานได้ดีเสมอสร้างจิตสำนึกในการร่วมกันรับรู้ รับผิดชอบและตระหนักถึงความสำคัญของความปลอดภัยในการอยู่อาศัยร่วมกันในอาคารสูง

อาคารสูง และอาคารขนาดใหญ่พิเศษต้องติดตั้งอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัย เช่น ระบบดับเพลิงอัตโนมัติ เช่น

1. ระบบสปริงเกอร์ (Sprinkle System)
2. ระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ทุกชั้น
3. ระบบท่อเย็นที่เก็บน้ำสำรอง และหัวรับน้ำดับเพลิง

4. เครื่องดับเพลิงแบบมือถือ
5. บันไดหนีไฟ และทางหนีไฟทางอากาศ
6. ระบบไฟส่องสว่างฉุกเฉินในเส้นทางหนีไฟ
7. ระบบป้องกันฟ้าผ่า
8. มีถนนรอบอาคารกว้างไม่น้อยกว่า 6.00 เมตร เพื่อความสะดวกในเวลาเกิดเพลิงไหม้รถดับเพลิงและรถกู้ภัยต่าง ๆ จะเข้าไปควบคุมเพลิงและช่วยเหลือผู้บาดเจ็บได้ทันที
9. ต้องมีช่องทางเฉพาะสำหรับบุคคลภายนอกเข้าไปบรรเทาสาธารณภัยได้ทุกชั้น
10. ลิฟต์โดยสารและลิฟต์ดับเพลิงแต่ละชุดที่ใช้กับอาคารสูงให้มีขนาดมวลบรรทุกไม่น้อยกว่า 230 กิโลกรัม
11. ลิฟต์ดับเพลิงต้องจอดได้ทุกชั้นของอาคาร และต้องมีระบบควบคุมพิเศษสำหรับพนักงาน
12. อาคารสูงต้องมีลิฟต์ดับเพลิงอย่างน้อยหนึ่งชุด ซึ่งมีรายละเอียดอย่างน้อยดังต่อไปนี้
 - 1.) ดับเพลิงใช้ขณะเกิดเพลิงไหม้โดยเฉพาะ
 - 2.) ดับเพลิงและอุปกรณ์ดับเพลิงอื่น ๆ
13. บริเวณห้องโถงหน้าลิฟต์ดับเพลิงทุกชั้นต้องติดตั้งตู้สายฉีดน้ำดับเพลิงหรือหัวต่อสายฉีดน้ำ
 - 1.) ห้องโถงหน้าลิฟต์ดับเพลิงทุกชั้นต้องมีผนังหรือประตูที่ทำด้วยวัสดุทนไฟปิดกั้นมิให้เปลวไฟหรือควันเข้าได้
 - 2.) มีหน้าต่างเปิดออกสู่ภายนอกอาคารได้โดยตรงหรือมีระบบอัดลมภายในห้องโถงหน้าลิฟต์ดับเพลิงที่มี
 - 3.) ความดันลมขณะใช้งานไม่น้อยกว่า 3.86 เมกะปาสกาลมาตรฐาน และทำงานได้โดยอัตโนมัติเมื่อเกิดเพลิงไหม้
 - 4.) ระยะเวลาในการเคลื่อนที่อย่างต่อเนื่องของลิฟต์ดับเพลิงระหว่างชั้นล่างสุดกับชั้นบนสุดของอาคารต้องไม่เกินหนึ่งนาที ทั้งนี้ ในเวลาปกติลิฟต์ดับเพลิงสามารถใช้เป็นลิฟต์โดยสารได้
14. ในปล่องลิฟต์ห้ามติดตั้งท่อสายไฟฟ้า ท่อส่งน้ำ ท่อระบายน้ำ และอุปกรณ์ต่าง ๆ เว้นแต่เป็นส่วนประกอบของลิฟต์หรือจำเป็นสำหรับการทำงานและการดูแลรักษาลิฟต์ลิฟต์ต้องมีระบบและอุปกรณ์การทำงานที่ให้ความปลอดภัยด้านสวัสดิภาพและสุขภาพของผู้โดยสารดังต่อไปนี้
 - 1.) ต้องมีระบบการทำงานที่จะให้ลิฟต์เลื่อนมาหยุดตรงที่จอดชั้นระดับดินและประตูลิฟต์ต้องเปิดโดยอัตโนมัติเมื่อไฟฟ้าดับ
 - 2.) ต้องมีสัญญาณเตือนและลิฟต์ต้องไม่เคลื่อนที่เมื่อบรรทุกเกินพิกัด
 - 3.) ต้องมีอุปกรณ์ที่จะหยุดลิฟต์ได้ในระยะที่กำหนดโดยอัตโนมัติเมื่อตัวลิฟต์มีความเร็วเกินพิกัด
 - 4.) ต้องมีระบบป้องกันประตูลิฟต์หนีผู้โดยสาร
 - 5.) ลิฟต์ต้องไม่เคลื่อนที่เมื่อประตูลิฟต์ปิดไม่สนิท
 - 6.) ประตูลิฟต์ต้องไม่เปิดขณะลิฟต์เคลื่อนที่หรือหยุดไม่ตรงที่จอด
 - 7.) ต้องมีระบบการติดต่อกับภายนอกห้องลิฟต์ และสัญญาณแจ้งเหตุขัดข้อง

- 8.) ต้องมีระบบแสงสว่างฉุกเฉินในห้องลิฟต์และหน้าชั้นที่จอด
- 9.) ต้องมีระบบการระบายอากาศในห้องลิฟต์ตามที่กำหนด
15. ให้มีคำแนะนำอธิบายการใช้ การขอความช่วยเหลือ การให้ความช่วยเหลือและข้อห้ามใช้
 - 1.) การให้ความช่วยเหลือให้ติดไว้ในห้องจักรกลและห้องผู้ดูแลลิฟต์
 - 2.) การใช้ลิฟต์และการขอความช่วยเหลือให้ติดไว้ในห้องลิฟต์
 - 3.) ข้อห้ามใช้ลิฟต์ให้ติดไว้ที่ข้างประตูลิฟต์ด้านนอกทุกชั้น

เนื่องจากอาคารบางอาคารซึ่งก่อสร้างดัดแปลง หรือเคลื่อนย้าย โดยได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 หรืออาคารบางอาคารซึ่งได้ก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเคลื่อนย้ายก่อนวันที่พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ใช้บังคับ มีสภาพหรือมีการใช้ที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินหรืออาจไม่ปลอดภัยจากอัคคีภัย หรือก่อให้เกิดเหตุรำคาญหรือกระทบกระเทือนต่อการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในการสั่งการให้แก่อาคาร เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารดำเนินการได้ในกรณีดังต่อไปนี้

1. อาคารที่มีความสูงตั้งแต่สี่ชั้นขึ้นไปให้ติดตั้งบันไดหนีไฟที่ไม่ใช่บันไดในแนวดิ่งเพิ่มจากบันไดหลักให้เหมาะสมกับพื้นที่ของอาคารแต่ละชั้น เพื่อให้สามารถถลำเลียงบุคคลทั้งหมดในอาคารออกนอกอาคารได้ภายในหนึ่งชั่วโมง โดยไม่ถือเป็นการดัดแปลงอาคารแต่ต้องยื่นแบบให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นตรวจพิจารณาให้ความเห็นชอบ และบันไดหนีไฟต้องมีลักษณะ ดังนี้

- 1.) ช่องประตูสู่บันไดหนีไฟต้องเป็นบานเปิดทำด้วยวัสดุที่ไม่ติดไฟ พร้อมติดตั้งอุปกรณ์ชนิดที่เหมาะสมกับพื้นที่ของอาคารแต่ละชั้น เพื่อให้สามารถถลำเลียงบุคคลทั้งหมดในอาคารออกนอกอาคารได้ภายในหนึ่งชั่วโมง โดยไม่ถือเป็นการดัดแปลงอาคารแต่ต้องยื่นแบบให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นตรวจพิจารณาให้ความเห็นชอบ และบันไดหนีไฟต้องมีลักษณะ ดังนี้
- 2.) บันไดหนีไฟภายในอาคารต้องมีผนังทุกด้านโดยรอบที่ทำด้วยวัสดุที่ไม่ติดไฟบังคับให้บานประตูปิดได้เองเพื่อป้องกันควันและเปลวไฟมิให้เข้าสู่บันไดหนีไฟและมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร สูงไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร

2. จัดให้มีการติดตั้งแบบแปลนแผนผังของอาคารแต่ละชั้นแสดงตำแหน่งห้องต่างๆ ทุกห้องตำแหน่งที่ติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิงต่าง ๆ ประตูหรือทางหนีไฟของชั้นนั้นติดไว้ในตำแหน่งที่เห็นได้ชัดเจนที่บริเวณห้องโถงหรือหน้าลิฟต์ทุกแห่งทุกชั้นของอาคาร และที่บริเวณพื้นชั้นล่างของอาคารต้องจัดให้มีแบบแปลนแผนผังของอาคารทุกชั้นเก็บรักษาไว้เพื่อให้สามารถตรวจสอบได้โดยสะดวก

3. ติดตั้งเครื่องดับเพลิงแบบมือถือตามชนิดและขนาดที่กำหนดไว้ในตารางท้ายกฎกระทรวงนี้ อย่างใดอย่างหนึ่งสำหรับดับเพลิงที่เกิดจากประเภทของวัสดุที่มีในแต่ละชั้น โดยให้มี 1 เครื่องต่อพื้นที่ไม่เกิน 1,000 ตารางเมตร ทุกระยะไม่เกิน 45.00 เมตร แต่ไม่น้อยกว่าชั้นละ 1 เครื่องการติดตั้งเครื่องดับเพลิงแบบมือถือนี้ต้องติดตั้งให้ส่วนบนสุดของตัวเครื่องสูงจากระดับพื้นอาคารไม่เกิน 1.50 เมตร ในที่มองเห็น สามารถอ่านคำแนะนำการใช้ได้และสามารถเข้าใช้สอยได้สะดวก และต้องอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ตลอดเวลา

4. ติดตั้งระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ทุกชั้น โดยระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้อย่างน้อยต้องประกอบด้วย

- 1.) อุปกรณ์ส่งสัญญาณเพื่อให้หนีไฟที่สามารถส่งเสียงหรือสัญญาณให้คนที่อยู่ในอาคารได้ยินหรือทราบอย่างทั่วถึง

2.) อุปกรณ์แจ้งเหตุที่มีทั้งระบบแจ้งเหตุอัตโนมัติ และระบบแจ้งเหตุที่ใช้มือเพื่อให้อุปกรณ์ตาม

(1) ทำงาน

5. ติดตั้งระบบไฟส่องสว่างสำรองเพื่อให้มีแสงสว่างสามารถมองเห็นช่องทางเดินได้ขณะเพลิงไหม้ และมีป้ายบอกขึ้นและป้ายบอกทางหนีไฟที่ด้านในและด้านนอกของประตูหนีไฟทุกชั้นด้วยตัวอักษรที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนโดยตัวอักษรต้องมีขนาดไม่เล็กกว่า 10 เซนติเมตรและหลักสายดินที่เชื่อมโยงกันเป็นระบบ โดยให้เป็นไปตามมาตรฐานเพื่อความปลอดภัยทางไฟฟ้าของกรม

6. ติดตั้งระบบป้องกันอันตรายจากฟ้าผ่าซึ่งประกอบด้วยเสาต่อฟ้า สายต่อฟ้าสายตัวนำ สายนำลง

7. พัฒนาและส่งเสริมพลังงาน

ในกรณีที่อาคารมีระบบความปลอดภัยเกี่ยวกับอัคคีภัยอยู่แล้วแต่ไม่อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารแก้ไขให้ระบบความปลอดภัยดังกล่าวใช้งานได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวัน ในกรณีมีเหตุอันควรเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะขยายระยะเวลาออกไปอีกก็ได้

บทที่ 6

แนวทางการส่งเสริมและกำกับดูแลหอพัก

6.1 หอพัก

การประกอบกิจการหอพักสถานศึกษาหรือการประกอบกิจการหอพักเอกชนจะต้องได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน

1. หอพักสถานศึกษา

1.1 ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการประกอบกิจการหอพักตามพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558 และอาจได้รับการประกาศเกียรติคุณจากคณะกรรมการอาจได้รับสิทธิประโยชน์และการสนับสนุน

1.2 เพื่อประโยชน์ในด้านการศึกษา การท่องเที่ยว หรือการกีฬา หอพักสถานศึกษาอาจรับบุคคลทั่วไปเข้าพักเป็นการชั่วคราวได้ในระหว่างปิดภาคการศึกษาที่ไม่มีผู้พักอาศัย

1.3 การโอนใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักสถานศึกษาต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนและต้องโอนให้แก่สถานศึกษาด้วยกันเท่านั้น ทั้งนี้ต้องรับโอนทั้งสิทธิและหน้าที่ที่ผู้ประกอบกิจการหอพักเดิมมีต่อผู้พัก

1.4 ใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักสถานศึกษาสิ้นสุดเมื่อผู้ประกอบกิจการหอพักถูกเพิกถอนใบอนุญาตให้จัดตั้งสถานศึกษาหรือเลิกกิจการแล้วแต่กรณี หากแต่ไม่ประสงค์จะประกอบกิจการหอพักต่อไป หรือได้รับคำสั่งไม่ออกใบอนุญาตจากนายทะเบียนให้ผู้ชำระบัญชีของสถานศึกษาคืนเงินค่าเช่าล่วงหน้า หรือเงินประกันให้แก่ผู้พักตามจำนวนที่เหลืออยู่หลังจากหักเป็นค่าเช่าหรือค่าเสียหายแล้วแต่กรณี

1.5 ผู้ประกอบกิจการหอพัก ต้องแสดงใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ หอพักนั้น

1.6 ในกรณีใบอนุญาตสูญหายหรือถูกทำลายในสาระสำคัญ ให้ผู้ประกอบกิจการหอพักแจ้งต่อนายทะเบียนและยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ทราบว่าใบอนุญาตสูญหายหรือถูกทำลาย

1.7 ผู้ประกอบกิจการหอพักใดประสงค์จะดัดแปลงหอพักในลักษณะของการดัดแปลงอาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน

1.8 ผู้ประกอบกิจการหอพักใดประสงค์จะเปลี่ยนชื่อหรือประเภทของหอพักต้องรับอนุญาตจากนายทะเบียน

1.9 ผู้ประกอบกิจการหอพักใดประสงค์จะเปลี่ยนชื่อหรือประเภทของหอพักต้องรับอนุญาตจากนายทะเบียน

1.10 ผู้ประกอบกิจการหอพักใดประสงค์จะเลิกประกอบกิจการหอพักให้ยื่นคำขออนุญาตต่อนายทะเบียนล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันเลิกประกอบกิจการและนายทะเบียนจะอนุญาตให้เลิกประกอบกิจการหอพักได้ต่อเมื่อผู้ประกอบกิจการหอพักแสดงหลักฐานว่าได้ดำเนินการแจ้งให้ผู้พักทราบล่วงหน้าไม่น้อย

กว่าเก้าสิบวันและคืนเงินค่าเช่าล่วงหน้าหรือเงินประกันแล้วแต่กรณี ให้แก่ผู้พักเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ให้ใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักสิ้นสุดผลนับแต่วันที่นายทะเบียนมีคำสั่งอนุญาตให้เลิกประกอบกิจการหอพัก

2. หอพักเอกชน

2.1 ให้รับผู้พักได้เฉพาะผู้ซึ่งอยู่ระหว่างการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไม่สูงกว่าปริญญาตรี เว้นแต่หอพักเอกชนที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับสถานศึกษาสำหรับผู้พักซึ่งอยู่ในระหว่างการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน และการขึ้นทะเบียนหอพักเอกชนไว้กับสถานศึกษา ให้เป็นไปตามกฎกระทรวง

2.2 ใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักมีอายุ 5 ปี นับแต่วันที่ออกใบอนุญาต และการขอต่ออายุใบอนุญาต ให้ยื่นคำขออนุญาตนายทะเบียนก่อนวันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ

2.3 การโอนใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักเอกชน ต้องได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน และในกรณีโอนใบอนุญาตให้แก่สถานศึกษา ให้นายทะเบียนเปลี่ยนใบอนุญาตของหอพักดังกล่าวเป็นใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักสถานศึกษา

2.4 ในกรณีผู้ประกอบกิจการหอพักเอกชนถึงแก่ความตาย และทายาทมีความประสงค์จะประกอบกิจการหอพักต่อไป ให้ทายาทด้วยกันนั้นตกลงตั้งทายาทคนหนึ่งซึ่งมีคุณสมบัติและไม่ลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 35 ยื่นคำขออนุญาตนายทะเบียนเพื่อขอรับโอนใบอนุญาตภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้ประกอบกิจการหอพักถึงแก่ความตาย ถ้ามิได้ยื่นคำขอภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ถือว่าใบอนุญาตสิ้นอายุ และให้ผู้จัดการมรดกหรือทายาทของผู้ประกอบกิจการหอพักนั้นคืนเงินค่าเช่าล่วงหน้า หรือเงินประกันให้แก่ผู้พักตามจำนวนที่เหลืออยู่หลังจากหักเป็นค่าเช่าหรือค่าเสียหาย แล้วแต่กรณี

2.5 ผู้ประกอบกิจการหอพัก ต้องแสดงใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ หอพักนั้น

2.6 ในกรณีใบอนุญาตสูญหายหรือถูกทำลายในสาระสำคัญ ให้ผู้ประกอบกิจการหอพักแจ้งต่อนายทะเบียน และยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับทราบวาใบอนุญาตสูญหายหรือถูกทำลาย

2.7 ผู้ประกอบกิจการหอพักใดประสงค์จะดัดแปลงหอพักในลักษณะของการดัดแปลงอาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร ต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน

2.8 ผู้ประกอบกิจการหอพักใดประสงค์จะเปลี่ยนชื่อหรือประเภทของหอพักต้องรับอนุญาตจากนายทะเบียน

2.9 ผู้ประกอบกิจการหอพักใดประสงค์จะเลิกประกอบกิจการหอพัก ให้ยื่นคำขออนุญาตต่อนายทะเบียนล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันก่อนวันเลิกประกอบกิจการ และนายทะเบียนจะอนุญาตให้เลิกประกอบกิจการหอพักได้ต่อเมื่อผู้ประกอบกิจการหอพักแสดงหลักฐานว่าได้ดำเนินการ แจ้งให้ผู้พักทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน และคืนเงินค่าเช่าล่วงหน้าหรือเงินประกันแล้วแต่กรณี ให้แก่ผู้พักเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ให้ใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักสิ้นสุดผลนับแต่วันที่นายทะเบียนมีคำสั่งอนุญาตให้เลิกประกอบกิจการหอพัก

6.2 การจัดการหอพัก

การประกอบกิจการหอพักสถานศึกษาหรือการประกอบกิจการหอพักเอกชน กำหนดต้องจัดให้มีผู้จัดการหอพัก เป็นผู้มีหน้าที่ควบคุม ดูแลหอพัก และผู้ทำงานในหอพัก จะต้องได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน และในกรณีผู้จัดการหอพักไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้ผู้ประกอบการกิจการหอพักแต่งตั้งผู้อื่นปฏิบัติหน้าที่แทนและ แจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน ทั้งนี้ ผู้จัดการหอพักหรือ ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนของหอพักหญิงต้องเป็นหญิง

1. ผู้จัดการหอพักสถานศึกษา

1.1 ต้องได้รับแต่งตั้งจากสถานศึกษาโดยผู้ประกอบการหอพักต้องแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายใน สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการหอพัก และในกรณีที่ผู้ประกอบการหอพักเปลี่ยน ผู้จัดการหอพัก ต้องแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการแต่งตั้งผู้จัดการหอพักใหม่

1.2 การขอต่ออายุใบอนุญาต ให้ยื่นคำขออนุญาตนายทะเบียนก่อนวันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ เมื่อได้ยื่นคำขอ แล้วถือว่าผู้ยื่นคำขอยังอยู่ในฐานะผู้รับใบอนุญาตจนกว่าจะมีคำสั่งถึงที่สุดไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต

2. ผู้จัดการหอพักเอกชน

2.1 ผู้ประกอบการหอพักเป็นบุคคลธรรมดา ผู้ประกอบการหอพักและผู้จัดการหอพักจะเป็นบุคคลคนเดียวกันก็ได้

2.2 การขอต่ออายุใบอนุญาต ให้ยื่นคำขออนุญาตนายทะเบียนก่อนวันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ เมื่อได้ยื่นคำขอ แล้วถือว่าผู้ยื่นคำขอยังอยู่ในฐานะผู้รับใบอนุญาตจนกว่าจะมีคำสั่งถึงที่สุดไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต

2.3 ต้องแสดงใบอนุญาตผู้จัดการหอพักไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ หอพักนั้น

2.4 ในกรณีที่ใบอนุญาตสูญหายหรือถูกทำลายในสาระสำคัญ ให้ผู้จัดการหอพักแจ้งต่อนายทะเบียน และยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ทราบว่าใบอนุญาตสูญหายหรือถูกทำลาย

2.5 ให้นายทะเบียนมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตผู้จัดการหอพัก (เหมือนข้อ 1.3)

6.3 หน้าที่ของผู้ประกอบการหอพักและผู้จัดการหอพัก

1. ผู้ประกอบการหอพักสถานศึกษาและเอกชน

1.1 ผู้ประกอบการหอพัก ต้องจัดให้มีการประกันภัยเพื่อคุ้มครองชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของผู้พักตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (รายละเอียด 24 บาท/ปี/คน)

1.2 ผู้ประกอบการหอพักสถานศึกษาที่รับผู้พักซึ่งอยู่ในระหว่างการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องจัดให้มีอาหารที่ถูกละเลยและเพียงพอสำหรับผู้พักอย่างน้อยวันละสองมื้อ

1.3 ผู้ประกอบกิจการหอพัก ต้องจัดให้มีระเบียบประจำหอพักปิดประกาศไว้โดยเปิดเผยและเห็นได้ง่ายภายในหอพัก และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด และหากต้องการแก้ไขเพิ่มเติม ระเบียบประจำหอพักจะต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนแล้วให้ใช้บังคับได้

1.4 ผู้ประกอบกิจการหอพัก ต้องจัดให้มีป้ายชื่อเป็นอักษรไทย ซึ่งมีคำว่า “หอพัก” นำหน้าและตามด้วยประเภทของหอพักโดยป้ายดังกล่าวต้องมีขนาดที่เหมาะสมและติดไว้ ณ หอพักในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่ายจากภายนอกหอพัก วัสดุที่ใช้ทำป้าย ลักษณะ ขนาดของป้าย และขนาดของตัวอักษร ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

1.5 ผู้ประกอบกิจการหอพัก ต้องจัดให้มีการตรวจสอบประวัติคนที่จะรับเข้าทำงานในหอพัก ว่าไม่มีประวัติอาชญากรรมและไม่เป็นโรคติดต่อหรือนำรังเกียจตามที่คณะกรรมการกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา คนดูแลห้องพักของหอพักหญิงต้องเป็นหญิง

1.6 ผู้ประกอบกิจการหอพักและผู้จัดการหอพักมีหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน

1.7 ผู้จัดการหอพัก ต้องจัดทำทะเบียนผู้พักแต่ละรายและส่งให้แก่นายทะเบียนทราบภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่มีการทำสัญญาเช่าหรือสัญญาเช่าสิ้นสุดลง การจัดทำและจัดส่งทะเบียนผู้พัก ให้แก่นายทะเบียนให้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ผู้ประกอบกิจการหอพัก ต้องเก็บรักษาทะเบียนผู้พักไว้เป็นเวลาอย่างน้อยสองปีแต่วันที่สัญญาเช่าสิ้นสุดลง โดยจะเก็บไว้ในรูปของ ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์หรือรูปแบบใดก็ได้ และต้องให้อยู่ในสภาพที่ตรวจสอบได้

1.8 ผู้จัดการหอพักมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) ดูแลไม่ให้บุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้พักเข้าไปในห้องพัก เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากผู้จัดการหอพัก
- (2) ดูแลไม่ให้มีการเล่นการพนัน เสพสุรา หรือยาเสพติดในหอพัก
- (3) ดูแลไม่ให้มีการกระทำการอันควรเชื่อได้ว่าจะมีการสมคบกันหรือร่วมกันกระทำการอันมิชอบด้วยกฎหมาย
- (4) ดูแลไม่ให้ผู้พักก่อความรำคาญแก่ผู้พักอื่นหรือผู้ที่อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงกับหอพัก
- (5) ให้ความช่วยเหลือและแจ้งให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองของผู้พักทราบโดยทันที ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้พักได้รับอันตรายเพราะเจ็บป่วยหรือเหตุอื่นใด
- (6) แจ้งให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองของผู้พักทราบในกรณีที่ผู้พักไปพักที่อื่นโดยไม่แจ้งให้ทราบ
- (7) แจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบในกรณีที่มีพฤติกรรมตาม (2) หรือ (3)

6.4 แนวทางการติดตามประเมินผลการดำเนินงานหอพัก ตามพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558

มาตรา 15 กำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพักมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญในการเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับนโยบาย แผนงานมาตรการ และการจัดระเบียบหอพัก การให้สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีแก่หอพักที่ได้รับการประกาศเกียรติคุณ การออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการประกาศเกียรติคุณหอพัก และการให้การสนับสนุนแก่หอพักที่ได้รับการประกาศเกียรติคุณ รวมทั้งการออกกฎกระทรวงอื่น การกำหนดหลักเกณฑ์ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

และติดตาม ประเมินผล และตรวจสอบประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการบังคับใช้พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558

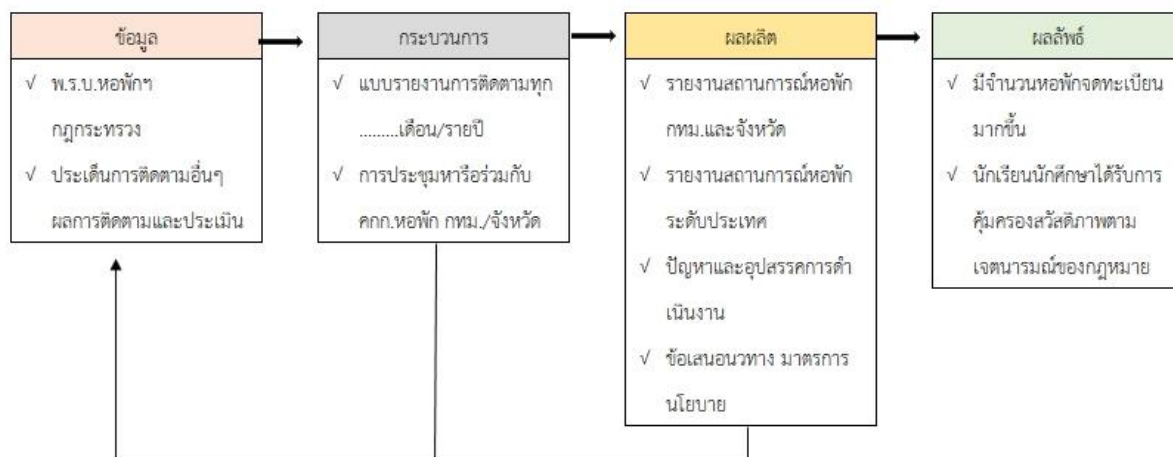
มติคณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพักในการประชุมครั้งที่ 2/2560 เมื่อวันที่ 21 กันยายน 2560 เห็นชอบในหลักการแนวทางการติดตามประเมินผลการดำเนินงานหอพักตามพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558 เพื่อให้คณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพักกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพักจังหวัด ใช้เป็นกรอบแนวทางในการติดตามการดำเนินงานตามบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558

แนวทางการติดตาม

หัวข้อ	แนวทาง
วัตถุประสงค์การติดตาม	แบ่งเป็น 2 ระยะ ระยะแรก ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2560-2561 วัตถุประสงค์ : 1) เพื่อติดตามการดำเนินงานเชิงนโยบายภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558 2) เพื่อรวบรวมสภาพปัญหาในการดำเนินงานสำหรับใช้ในการพัฒนานโยบาย มาตรการ แผนงาน และกิจกรรมต่าง ๆ ระยะที่สอง ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562-2563 วัตถุประสงค์ : 1) เพื่อประเมินผลการบังคับใช้พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558 และกฎกระทรวง ประกาศ และคำสั่งต่าง ๆ 2) เพื่อรวบรวมสภาพปัญหาในการดำเนินงานทั้งการปฏิบัติขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพัก กรุงเทพมหานคร/จังหวัด สำหรับใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงกฎหมาย
กลไกการติดตาม	แบ่งเป็น 2 ระดับ ระดับชาติ: คณะอนุกรรมการติดตามประเมินผลการดำเนินงานหอพักตามพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558 คู่มือการปฏิบัติงานหอพัก ตามพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558 ระดับพื้นที่: คณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพักกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพักจังหวัด
วิธีการประเมิน	แบ่งเป็น 2 แนวทาง คือ 1. การรายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพัก กรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพักจังหวัด โดยใช้แบบประเมินตนเอง 2. การประชุมหารือระหว่างคณะอนุกรรมการติดตามฯ คณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพักกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพักจังหวัด

หัวข้อ	แนวทาง
ประเด็นคำถามในการติดตาม	แบ่งเป็น 9 ด้าน 1. กลไกการรับผิดชอบงานหอพักระดับกรุงเทพมหานคร/จังหวัด 2. แผนส่งเสริมการประกอบกิจการหอพักและการจัดสรรงบประมาณ 3. ฐานข้อมูลหอพัก 4. การพัฒนาผู้ปฏิบัติงาน 5. การสร้างเครือข่าย 6. การตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมาย 7. การประเมินหอพักตามมาตรฐาน 8. การรับฟังความคิดเห็น/ข้อร้องเรียน 9. การจัดทำรายงานประจำปี
ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล	1. ประสานงานกับคณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพัก กรุงเทพมหานคร/จังหวัด เพื่อแจ้งแนวทางและแผนการติดตามประเมินผล 2. จัดทำรายงานการติดตามเสนอต่อคณะกรรมการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ทุก 6 เดือน และ 12 เดือน พร้อมข้อเสนอแนวทาง มาตรการ นโยบาย การส่งเสริมกิจการหอพัก 3. จัดทำรายงานการดำเนินงานประจำปีเสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพักพร้อมข้อเสนอแนวทาง มาตรการ นโยบายการส่งเสริมกิจการหอพัก

ตามมาตรา 15 (5) แห่งพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558 คณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพัก มีอำนาจหน้าที่ในการติดตามประเมินผล และตรวจสอบประสิทธิภาพในการบังคับใช้และเสนอแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัตินี้ ประกอบกับมาตรา 26 (3) กำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพัก กรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพักจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ในการติดตาม ประเมินผล และตรวจสอบประสิทธิภาพในการบังคับใช้และเสนอแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัตินี้ ต่อคณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพักนั้น กรอบการติดตามผลการดำเนินงานของคณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพักกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพักจังหวัด จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการติดตามผลการดำเนินงาน ตามพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558 โดยมีกรอบแนวคิดดังนี้

การติดตามผลการดำเนินงาน ตามพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558 วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงการส่งเสริมกิจการหอพักให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยตระหนักถึงคุณค่าที่ส่งมอบแก่ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มโดยการประสานการดำเนินงานร่วมกับกระทรวงมหาดไทยกระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพักกรุงเทพมหานคร คณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพักจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบกิจการหอพัก สถานับการศึกษา องค์การภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเด็กและเยาวชนที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

6.5 แนวทางการติดตามและประเมินผล

1. กลไกการติดตามและประเมินผล:

1.1 ระดับชาติ: มีคณะกรรมการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558 รับผิดชอบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามกฎหมาย รับทราบปัญหาและข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานภาพรวม และจัดทำข้อเสนอในการปรับปรุงการดำเนินงานตามกฎหมาย รวมทั้งข้อเสนอในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายต่อคณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพัก

1.2 ระดับกรุงเทพมหานครและจังหวัด: มีคณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพักกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพักจังหวัด เป็นกลไกการติดตาม ประเมินผล และตรวจสอบประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายต่อคณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพัก

2. วิธีการติดตาม

2.1 การรายงานผลการดำเนินงานตามแบบรายงานประเมินผลการดำเนินงานคณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพักกรุงเทพมหานครและจังหวัด

2.2 การประชุมหารือกับคณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพักกรุงเทพมหานครและคณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพักจังหวัด โดยคณะกรรมการติดตามประเมินผลการดำเนินงานหอพักฯ หรือกลไกที่คณะกรรมการฯ มอบหมาย

3. เครื่องมือการติดตาม

แบบรายงานประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพักกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการส่งเสริมกิจการหอพักจังหวัด โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดการติดตามผลการดำเนินงานตาม อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และประเด็นการติดตามผลของคณะอนุกรรมการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน หอพักฯ ประกอบด้วย 9 ด้าน ดังนี้

- (1) การจัดให้มีกลไกการรับผิดชอบงานหอพักระดับกรุงเทพมหานครและจังหวัด
- (2) การจัดทำแผนส่งเสริมการประกอบกิจการหอพักและการจัดสรรงบประมาณ
- (3) การจัดทำฐานข้อมูลหอพัก
- (4) การพัฒนาผู้ปฏิบัติงาน
- (5) การสร้างเครือข่าย
- (6) การตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมาย
- (7) การประเมินหอพักตามมาตรฐาน
- (8) การรับฟังความคิดเห็น/ข้อร้องเรียน
- (9) การจัดทำรายงานประจำปี

มาตรฐานและตัวชี้วัดการกำกับดูแลหอพัก

ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน (Primary Indicators) หมายถึง ข้อกำหนดหรือเงื่อนไขที่มีความสำคัญ และเป็นภารกิจที่ตอบสนองความจำเป็นเบื้องต้นในการจัดบริการหอพักที่ส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก และเยาวชนให้ได้รับการบริการหอพัก เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่ดีและการพักอาศัยอย่างมีคุณภาพชีวิต (Living and Learning Center) ทั้งนี้เพื่อกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องกำกับดูแลและส่งเสริมให้หอพัก ต่าง ๆ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบต้องดำเนินการอย่างเคร่งครัด

ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา (Performance Indicators) หมายถึง ข้อกำหนดหรือเงื่อนไขที่มีความสำคัญ และเป็นภารกิจที่มีการจัดบริการเกี่ยวกับกิจการหอพักก้าวหน้ากว่ามาตรฐานตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน และกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจกระทำหรือเลือกทำตามศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

รายละเอียด	มาตรฐาน	
	ขั้นพื้นฐาน	ขั้นพัฒนา
7.1 ด้านการอนุญาตให้จัดตั้งหอพัก ก. มีการตรวจสอบเอกสาร หลักฐาน คุณสมบัติของบุคคล คุณลักษณะอาคารที่จะใช้เป็นสถานที่ตั้งหอพัก ระเบียบหอพัก ตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด ซึ่งมีรายการที่ต้องตรวจสอบดังนี้ (1) ลักษณะอาคารที่จะใช้เป็นหอพัก (ตามแบบการตรวจสอบ มพ.1 ตามภาคผนวก ค) (2) การจัดการบริการที่พักรที่เข้าข่ายต้องขออนุญาตประกอบ กิจการหอพัก (ตามแบบการตรวจสอบ มพ.2 ตามภาคผนวก ค) (3) คุณสมบัติของบุคคลที่จะเป็นเจ้าของหอพัก (ตามแบบการตรวจสอบ มพ.3 ตามภาคผนวก ค) ข. มีการจัดทำทะเบียนผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้ตั้งหอพัก (ตามภาคผนวก ค) ค. มีการบันทึก และการจำหน่ายชื่อเจ้าของหอพัก ชื่อหอพัก ที่ได้รับอนุญาต ผู้จัดการหอพักให้เป็นปัจจุบันเสมอ	√ √ √	

รายละเอียดมาตรฐาน	มาตรฐาน	
	ขั้นพื้นฐาน	ขั้นพัฒนา
ง. มีการจัดทำสำเนาใบอนุญาตให้ตั้งหอพักไว้เป็นหลักฐานอ้างอิงไว้ในที่เปิดเผยเห็นได้ง่าย จ. จัดระบบการแจ้งเตือนการต่ออายุใบอนุญาตให้ตั้งหอพัก และใบอนุญาตการเป็นผู้จัดการหอพัก ฉ. จัดบริการให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการหอพักและประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินกิจการหอพักอย่างถูกกฎหมายในรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย ช. มีการรายงานข้อมูลทะเบียนหอพัก เจ้าของหอพัก และผู้จัดการหอพักไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	✓ ✓	✓ ✓

รายละเอียดมาตรฐาน	มาตรฐาน	
	ขั้นพื้นฐาน	ขั้นพัฒนา
7.2 ด้านการจัดการหอพัก		
ก. มีการตรวจสอบติดตามให้ผู้จัดการหอพักจัดทำสมุดทะเบียนผู้พักตามแบบที่กฎหมายกำหนด (ตามภาคผนวก ค)	✓	
ข. มีการให้คำแนะนำชี้แจงเจ้าของ/ผู้จัดการหอพักเพื่อปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบกฎหมายกำหนด เช่น บุคคลที่ขาดคุณสมบัติหรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมที่จะรับให้เข้าพักอยู่ในหอพักการให้ความร่วมมือแก่สถานศึกษาของผู้พักในเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาและความประพฤติของผู้พัก การแสดงใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการหอพัก ณ ที่เปิดเผยเห็นได้ง่าย	✓	
ค. สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดความประสานร่วมมือกันระหว่างเจ้าของ/ผู้จัดการหอพักกับสถานศึกษาของผู้พัก เพื่อเสริมสร้างสวัสดิภาพและการพัฒนาการศึกษาของผู้พักให้ดีขึ้น เช่นการจัดโครงการกิจกรรมพัฒนาผู้พักโดยร่วมมือกับสถานศึกษา	✓	
ง. มีระเบียบหอพักเป็นภาษาไทย	✓	
จ. มีป้ายชื่อภาษาไทย	✓	
ฉ. มีการจัดทำป้ายเตือนเกี่ยวกับยาเสพติด ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 (ตามภาคผนวก ข)		✓
ช. สนับสนุนให้หอพักจัดให้มีป้ายชื่อของหอพักและประเภทของหอพักชายหรือหอพักหญิงเป็นภาษาต่างประเทศควบคู่กับภาษาไทย		
ซ. สนับสนุนให้เจ้าของ/ผู้จัดการหอพัก ดำเนินการแปลระเบียบหอพักให้เป็นฉบับภาษาต่างประเทศหรือภาษาอื่น ๆ เพื่อพร้อมให้บริการกับนักศึกษาชาวต่างชาติ		✓
ณ. เสนอแนะให้มีการประกันภัยอาคาร		✓
ญ. เสนอแนะให้มีการประกันภัยทรัพย์สินบุคคลผู้เข้าพัก		✓
ฎ. มีการดูแลสัญญาเช่าหอพักให้เป็นธรรม		✓
ฏ. จัดให้มีการประกันภัยเพื่อคุ้มครองชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของผู้พัก	✓	

รายละเอียด	มาตรฐาน	
	ขั้นพื้นฐาน	ขั้นพัฒนา
7.3 ด้านเจ้าหน้าที่ บุคลากร และการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ ก. นายทะเบียนหอพักจะต้องมีบัตรประจำตัวตามแบบที่กำหนด และพร้อมที่จะแสดงได้ (ตามภาคผนวก ค) ข. พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องมีบัตรประจำตัวตามแบบที่กำหนด และพร้อมที่จะแสดงได้ (ตามภาคผนวก ค) ค. นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมาย กำหนดในเรื่องของการตรวจสอบ การดำเนินการตักเตือน การ-เปรียบเทียบปรับ การฟ้องร้องกล่าวโทษ กรณีที่มีการกระทำผิดกฎหมายหรือฝ่าฝืนตาม (ภาคผนวก ค) ง. มีการพัฒนาบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดการให้การคุ้มครองสวัสดิภาพเยาวชน และแนวคิดการจัดการหอพักอย่างถูกต้อง จ. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบลักษณะอาคารหอพักและออก ตรวจหอพัก อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ฉ. มีการกำหนดแผนการสืบค้นข้อมูลการดำเนินงานของหอพักที่ยังไม่มีการ ขออนุญาต	✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓	

รายละเอียด	มาตรฐาน	
	ขั้นพื้นฐาน	ขั้นพัฒนา
7.4 ด้านการส่งเสริมพัฒนาและสร้างเครือข่ายหอพัก		
ก. มีการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง และสร้างความตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินการบริหารจัดการหอพักให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติหอพักให้แก่เจ้าของ/ผู้จัดการหอพัก ผู้เข้าพัก และประชาชนทั่วไป	✓	
ข. มีการประชุมชี้แจงแก่บุคคลที่ดำเนินกิจการหอพักที่ยังไม่ได้ดำเนินการขออนุญาตตามพระราชบัญญัติหอพัก เพื่อให้มีการดำเนินการให้ถูกต้องต่อไป	✓	
ค. มีการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือระหว่างเจ้าของหอพัก และผู้จัดการหอพักในลักษณะเครือข่าย เช่น จัดตั้งเป็นชมรม กลุ่มหรือสมาคม เป็นต้น		✓
ง. มีการให้รางวัล หรือให้การชมเชยเมื่อหอพักมีการดำเนินการได้อย่างมีคุณภาพจนเป็นที่ประจักษ์ชัดเจน		✓
จ. ดำเนินการหรือสนับสนุนให้มีคณะกรรมการประสานงานร่วมระหว่างเจ้าของหอพักหรือผู้จัดการหอพักกับผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนบิดามารดา ผู้แทนสถานศึกษา และผู้แทนผู้พัก เพื่อเป็นการประสานการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานหอพัก รวมทั้งช่วยกันคุ้มครองสวัสดิภาพเยาวชน		✓
ฉ. มีการสร้างความร่วมมือเป็นเครือข่ายหอพักของสถาบันการศึกษา		✓

บทที่ 8

การเตรียมความพร้อมและเงื่อนไขความสำเร็จ

การดำเนินการบริหารจัดการกำกับดูแลหอพักให้เป็นไปตามมาตรฐานหอพักนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีการดำเนินการดังนี้

8.1 การเตรียมความพร้อม

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การเตรียมบุคลากรที่จะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในการรับคำร้องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจการหอพักตามพระราชบัญญัติหอพัก โดยจำเป็นจะต้องพัฒนาให้บุคลากรที่จะได้รับ มอบหมายมีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานหอพักและบุคลากรควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติหอพัก กฎหมาย ระเบียบและหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหนังสือคู่มือมาตรฐานหอพักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างดี

2) มีทัศนคติที่ดีต่อกิจการหอพักและมีความเชื่อว่าหอพักสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเยาวชนได้

3) มีความมุ่งมั่นและเต็มใจที่จะช่วยให้การดูแลคุ้มครองสวัสดิภาพเยาวชนอย่างจริงจัง

4) หากเป็นบุคคลที่เคยมีประสบการณ์การอยู่หอพักมาก่อน จะทำให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

5) ควรมีการตราข้อบัญญัติท้องถิ่นตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการทำงานด้านหอพัก

2. การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558

3. การเตรียมการบริการประชาชน เช่น การเตรียมการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่จะมาขออนุญาต โดยการเตรียมแบบฟอร์มที่จำเป็นตามกฎหมาย การเตรียมสถานที่แสดงแผนผัง การขออนุญาตตั้งหอพัก การต่อใบอนุญาตหอพัก และอื่น ๆ

4. การประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผู้ดำเนินการกิจการหอพักทราบถึงการเปลี่ยนแปลง หน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลกิจการหอพัก

5. จัดทำผังการดำเนินงาน (Flow Chart) เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดความโปร่งใส เข้าใจง่าย ตรวจสอบได้อย่างเป็นระบบ

8.2 เงื่อนไขความสำเร็จ

การดำเนินการบริหารจัดการกิจการหอพักจะสำเร็จตามมาตรฐานที่กำหนดไว้เพียงใด มีเงื่อนไขความสำเร็จที่เป็นปัจจัยสำคัญ ดังนี้

1. เงื่อนไขด้านการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการบริหารจัดการหอพักของผู้บริหาร

2. เงื่อนไขด้านคุณภาพของบุคลากรผู้รับผิดชอบ

3. เจรจาแนวทางการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเจ้าของหอพัก ผู้จัดการหอพัก ผู้ดำเนินกิจการหอพักที่ยังมิได้ขออนุญาตให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติหอพัก ผู้ปกครองผู้เช่าพักสื่่อมวลชน และประชาชนในพื้นที่

4. เจรจาแนวทางการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

8.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการหอพักให้เป็นไปตามมาตรฐาน

1. ควรส่งเสริมและเปิดโอกาสให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบดูแลหอพักได้ไปศึกษาดูงานกิจการหอพักในพื้นที่อื่น ๆ หรือศึกษาดูงานหอพักที่ได้มาตรฐานเป็นแบบอย่างที่ดี เช่น หอพักในสถานศึกษา หอพักเอกชนอื่น ๆ เป็นต้น

2. ควรมีการเพิ่มอัตรากำลังบุคลากร เพื่อให้มาปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลหอพัก ให้เพียงพอแก่การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ควรจัดให้มีการประเมินความพึงพอใจของผู้เช่าพักที่มีต่อการจัดบริการของหอพักตลอดจนเป็นการสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้นกับกิจการหอพักในพื้นที่รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นประจำทุกปี

4. ควรจัดให้มีการฝึกอบรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจระหว่างเจ้าของหอพัก ผู้จัดการหอพักและผู้พักอาศัย เพื่อเป็นการพัฒนาแนวทางการจัดหอพักให้มีมาตรฐานสูงขึ้น

5. มุ่งพัฒนากิจการหอพักให้มีมาตรฐานที่สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องและรองรับนโยบายการเป็นศูนย์กลางด้านการศึกษาของประเทศเพื่อนบ้าน

8.4 ข้อเสนอแนะในการนำมาตรฐานไปใช้

ก่อนนำมาตรฐานนี้ไปใช้ จะต้องศึกษารายละเอียดของการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือพระราชบัญญัติหอพักฉบับใหม่ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อนำมาตรฐานไปปรับใช้ได้อย่างถูกต้องสอดคล้องกับระเบียบกฎหมายที่เป็นปัจจุบัน